

T.C.

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**KÖY ENSTİTÜSÜ MEZUNU ÖĞRETMENLERİN KENDİ AİLE YAŞAMINDA
ÇOCUK EBEVEYN İLİŞKİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EYLEM TOPUZ

Tez Danışmanı

DR.ÖĞR. ÜYESİ MUSTAFA AYDIN BAŞAR

ÇANAKKALE – 2022

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**KÖY ENSTİTÜSÜ MEZUNU ÖĞRETMENLERİN KENDİ AİLE YAŞAMINDA
ÇOCUK EBEVEYN İLİŞKİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EYLEM TOPUZ

Tez Danışmanı

DR.ÖĞR. ÜYESİ MUSTAFA AYDIN BAŞAR

ÇANAKKALE – 2022

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Eylem TOPUZ tarafından Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Aydın BAŞAR yönetiminde hazırlanan ve **25/08/2022** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Köy Enstitüsü Mezunu Öğretmenlerin Kendi Aile Yaşamında Çocuk Ebeveyn İlişkileri Üzerindeki Etkileri**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Eğitim Bilimleri Anabilim Bilim Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Aydın BAŞAR

(Danışman)

Prof. Dr. Ali AKSU

Doç. Dr. Süleyman Davut GÖKER

.....

.....

.....

Tez No : 10485879

Tez Savunma Tarihi : 25/08/2022

.....
Doç. Dr. Yener PAZARCIK

Enstitü Müdürü

.././20..

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde “Köy Enstitüsü Mezunu Öğretmenlerin Kendi Aile Yaşamında Çocuk Ebeveyn İlişkileri Üzerindeki Etkileri” konulu tez çalışmamı Tez Yazım Kurallarına uygun olarak sunduğum verileri ve dokümanları bilim etiği çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik kurallarına uygun olarak, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarımı kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Eylem TOPUZ

25/08/2022

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın başarıyla sonuçlanmasında birçok kişinin emeği ve katkısı bulunmaktadır. Bu nedenle öncelikli olarak, Yüksek lisans eğitimim başından itibaren bilgisi, hoşgörüsü ve anlayışıyla çalışmalarımı sürekli destekleyen değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Sayın Mustafa Aydın Başar'a, yüksek lisans döneminde derslerini aldığım, gelişimime katkı sağlayan tüm bölüm hocalarıma, beni her ortamda ve her fırsatta destekleyen gece gündüz demeden çalışmama katkı sağlayan, kendisini sosyal ve insani yönüyle örnek aldığım Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Çanakkale Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Yüksel Özdemir'e, tezimin yazım aşamasında fikirleriyle bana yol gösteren, durumlara bakış açımı değiştiren değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Sayın Sinan Kalkan'a, bu çalışma konusunu seçmemde bana ilham kaynağı olan tüm köy enstitüsü mezunu kıymetli öğretmenlere, beni ayaklarımın üzerinde özgürce ve güvenle duracak şekilde, ilkeli ve hür bir birey olarak yetiştiren annem Lalezar Taştan ve babam Ali Taştan hayattaki en büyük şansım, bu süreçte bana başarabileceğim hissini en başından beri aşılamanı, desteğini esirgemeyen sevgili eşim Hüseyin Topuz, canım çocuklarım Ata Çağdaş ve İdil Zeynep'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Eylem TOPUZ

Çanakkale, Ağustos 2022

ÖZET

KÖY ENSTİTÜSÜ MEZUNU ÖĞRETMENLERİN KENDİ AİLE YAŞAMINDA ÇOCUK EBEVEYN İLİŞKİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Eylem TOPUZ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Yeterlik Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Aydın BAŞAR

25/08/2022, 75

Bu araştırmada, köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin sahip oldukları donanım ve yeterliliklerin, kendi aile bireyleri ve yakın çevresi üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma, köy enstitülerinin fiziki ve ideolojik bileşenleri ile bu bileşenlerin tarihsel süreçteki etkilerini, köy enstitüleri hakkındaki ulaşılabilir söylemleri ve enstitülerden mezun olan bireylerin diğer bireyler ile toplum üzerinde bıraktıkları etkilerini kapsamaktadır.

Araştırma, başlangıçta Çanakkale İlinde yaşayan köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin çocukları ve öğrencileri olarak belirlenmiş fakat çalışılan grubun yaş ortalamasının yüksek olması pandemi koşullarında çalışmayı engellendiğinden Türkiye genelinde ulaşılabilir şekilde çalışma evreni genişletilmiştir. Araştırmaya toplam 150 kişi katılmıştır. Bu araştırmada nicel araştırma modellerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma verileri, araştırma kapsamında geliştirilen anket veri toplama aracıyla toplanmıştır.

Araştırma sonunda, katılımcıların verdikleri cevaplar dikkate alındığında, köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin ilgi duyduğu alanların başında yüksek düzeyde müzik ve sportif faaliyetlere ilgi gösterdikleri görülmektedir. Bunun yansısı köy enstitüsü mezunlarının yakınlarının ve yakın çevrelerinin kişilik ve karakter gelişimlerine, yaşam felsefeleri ile sportif ve sanatsal becerilerin gelişimine yüksek düzeyde katkısı olduğu görülmüştür. Ayrıca köy enstitü mezunlarının görev yaptıkları yerlerdeki bireylere katkısının

ise yüksek düzeyde eğitim ve sosyal konularda olduğu görülmüştür. Katılımcıların verdikleri cevaplar incelendiğinde, kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla anket sorularına verdikleri cevapların ortalamalarının (etki puanları karşılaştırıldığında) daha yüksek olduğu görülmüştür. Çalışmanın bu bulgusu, köy enstitü mezunu öğretmenlerin kadın yakınları üzerinde daha fazla etkiye sahip olduğu şeklinde değerlendirilebilir. Araştırma sonuçlarına bağlı olarak, günümüz koşullarına uyarlanmış proje tabanlı öğrenme uygulamalarının eğitim fakültelerinin lisans programlarında yer alması ve eğitim fakültelerinde görülen derslerde işbirlikli öğrenme, drama gibi çağdaş yöntemlere daha fazla yer verilmesi gerektiği önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Köy Enstitüsü, Eğitim Modeli, Eğitim, Ebeveynler ve çocukları, Ebeveyn Desteği.

ABSTRACT

THE EFFECTS OF VILLAGE INSTITUTE GRADUATE TEACHERS ON CHILD-PARENT RELATIONS IN THEIR OWN FAMILY LIFE

Eylem TOPUZ

Çanakkale Onsekiz Mart University

Faculty of Education

Educational Sciences / Educational Administration and Supervision

Master's Qualification Thesis

Advisor: Dr. Instructor Member Mustafa Aydın BAŞAR

25/08/2022, 75

In this research, it is aimed to examine the effects of the equipment and competencies of the village institute graduate teachers on their family members and close environment. This research covers the physical and ideological components of village institutes and the effects of these components in the historical process, the accessible discourses about village institutes and the effects of individuals who graduated from the institutes on other individuals and society.

The research was initially determined as the children and students of village institute graduate teachers living in Çanakkale, but since the high average age of the study group prevented working under pandemic conditions, the study universe was expanded to be accessible throughout Turkey. A total of 150 people participated in the research. In this study, the survey model, one of the quantitative research models, was used. The research data were collected with the questionnaire data collection tool developed within the scope of the research.

At the end of the research, considering the answers given by the participants, it is seen that the teachers who graduated from the village institute show a high level of interest in music and sports activities. In addition, it has been observed that the relatives and close circles of the graduates of the village institute have a high level of contribution to their personality and character development, their life philosophies, and the development of sportive and artistic skills. In addition, it has been seen that the contribution of village

institute graduates to the individuals in the places where they work is at a high level of education and social issues. When the answers given by the participants were examined, it was seen that the average of the answers given by the female participants to the survey questions (comparing the effect scores) was higher than the male participants. This finding of the study can be evaluated as that teachers who graduated from village institutes have more influence on their female relatives. Based on the results of the research, it has been suggested that project-based learning practices adapted to today's conditions should be included in the undergraduate programs of education faculties and contemporary methods such as cooperative learning and drama should be given more place in the courses offered in education faculties

Keywords: Village Institute, Education Model, Education, Parents and their children, Parental Support.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ.....	xi
BİRİNCİ BÖLÜM	
GİRİŞ	
1.1. Araştırmanın Problemi.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları.....	6
1.5. Sayıtlılar	7
İKİNCİ BÖLÜM	
KURAMSAL ÇERÇEVE/ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	
2.1. Köy Enstitüleri	9
2.1.1. Köy Enstitülerinin Kuruluş Süreci.....	10
2.1.2. Köy Enstitülerinin Kapanış Süreci.....	12
2.1.3. Köy Enstitülerinin Eğitim Programları ve İşleyişi.....	14
2.1.4. Köy Enstitüsü Mezunu Öğretmenlerin Nitelikleri.....	19
2.1.5. Köy Enstitülerinin Topluma Etkileri.....	21
2.1.6. Bireyin Gelişimi.....	24

Bilişsel Gelişim.....	25
Sosyal-Duygusal Gelişim.....	25
Dil ve Konuşma Gelişimi.....	27
Motor Gelişim.....	27
Ahlaki Gelişim.....	27
Cinsel Gelişim.....	28
Çocuğun Gelişimde Ailenin Rolü ve Etkisi.....	29
Köy Enstitüsü Mezunu Öğretmenlerin Kariyer Gelişimi ve Entelektüel Alt Yapıları.....	30

32

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli	32
3.2. Çalışma Grubu	32
3.3. Veri Toplama Araçları	34
3.4. Veri Toplama Süreci	35
3.5. Verilerin Analizi	35
3.6. Etik Beyan.....	35

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMA BULGULARI

36

Köy Enstitüsü Mezunu Öğretmenlerin Okul ve Öğretmenlik Yaşamındaki İlgi	
4.1. Alanları ve Becerilerine İlişkin Bulgular.....	36
Köy Enstitüsü Mezunu Öğretmenlerin, Çocukları ve Yakın Çevresi ile	
4.2. İletişimlerinin Kişilik, Toplumsal, Cinsel, Kişisel, Yaşam Felsefesi, Sanatsal ve Sportif Faaliyet ve Üretim Becerilerinin Gelişimine Katkısı	40
Köy Enstitüsü Mezunu Ebeveyn(lerin) Görev Yaptıkları Yerdeki Bireylere	
4.3. Katkısı.....	45
Köy Enstitüsü Mezunu Ebeveyn(ler)in Mezun Olduktan Sonra Toplumsal	
4.4. Hizmet ve Sorumlulukları.....	50

4.5. Köy Enstitüsü Mezunu Ebeveyn(lere) İlişkin Diğer Tanımlayıcı İstatistikler....	51
4.6. Araştırmada Yer Alan Bazı Değişkenlerin Etki Puanlarının Karşılaştırılması...	53

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Tartışma	55
5.1.1. Köy Enstitüsü Mezunu Öğretmenlerin İlgi Alanları ve Becerilerine İlişkin Tartışma.....	55
5.1.2. Köy Enstitüsü Mezunu Öğretmenlerin, Çocukları ve Yakın Çevresindeki Bireylerin Genel Yaşam Becerilerine ve Karar Verme Süreçlerine Etkisine İlişkin Tartışma.....	57
5.1.3. Köy Enstitüsü Mezunu Ebeveyn(lerin) Görev Yaptığı Yerdeki Bireylere Katkısına İlişkin Tartışma.....	59
5.1.4. Köy Enstitüsü Mezunu Ebeveyn(ler)in Toplumsal Hizmet ve Sorumluluklarına İlişkin Tartışma.....	60
5.2. Sonuç	61
5.2. Öneriler	63
KAYNAKÇA	64
EKLER	I
EK 1. ETİK KURUL İZİNİ	II
EK 2. ANKET	III

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Köy enstitüleri 1943 yılı ders programı	17
Tablo 2	Köy enstitülerinde 1943 yılı eğitim programında yer alan ziraat ders içerikleri	18
Tablo 3	Katılımcıların demografik bilgileri	33
Tablo 4	Köy enstitüsü mezunu yakının ilgilendiği spor dalları dağılımı	36
Tablo 5	Köy enstitüsü mezunu yakının ilgilendiği sanat dalları dağılımı	37
Tablo 6	Köy enstitüsü mezunu yakının çaldığı enstrümanlar	37
Tablo 7	Köy enstitüsü mezunu yakının resim çalışmaları yapma durumu	38
Tablo 8	Köy enstitüsü mezunu yakının ilgilendiği el sanatları	38
Tablo 9	Köy enstitüsü mezunu yakının ilgilendiği ziraat dalları dağılımı	39
Tablo 10	Köy enstitüsü mezunu akının hobi ya da serbest zaman uğraşları durumu	39
Tablo 11	Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin kişilik ve karakter gelişimine etkileri	41
Tablo 12	Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin toplumsal ilişkilerin geliştirilmesine etkileri	41
Tablo 13	Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin cinsel gelişimine etkileri	42
Tablo 14	Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin kişisel ve kariyer gelişimine etkileri	42

Tablo 15	Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin yaşam felsefesinin gelişimine etkileri	43
Tablo 16	Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin sportif ve sanatsal becerilerin gelişimine etkileri	44
Tablo 17	Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin üretim becerilerinin gelişimine etkileri	45
Tablo 18	Köy Enstitüsü Mezunu Ebeveyn(lerin) Görev Yaptıkları Yerdeki Bireylere Katkısı	46
Tablo 19	Köy enstitüsü mezunu ebeveynin yakınının topluma hizmet ve sosyal sorumluluklara yönelik dernek, vakıf vb. sivil toplum örgütlü çalışmalara katılımı	50
Tablo 20	Köy enstitüsü mezununun yakını ile eğitsel oyun oynama sıklığı	51
Tablo 21	Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin öğretmenlik mesleği dışında kazanç sağlayıcı, aile ekonomisini destekleyici faaliyetleri	52
Tablo 22	Köy enstitüsü mezunu yakınınzla akrabalık düzeyiniz nedir sorusuna göre köy enstitüsü etki puanının karşılaştırılması	53
Tablo 23	Yaşlara göre köy enstitüsü etki puanının karşılaştırılması	53
Tablo 24	Cinsiyete göre köy enstitüsü etki puanının karşılaştırılması	54
Tablo 25	Eğitim durumlarına göre köy enstitüsü etki puanının karşılaştırılması	54
Tablo 26	Çalışma durumlarına göre köy enstitüsü etki puanının karşılaştırılması	54

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, araştırmanın amacına, araştırmanın önemine, sınırlılıklarına ve sayıltularına yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Problemi

Cumhuriyet'in ilanını takip eden süreçte eğitim seferberliği temelinde başlatılan ve köye öğretmen yetiştirmek amacıyla kurulan köy enstitülerinin Türk eğitim tarihi içerisinde yeri ve önemi büyüktür (Ezer, 2020). Köy enstitüleri kurulduğu ilk zamanlardan beri köy yaşantısı başta olmak üzere, topluma ve Türk eğitim sistemine büyük etkilerde bulunmuştur (Er vd., 2021). Uluslararası düzeyde eğitim araştırmacılarının ve birçok ülkenin ilgisini çekmiş, üzerinde çok sayıda araştıma yapılmış bir öğretmen yetiştirme modeli örneği olmanın ötesinde köy enstitüleri, toplumsal kalkınmayı destekleyen Türk eğitim sisteminin önemli bir değeridir (Akkutay, 1996). Köy ve kasaba gibi taşradanın eğitim ve toplumsal kalkınmasının önündeki engelleri çözmeye etkin bir role sahip köy enstitüleri, günlük yaşamı desteklemeye yönelik üretime dayalı pratik bilgiler sunmaktadır (Ertuğrul, 2001).

Köy enstitülerinin temel misyonu, köy şartlarına uyumlu çok yönlü (örn., iş, zanaat ve sanat deneyimli, yetenekli, teknik, tarım ve sağlık becerileri) öğretmen ve sağlık personeli yetiştirmek olup aynı zamanda köyü kalkındırma çalışmalarını eğitim ve kültür bilgileri temelinde sürdürmektir (Kaplukan, 2012). Köy enstitülerinin önemli özelliklerinden biri de her şeyin imce usulü yapılmasıdır. Bu bağlamda enstitüde öğrenim gören öğrenciler önemli bir rol üstlenmişlerdir. Burada öğrenim gören öğrenciler, ilk yıllarda öncelikle okullarını, dersliklerini, iş yerlerini ve günlük gıda temini ile temizlik işlerini bizzat kendileri yapmış olup sonraki yıllarda diğer köy enstitülerinin kuruluşlarına ve bu enstitülerinin de gıda teminlerine yardım etmişlerdir (Akandere ve Esen, 2021).

Köy enstitüleri, temel ve teorik bilgiler ışığında, eğitim ve kültür bilgilerine önem veren bir bakış açısını desteklemektedir. Ayrıca köy enstitülerinde, modern ve demokratik iş eğitimi, yenilikçi üretim ve verimlilik eğitimi gibi yaklaşımları da benimsenmiştir. Ek olarak, uygulamada çevreye ve doğaya uygunluk, kendini yönetme, bağımsız bir şekilde

çalışma ilkeleri ve yöntemleri de benimsenmiştir (Aykaç, Aykaç ve Sarıkaya, 2018). Kuruluş amacı köye öğretmen ve köyde ihtiyaç duyulan meslek elemanlarını yetiştirmek olan, 1940-1954 arası döneme damgasını vuran ve günümüzde hala tartışılan Köy Enstitülerinden yetişen öğretmenlerin okul sürecindeki kazanımlarının başta kendi aile bireyleri ve sosyal çevresi olmak üzere yetiştirdikleri öğrenciler üzerinde etkileri büyüktür (Seyrek, 2018).

Köy enstitüleri toplum kalkınmasına ve aydınlanmasına önemli katkıları olan eğitim kuruluşlarıdır. Bu katkıların başında bireysel olarak köy çocuklarının entelektüel boyutta gelişim göstermeleri ve öğretmenlik mesleğine ulaşmaları gelmektedir. Köy enstitülerinin Türk eğitim sistemi üzerindeki etkileri oldukça büyüktür. Köy enstitüleri bir ilköğretim seferberliği ve öğretmen yetiştirme misyonundan öte, kırsal bölgelerde istenen kalkınmanın eğitsel boyutunu oluşturan sorunlara tutarlı bir çözüm getirmiştir. Geniş bir halk kitlesine ulaşan bir eğitim sistemi olmuştur (Aydemir, O. 2018). Bu eğitim birimlerinin en önemli özelliklerinden biri de edindiği vizyonla çağdaş eğitim düşüncesine hayat vermiş olmasıdır (Aykaç, vd., 2018).

Köy enstitüleri aracılığıyla yetişen öğretmenler, köy enstitülerinin köyde yaşayan insanların bilimin ışığından yararlanmasını amaçlayan bir harekete dönüşmesinde ve toplumun her kesimine eğitimin ulaştırılabileceğinin en güzel örneğini teşkil etmede önemli bir rol üstlenmişlerdir (Demirler, 2018). Bireyin gelişimsel süreçleri dikkate alındığında, öğretmenlerin kendi çocuklarına ve yakın çevrelerine etki ve katkılarının şu davranışları geliştirmesi gerektiği söylenebilir (Gültekin Akduman, 2010).

- Hayata bakış,
- Yaşam ilkeleri ve etik değerler,
- Sosyal çevre ilişkileri,
- Aile çevresi ilişkileri,
- Mesleki yönelim,
- Sportif yönelim,
- Sanatsal yönelim,
- Hobi edinme,
- Doğa, çevre ve yeni yerler keşfetme.

Köy enstitülerinin toplumsal yaşama etkileri ve katkıları konu edinen çok sayıda araştırma yapılmıştır. Alanyazın incelendiğinde araştırmaların köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin topluma etkisine yönelik çalışmalar üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Ancak, köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin kendi aile ve yakın çevresine etkilerinin neler olduğuna dair herhangi bir araştırmaya rastanılmamıştır. Bu nedenle, köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin kendi aile ve yakın çevresine yönelik etkilerinin neler olduğunun belirlenmesi hedeflenmektedir.

Yaşamın ilk yıllarındaki gelişimin çok hızlı olduğu, birey için öğrenmenin ve bu yıllarda edinilen deneyimlerin daha sonraki yaşantılara temel oluşturduğu belirtilmektedir (Kalkan, 2019; Senemoğlu, 2018). Çocuğun gelişimin desteklenmesinin ilk koşulu sağlıklı ve uygun bir çevrenin olmasıdır. Çocuğun ilk sosyal çevresi ve bu ortamda aldığı uyaranlar, çocuğun gelecekte nasıl biri olacağını belirlemede temel oluşturmaktadır (Taşkın, 2011). Çocuk gelişiminde en önemli ve belirleyici faktörlerden biri de ailedir (Güler, 2008). Çocukların ilk sosyal çevresi olan ailenin, çocukların sosyal-duygusal, bilişsel, dil ve konuşma ve davranışsal özelliklerini geliştirmede önemli bir referans noktası oluşturduğu bilinmektedir (Işık, 2006).

Ebeveynlerin çocuk eğitimindeki yaklaşımlarında, ebeveynin yaşı, eğitim düzeyi, ailedeki çocuk sayısı, ailenin ekonomik düzeyi gibi pek çok faktörün etkili olduğu belirtilmektedir (Özben ve Argun, 2002). Nitekim, vd. (2002) tarafından yapılan bir araştırmada ebeveynlerin eğitim düzeylerinin çocukların gelişiminde önemli bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Bu araştırmada, okulöncesi dönemdeki çocukların anne-babalarının çocuk yetiştirme tutumları incelenmiş olup anne-babaların öğrenim düzeyinin artmasının, anne-babaların çocuklarına karşı daha anlayışlı, eşitlikçi ve paylaşımcı davranmalarını desteklediğini ortaya koymuştur.

Köy enstitülerinden yetişen bireylerin hem mesleki açıdan donanımlı hem de entelektüel olarak belli bir seviyede ve yetkinlikte mezun oldukları vurgulanmaktadır (Eşme, 2021). Ailenin çocuğun gelişiminde yön veren etkisi (Senemoğlu, 2018) dikkate alındığında, bu donanım ve yetkinlikte mezun olan köy enstitüsü mezunlarının başta kendi çocuklarının ve yakın çevresindeki çocukların gelişimine önemli katkılar sağlayacağına inanılmaktadır (Gazalcı, 2018). Bu bağlamda araştırmada, köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin sahip

oldukları yetkinliklerin kendi çocuklarının ve yakın çevresindeki çocukların gelişimine etkilerinin irdelenmesi amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin sahip oldukları donanım ve yeterliliklerin, kendi aile bireyleri ve yakın çevresi üzerindeki etkilerini incelemektir. Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin donanım ve yeterlilikleri ile topluma katkıları arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin okuldaki ve öğretmenlik sürecindeki geliştirdiği ilgi alanları ve beceriler nelerdir?

2. Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, bir ebeveyn olarak çocukları ve yakın çevredekisindeki çocuklar ile iletişimlerinin a) genel yaşam becerileri ve b) karar verme süreçlerine etkileri nelerdir?

3. Köy enstitüsü mezunu ebeveyn(lerin) öğrenim süreci ve sonrasında görev yaptıkları yerdeki bireylere katkısı nedir?

4. Köy enstitüsü mezunu ebeveyn(lerin), mezun olduktan sonra toplumsal hizmet ve sorumlulukları nelerdir?

5. Köy enstitüsü mezunu ebeveyn(lerin), aile bireylerinin gelişimine a) kişilik ve karakter gelişimine, b) toplumsal ilişkilerin geliştirilmesine, c) cinsel gelişimine, d) kişisel ve kariyerine, e) yaşam felsefesinin gelişimine, f) sportif ve sanatsal beceri gelişimine ve g) üretim becerileri gelişimine katkıları nedir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bilim, sanat, spor, ziraat, hayvancılık vb. alanlarda topluma liderlik yapacak bireylerin yetiştirilmesi için bilimi ve akli merkeze alan eğitim sistemi ve bunların bizzat

uygulamalarının yapıldığı eğitim ortamlarıyla mümkün olabilmektedir. Bilimi ve akli merkeze alan ve bizzat uygulama pratikleri yönüyle köy enstitüleri toplumsal kalkınmaya her türlü donanıma sahip öğretmen yetiştirerek katkı sağlamıştır. Bu araştırmanın sonuçlarının toplum kalkınmasına ve toplumun herbir ferdine bu bağlamda yol göstereceği umulmaktadır.

Kuruluş amacı, köye öğretmen ve köy hayatını destekleyen diğer meslek elemanlarını yetiştirmek olan köy enstitüleri 1940-1954 arası döneme damgasını vurmuştur. Günümüzde halen üzerinde tartışmaların yaşandığı köy enstitüleri, yetiştirdiği öğretmenlerin okul sürecindeki kazanımlarının, başta kendi aile bireyleri olmak üzere yetiştirdikleri öğrenciler üzerindeki etkileri olmuştur. Bu araştırmanın sonuçlarının ülkemiz eğitim sistemine ve bu konudaki politikaların gelişmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bugüne kadar yapılan araştırmalarda köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin topluma etkisine yönelik çalışmalar üzerinde durulurken, bu çalışmayla köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin kendi aile çevresi ve yakın çevrelerine ilişkin etkilerin incelendiği herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle araştırmanın alanyazındaki önemli eksikliği kapatacağı ve alanyazına bu bağlamda önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Köy enstitülerinde hem entelektüel hem de mesleki beceri yönünden çok yönlü geliştirilen öğretmen adaylarının mesleklerini icra edip bir evlilik sürecine girmesi ve çocuk sahibi olmasının, sonrasında bu yetkin ve donanımlı davranışsal özelliklerini çocuklarının eğitimine de yansıtacakları beklentisini oluşturmuştur. Bu beklenti köy enstitülerinde yetişmiş bireylerin, bugün artık belli bir olgunluk çağına erişmiş 40'lı ve 50'li yaşların üzerindeki çocukların hayatlarını nasıl şekillendirmiş olabileceğinin belirlenmesi, o dönemde yetişen bireylerin yetkinliklerini ve donanımlarını anlamak, yorumlamak ve benzer şekilde köy enstitülerinin misyonunu anlamak açısından oldukça önemlidir. Bunun yansırı o dönemde yetişen köy enstitüsü mezunlarının kendi çocuklarının ve yakın çevresindeki çocukların gelişimi üzerindeki etkilerinin belirlenmesi, gelecekte çocuk yetiştiren ebeveynlerin ebeveynlik davranışlarının nasıl olması gerektiği ile eğitim sisteminin ve bu konudaki politikaların geliştirilmesine katkısı açısından da önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırma ile köy enstitüsü mezunlarının kendi çocuklarının ve yakın çevresindeki çocukların gelişimi üzerindeki etkilerinin daha önce çalışılmamış olması, bu konudaki önemli bir eksikliği giderecek niteliktedir. Bu nedenle araştırmanın önemli bir eksiliği giderecek olduğu ve ileriki araştırmalara farklı perspektifler oluşturacağı düşünülmektedir. Araştırma sonuçlarının bu alanda araştırma yapan araştırmacılara dolayısıyla alanyazına ve ilgili kurumlara güçlü veriler sağlayacağına inanılmaktadır.

1.4. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bu araştırma, köy enstitülerinin hem fiziki hem de düşünsel (ideolojik) bileşenleri ile bu bileşenlerin tarihsel süreçteki etkilerini, köy enstitüleri hakkındaki ulaşılabilir söylemleri ve enstitülerden mezun olan bireylerin diğer bireyler ile toplum üzerinde bıraktıkları etkileri içermektedir. Araştırma, başlangıçta Çanakkale İlinde yaşayan köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin çocukları ve öğrencileri olarak belirlenmiş fakat çalışılan grubun yaş ortalamasının yüksek olması pandemi koşullarında çalışmayı engellendiğinden Türkiye genelinde ulaşılabilir şekilde çalışma evreni genişletilmiştir. Bu araştırmanın sınırlılıkları şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Araştırma, köy enstitüsü mezunu bireylerin çocuk, kardeş, yeğen ve torun katılımcılarıyla ve bu katılımcıların görüşleriyle sınırlıdır.

2. Araştırmada toplanan veriler, araştırma kapsamında geliştirilen anket verileriyle sınırlıdır.

3. Araştırma konusunun daha önce çalışılmamış olması, konu hakkında daha genel bir yargıya varılmasını sınırlandırmaktadır.

4. Araştırmada toplanan veriler, köy enstitülerinin genel yapısı, mezunlarının sahip olduğu eğitim anlayışı ve bu anlayışın çocuk gelişimi üzerindeki etkilerinin yorumlanmasıyla sınırlıdır.

5. Bu araştırmada köy enstitüsü mezunu sağlık memurları kapsam dışı bırakılmıştır. Bu, araştırmanın bir sınırlılığı olarak değerlendirilebilir.

1.5. Sayıtlar

Araştırmaya katılan köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin çocuklarının ve yakınlarının araştırma kapsamında sorulan sorulara içtenlikle ve doğru cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Yeni Türk devletinin (Cumhuriyet'in ilanı) kurulmasıyla birlikte 1930'lu yıllarda birçok alanda olduğu gibi eğitim alanına büyük önem verilmiş ve toplum kalkınmasını desteklemek amacıyla gerekli girişimler başlatılmıştır. O yıllarda başlatılan eğitim seferberliğinin en büyük sorunu yeterli sayıda öğretmenin olmayışıdır. Köye öğretmen yetiştirmek amacıyla 1935 yılından itibaren yoğun bir çalışmanın başladığı görülmektedir. Bu çabaların bir sonucu da köy enstitülerinin kuruluşunu hızlandırmıştır. Köy enstitüleri, Türkiye'ye özgü (örn., örf, adet) gelenek ve kültür yapısına uygun bir yol izlenerek ve bilimsel bir yaklaşım benimsenerek kurulmuştur (Ezer, 2020).

Eğitim seferberliğinin köy enstitüleri ile köylerden başlatılması, köylünün sosyal ve ekonomik yönden kalkınmasına destek olunması ve okuma yazma oranının artırılması için köy şartlarına uyum sağlayabilecek donanımda öğretmenler yetiştirilmesi hedeflenmiştir (Karaman, 2010). Bu kapsamda köy enstitülerinde yetişecek öğretmen adaylarının, teorik derslere ek olarak, köylüye rehberlik ve liderlik yapabilecek niteliklere sahip, mesleki donanımlara ve becerilere sahip mezunlar olması amaçlanmıştır (Kaplan, 2002). Bir köy enstitüsü kurulurken imece usulü şeklinde çoğu kez öğrencilerin işgücünden yararlanılmıştır (Akandere ve Esen, 2021). Köy enstitüleri projesiyle köylerde yaşayan kızlarımıza da eğitimde fırsat eşitliği sunulmuş ve toplumsal sistem içerisinde aktif roller almaları sağlanmıştır. Böylece enstitülerde öğrenim gören kız öğrenciler, enstitülerin kuruluş sürecine dışleriyle tırnaklarıyla katkı sağlamışlardır. Öyleki, çoğu kez yaşlarının üzerinde bir gayretle enstitülerin pek çok ihtiyacının karşılanmasında sorumluluk almışlardır (Ezer, 2020). Köy enstitüleri yardımlaşmanın ve kollektif çalışmanın en iyi örneklerinden biridir. Öyle ki, okullarda yapılan uygulama derslerinin bir çıktısı olarak okulların arazilerinde o bölgenin özelliklerine uygun kendi ihtiyaçlarını karşılar hatta daha fazlasını karşılar nitelikte üretimler yapılmıştır (Ezer, 2020).

Köy enstitüleri, köy nüfusuna kayıtlı zeki ve yetenekli çocukları seçtikten sonra, onları öğretmen ve sağlık elemanı olarak mezun etmiş ve köylüyü eğitmek üzere köye göndermiştir. Bu bağlamda köyün kalkınması ve değişimine yardımcı olacak öğretmenleri köy şartlarına uygun bireylerden seçerek bu süreci desteklemiştir (Ezer, 2020). Böylece

enstitülerde aldıkları eğitimler ile kendilerini geliştirmeleri ve köyde karşılaşılabilecekleri sorunların üstesinden gelebilmeleri amaçlanmıştır. Bu kapsamda enstitülerden yetişen öğretmenlerin, köy okullarındaki öğrencilerden tutun da aile fertlerine kadar uzanan bir eğitim atmosferi oluşturduğunu söylemek yanlış olmayacaktır (Özsoy, 1997). Köy öğretmenleri, köyde yaptıkları çalışmalarda gezici başöğretmen ve ilköğretim müfettişleri tarafından denetlenmiş ve karşılaşılan sorunların çözümlenmesine destek olunmuştur. Kuruluşundan itibaren köy enstitülerinde 14 yıl gibi çok kısa bir zaman zarfında 20.000'e yakın öğretmen yetiştirilmiş olması, bu eğitim modelinin başarılı olduğunu, Türk eğitim sistemine ve topluma büyük katkılar sağladığının açık bir kanıtıdır.

2.1. Köy Enstitüleri

Türk eğitim tarihinde önemli bir yer tutan ve tüm dünyaya örnek teşkil eden köy enstitüleri, ülke genelindeki çok düşük olan hem okuryazarlık oranını hem de toplumsal kalkınmayı desteklemek amacıyla temelleri 1930'lu yıllarda atılan eğitim seferberliği çerçevesinde kurulmuştur (Başgöz, 1995). Köy enstitülerinin kuruluş hazırlıkları 1935 yılında başlamış olup fiili olarak eğitim hayatı 17 Nisan 1940 tarihinde çıkarılan kanunla başlamıştır. Köye öğretmen yetiştirme misyonunu 14 yıl sürdürdükten sonra 27 Ocak 1954 tarihinde çıkarılan bir kanunla eğitim faaliyetleri sonlandırılmıştır (Ezer, 2020).

Enstitüler, köy başta olmak üzere bulunduğu bölgelerin hem eğitim hem de kalkınma sorunlarını çözümlenmede etkin bir rol üstlenmiş ve öğrencilerine, teorik bilginin yansırı üretime dayalı günlük yaşamı destekleyici pratik bilgiler de vermiştir. Yetiştirdikleri öğretmenler ya da sağlık elemanları aracılığıyla köyde yaşayan insanların bilimsel bilgilerden yararlanmasını sağlayan köy enstitüleri, toplumun her kesimine eşit eğitim fırsatlarının ulaştırılabileceğinin en güzel örneği olmuştur (Aydoğan, 1997). Amaçladığı misyonun çok üzerinde başarı elde ederek, kırsal bölgelerde yaşayan bireylerin sorunlarını ortaya koyan ve bu sorunların çözümünde aktif rol üstlenen bir kuşağın yetişmesini sağlayan köy enstitülerinde, 14 yıllık süre içerisinde 17.341 öğretmen, 8.675 eğitimci, 1.599 sağlık elemanı olmak üzere toplam 27.620 kişi yetişmiştir (Gazalcı, 2015).

Köy enstitülerinin temel amacı, iş, zanaat ve sanatta, yetenekli ve köy koşullarına uyumlu öğretmenler ve sağlık elemanları yetiştirmektir. Köy kalkınmasını büyük bir coşku içinde eğitim ve kültürel bilgileri temel alarak sağlamayı hedeflemekteydi (Kapluhan, 2012). İlk yıllarda köy enstitülerinde öğrenim gören öğrenciler, eğitim öğretim faaliyetleri devam ederken önce okullarını, dersliklerini, atölyelerini bizzat kendileri yapmışlardır. Günlük gıda temini ve temizlik gibi işleri kendileri yaparlardı. Enstitülerde bunlara ek olarak çağdaş ve demokratik iş eğitimi, yaratıcı üretim ve verimlilik eğitimi, çevreye ve doğaya uygunluk, kendini yönetme ve bağımsız çalışma gibi yaklaşımlar izlenmiştir (Altunya, 2014).

2.1.1. Köy Enstitülerinin Kuruluş Süreci

Cumhuriyet döneminin en önemli ve hızlı bir şekilde çözümlenmesi gereken konuların başında eğitim gelmektedir. O dönemde nüfusun büyük bir kısmının köylerde yaşıyor olması, eğitim seferberliğinin köylerden başlaması gerektiğini düşündürmüştür (Koçer, 1967). Köy Kanunu'na (1924) göre, nüfusu 2.000'e kadar olan köy denilen yerleşim birimlerine Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşları büyük değer ve önem vermiş, kalkınmanın köylerden başlaması gerektiği üzerinde ısrarla durmuşlardır (Resmi Gazete, Sayı: 68, Tertip: 3, Cilt: 5, s. 336. [7 Nisan 1924 tarih, 442 sayılı köy kanunu, madde:1]). Atatürk, bu düşüncesini 1 Mart 1922 tarihinde TBMM'nin açış konuşmasında gerçekleştirdiği düşüncesiyle dile getirmiştir.

“Türkiye'nin asıl sahibi ve efendisinin, gerçek anlamda üreten köylü olduğu; o halde herkesten daha fazla kalkınmayı ve refah içerisinde yaşamayı hak edenlerin köylü olduğu düşüncesiyle dile getirmiştir. Dahası, köylünün bu güne kadar maariften yoksun bırakıldığını ve bu nedenle maarif politikasının temelini ilk önce mevcut olan cehaleti ortadan kaldırma” olduğunu vurgulamıştır (Şeren, 2008).

Cumhuriyetinin ilk yıllarında ülke nüfusunun yaklaşık %80'e yakın kısmının yaşamış olduğu kırsal bölgelerde okullaşma oranının yok denecek kadar az olduğu görülmektedir (Aysal, 2005; Dündar, 2011). Köylerde yaşayanların sorunları sadece eğitim değil, aynı zamanda bulaşıcı hastalıklarla mücadele ve üretim alt yapısındaki yetersizlikler de önemli sorunları arasındaydı. Köy enstitülerinin kuruluşundaki temel felsefe, köylüye hitap edecek ve onlara rehberlik yapabilecek aydınların köylünün kendi içinden çıkması düşüncesine dayanmaktaydı (Tonguç, 1974). Köy enstitülerinin hazırlık ve kuruluş

sürecinde kendisi de bir köylü çocuğu olan İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç'un etkisi büyüktür (Aysal, 2005). Köy enstitülerinin kuruluşunda önemli sorunlardan biri de ülkenin içinde bulunduğu ekonomik şartlardır. Köy enstitülerinin kuruluşunda bu nedenle, giderler azaltılarak öğrencilerin enstitülerin kuruluşunda aktif rol almaları (örn., tarımsal ve hayvancılık, bina, yollar yapmak) sağlanmıştır (Türkoğlu, 2019). Enstitülere eğitmen yetiştirmek amacıyla açılan köy eğitmen okullarına, gençler arasından askerliğini onbaşı ve çavuş olarak tamamlamış eğitmen adayları seçilmiş olup seçilen gençler arasından koşulları sağlayanlar hızlandırılmış bir eğitim programını tamamladıktan sonra köylere öğretmen olarak atanmıştır. Başlangıçta, köye öğretmen gönderme sorunu çözülmüştü köydeki bireylere okuma-yazma öğretimi eğitmenler aracılığı ile desteklenmiştir. Eğitmenler köylüye okuma yazmanın yanı sıra köy hayatında ihtiyaç duyulan konuları da (örn., ziraat, hayvancılık ve teknik bilgiler) öğretmişlerdir.

Köyde görev yapacak öğretmenlerin görev ve sorumlulukları ve enstitülerinin teşkilatlanma şekli TBMM tarafından 1941 yılında kabul edilen bir yasa ile belirlenmiştir. Ayrıca bu yasa çerçevesinde yüksek köy enstitüleri de açılmıştır (Boybeyi ve Sallan-Gül, 2008). Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in Milli Eğitim Bakanlığı sırasında faaliyete geçirilen köy enstitüleri için ilk olarak İzmir'de Amerikan Koleji'ni satın alınarak İzmir Kızılçullu Köy Enstitüsü ve Eskişehir Çifteler Köy Enstitüsü açılmıştır (Koç, 2010). Köy enstitüleri, köye yalnızca öğretmen değil, sağlık memuru, teknisyen, ebe, hemşire ve tarımla ilgili meslek sahiplerini de yetiştirmiştir. Köy enstitüsü modeli, bu yönüyle Türkiye şartlarına uygun o güne kadar uygulanan birçok eğitim modelinden farklılık göstermiştir. Bu eğitim modelinde, köylüyü kendi köyünde ya da yakın bölgelerde eğitmek, köy nüfusuna kayıtlı öğrencilere eğitim vererek tekrar köye göndermek hedeflenmiştir (Demirkaya-Güler, 2015). Bu bağlamda enstitüler, Köy Enstitüleri Kanununun 16. maddesi gereği köye yapılacak okulların binaları, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan planlara göre, il müfettişi ve gezici başöğretmen denetiminde köy ihtiyar heyetleri tarafından inşa ettirilmekteydi (Çoban, 2011).

Köy enstitüleri, köyün kalkınması, köylünün bilinçlenmesi ve buradan yetişen bireylerin ülkesine faydalı bireyler olarak yetiştirilmesi amacıyla hayata geçirilmiştir (Elpe, 2014). Köy enstitüleri, halkevleri ve halkodaları eğitim faaliyetleri ile başlamış, ancak okula başlaması gereken çocukların sayıca fazla olması nedeniyle eğitim ihtiyacı tam anlamıyla

karşılanamamıştır (Arslan, 2012). Bu nedenle köye öğretmen göndermek amacıyla köy enstitülerinin açılmasına hız verilmiştir. Köy enstitüleri, 1940 yılında çıkarılan Kanunda “köy öğretmeni ve köyün kalkınması için gerekli olan diğer meslek mensubu yetiştirmek üzere Milli Eğitim Bakanlığı tarafından açılan kurum” şeklinde tanımlanmıştır (Arslan, 2012). Köy enstitüleri, daha geniş bir alana ihtiyaç duymaları nedeniyle genellikle şehir merkezlerinden daha uzağa, ulaşım açısından demiryolu ve karayoluna yakın yerlerde yapılmıştır (Canbay, 2019). Enstitüler inşaa edilirken bazı ilkelerin dikkate alındığı görülmektedir. Bu ilkeler (Şeren, 2008):

1. Arazinin kamu arazisi ve tarım yapmaya uygun olması,
2. Arazinin kolay sürülebilir ve verimli olması, bağ ve bahçelere sahip olması,
3. Seçilen arazinin bölgenin merkezinde olması ve su kaynakları gibi unsurlar açısından uygun olması.

Bu ilkeler bölgenin koşullarına çerçevesinde maalesef bütün enstitüler için geçerli olamamıştır. Özellikle ilk açılan enstitülerin hazır binalar üzerine kurulduğu bilinmektedir. Örneğin İzmir’de 1912 yılında inşa edilen Amerikan Kolejinin satın alınmasıyla buranın İzmir Kızılçullu Köy Enstitüsü olarak eğitim faaliyetlerine devam ettiği görülmektedir (Şeren, 2008). Yine benzer şekilde daha önce köye eğitim yetiştirmek amacıyla açılmış olan İzmir, Trakya, Eskişehir ve Kastamonu’da açılan bazı eğitim merkezleri de yapılan yasal düzeleme ile köy enstitüsü olarak eğitim hayatını sürdürmüştür (Özkan, 2008).

2.1.2. Köy Enstitülerinin Kapanış Süreci

Kuruluşundan bu yana köy enstitüleri bazı tenkitler almış ve politik ithamlara maruz kalmıştır (Çağlayan, 2014). Enstitülerin açılışıyla ilgili kanun onaylanmasına bazı milletvekillerinin katılmaması, bu okullara daha en başından muhalefet edileceğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir (Çağlayan, 2014). Köy enstitüleri ile ilgili ilk eleştiriler, 1943 yılında Ankara’da toplanan İkinci Eğitim Şurasında başlamıştır. Bu Şuarada özellikle köy enstitülerine alınan öğrencilerin köylerden seçilmesi ve mezunlara yalnızca köylerde çalışma zorunluluğu getirilmesi eleştirilerin başında gelmiştir (Türkoğlu, 2000). Enstitülerin

şehirli-köylü ayırımı algısı yarattığı, enstitülerde “komünist ideoloji temelinde bir eğitimin” verildiği, yatılı kısımlarda uygulanan karma eğitim sisteminin Türk örf ve adetlerine uygun olmadığı şeklinde yapılan tartışmalar, köy enstitülerinin kapanışında büyük rol oynamıştır (Başaran, 1990; Deniz, 2021).

Köy enstitülerine muhalifler, üniversitelerdeki siyasi olaylar bahane edileerek, enstitüleri sağ-sol olaylarından uzak tutmak gerektiği belirtmişlerdir. Kamuoyunda köy enstitülerinin yatılı okullarında karma eğitimin olamayacağı yönündeki propagandalar ile enstitülerde milli değerler ve geleneklere uygun olmayan davranışlar sergilendiği konusunda bir gündem oluşturulmuştur (Gazalcı, 2018; Eşme, 2021). O yıllarda çok partili hayata geçişle birlikte Cumhuriyet Halk Partisi’ne muhalef olan birçok partinin suçlamaları enstitülere yöneltilen eleştirilerin artmasına neden olmuştur. Muhalefet partilerinden Demokrat Parti, Cumhuriyet Halk Partisi’ni yıpratmak amacıyla köy enstitülerini siyasi malzeme yapmış ve bazı düzenlemeler yapmak yerine okulların kapatılmasını bir çözüm yolu olarak görülmüştür (Aysal, 2005).

Dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel’in görevinin son bulması ve İsmail Hakkı Tonguç’un da İlköğretim Genel Müdürlüğü görevinden ayrılarak "Talim Terbiye Kurulu" üyeliğine atanmasıyla köy enstitülerinin kapanış süreci başlamıştır. Bu gelişmeleri takiben 18 Haziran 1947 yılında çıkarılan 5117 sayılı "Köy Enstitüleri Kanununa Ek Kanunu" ve 4 Eylül 1947 yılında çıkarılan 5129 sayılı "Köy Enstitüsü Mezunu Öğretmenlerle Köy Sağlık Memurlarının Geçimlerini Düzenlemek Üzere 3803, 4274 ve 4459 Sayılı Kanunlara Ek Kanunu" ile öğretmene toprak verilmesi zorlaştırılmış; daha önce dağıtım yapılan kitaplar, aletler, hayvanlar ve diğer malzemeler geri alınmaya başlanmıştır (Resmi Gazete, 1947). Daha sonra 1947-1948 yılında çıkarılan 5012 ve 5210 sayılı kanunla köylünün köylerde imece usulüyle okul yapma sorumluluklarına son verilmiş olup 1947-48 eğitim öğretim yılında, köy enstitülerine öğretmen yetiştiren Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü, ‘benzer başka okullar var’ gerekçesiyle kapatılmıştır. Böylece enstitülerin yürütücü akıl kadrolarının kaynağı olan eğitim kurumu da kapatılmıştır (Vural, 2014).

Köy Enstitülerini kapanmaya götüren gelişmeler son hız devam etmiştir. Yüksek Köy Enstitüsünün de kapanmasının ardından 29 Nisan 1947 yılında çıkarılan 184 maddelik yeni bir yönetmelikle enstitülerdeki "iş içinde eğitim" ilkesi kaldırılmış, demokratik eğitim,

okuma-yazma-tartışma etkinlikleri sonlandırılmış; dergi ve gazete gibi faaliyetlerin sayısı azaltılmıştır (Türkoğlu, 2019). Bu yönetmelikte ayrıca öğretmenlerin, okul yönetimine etkin olarak katılmaları da engellenmiş olup öğrencilerin ders dışı çalışmaları da sınırlandırılmıştır. Ek olarak 9 Mayıs 1947 tarihinde çıkarılan genelgeyle karma eğitime son verilmiştir (Berктаş, 2019). İzleyen yılda enstitülerin öğretim programları değiştirilerek ve iş eğitimi ilkeleri azaltılarak enstitülerin klasik okullar haline gelmesi sağlanmıştır (Can, 2017).

Bu gelişmelerle birlikte II. Dünya Savaşı sonrasında yaşanan ekonomik buhran, halkta iktidara karşı bir tepki oluşturmuştur. Köy enstitülerinin sürekli iktidar partisiyle ilişkilendirilmesi enstitülere karşı toplumsal bir muhalefetin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunlara ek olarak enstitülerde sadece köy çocuklarının yetiştirilmesinin halkçılık ilkesiyle bağdaşmadığı düşüncesi, muhalefet tarafından sürekli dillendirilen konular arasındaydı. Ayrıca mecliste enstitülerde komünizm propagandasının yapıldığı iddialar ile karma eğitimin Türk ahlak ve geleneklerine uymadığı gibi eleştiriler mecliste yoğun şekilde tartışma konusu olmuştur. Yapılan bu propaganda ve yoğun eleştiriler, enstitülerin kapatılması için kamuoyu baskısını arttırmıştır (Türkmen, 2020). Nihayetinde köy enstitüleri de 04.02.1954 tarih ve 8625 sayılı Resmi Gazetede 27.01.1954 kabul tarihli 6234 sayılı "Köy Enstitüleri ile İlk Öğretmen Okullarının Birleştirilmesi Hakkında Kanun"la kapatılarak İlköğretmen Okulları'na dönüştürülmüştür. Bu kanun düzenlenmesiyle enstitüler, resmen kapatılmış ve örnek bir eğitim modeli olarak eğitim tarihi sahnesinden çekilmiştir (Resmi Gazete, 1954: 8625).

2.1.3. Köy Enstitülerinin Eğitim Programları ve İşleyişi

Köy enstitüleri, Türk Eğitim Tarihi'nde önemli bir yer edinmiş birçok övgüyü hakeden çağdaş bir eğitim modelidir. Bu okulların kuruluşu ile öğrencilerin yetkin, donanımlı ve aktif vatandaşlar olmaları hedeflenirken, aynı zamanda birikim ve donanımlarını hayatın her alanına aktarmaları ve görev yaptıkları bölgelerin vatandaşlarına rehberlik yapmaları beklenmiştir. Enstitülerde öğrencilere eğitim-öğretimleri boyunca hem teorik hem de görev yapacakları bölgelerde pratik olarak günlük yaşantıyı destekleyecek uygulama temelli bilgiler verilerek köylerin öğretmen ihtiyaçlarının temin edilmesi amaçlanmıştır. Kuruluşun ilk yıllarında enstitülerin öğretim programları kendileri tarafından

oluşturulmuş olup temel öğrenme yaklaşımı olarak bilginin okunması, uygulama alanında deneyim kazanılması ve keşfederek öğrenme anlayışı benimsenmiştir (Tural, 2016).

Köy enstitülerinde eğitimin sadece teorik bilgiyle sınırlı olmayışı, teorik bilginin yansırı uygulama temelli pratik bilgilerin olması, bu okulları diğer öğretmen okullarından farklı kılan en önemli özelliğidir. Enstitülerde öğrenim gören öğrenciler, günlük yaşamada kullanacakları gerçek uygulama alanları ve ekipmanlar temelinde eğitilmişlerdir. Bu bağlamda uygulamalarda, gerekli olduğunda kazma, kürek, çekiç, testere, makas, iğne, dikiş makinesi, gibi araç-gereçler kullanılmıştır. Köy enstitülerinde uygulaması yapılan eğitim ilke ve yöntemleri doğal hayata uygun olarak yapılandırılmıştır (Demirkaya-Güler, 2015). Bu okullarda bölgenin koşulları temelinde üretime dayalı çalışmalar yapıldığından, eğitim öğretim faaliyetleri yıl boyunca devam ettirilmiştir. Enstitülerde, hasat zamanı hasadın yapılması veya olgunlaşan meyvelerin toplanması, işin gecikmesi veya yarıda bırakılmasını ortadan kaldırmıştır. Köy enstitülerinin eğitim faaliyetlerindeki bu özelliği, normal okullara göre eğitim süresinin yedi-sekiz yıla denk gelmesine neden olmuştur (Yılmaz, 2008).

Enstitülerde eğitim gören öğrencilerin köyde görev yapmalarından dolayı öncelikle tarım ve hayvancılığı tam anlamıyla öğrenebilmeleri için eğitim enstitülerin tarıma uygun, suyu olan ve geniş arazi şartlarına sahip alanlara kurulmasını sağlamıştır. Köy Enstitüsü arazilerinin yetersiz olması durumunda ise devlet eliyle arazi istimlak yoluna gidilmiştir. Birçok özelliğiyle o dönemlerde çağının ilerisinde bir programa sahip olan köy enstitüleri, öğretim ilkeleriyle uygulanan eğitimin kalkınmada oynamış olduğu rolü yıllar önce ispat etmiştir (Demirkaya-Güler, 2015).

Esasen, Köy Enstitülerinin açılış amacının sadece köy çocuklarına eğitim vermek ya da köylüyü bilinçlendirmek değil, aynı zamanda bütünüyle bir köy seferberliği başlatarak toplumsal kalkınmaya destek olmaktır. Görüldüğü gibi basit bir eğitim sisteminden ibaret olmayan bu okullar, kültür eğitimleriyle birlikte meslek eğitiminin de verildiği bir tür halk eğitimi niteliği taşımaktadır. Köy enstitülerinde ziraat, bahçe bitkileri, hayvancılık, müzik, sağlık, marangozluk ve teknik işlerle ilgili bilgilerin verilmesi hedeflenmiştir (Canbay, 2019). Bu nedenle her enstitünün öğretim programı ve ders çizelgeleri köy koşulları ve ihtiyaçlarına uygun şekilde düzenlenmiştir. Enstitülerin eğitim programlarıyla şunlar hedeflenmiştir (Yıldız ve Akandere, 2017):

1. Köylere uyum sağlayabilecek öğretmenler yetiştirmek,
2. Köylülere rehberlik ve liderlik yapabilecek donanımda öğretmenler göndermek,
3. Eğitim yoluyla köylüleri bilinçlendirerek tarımdan yüksek kalite ve verim elde etmek,
4. Halka okuma yazma öğretmenin yanında halkın bilinçlendirilmesini sağlamak,
5. Köy halkının sosyal, ekonomik ve kültürel yönlerini geliştirerek, kalkınmalarına yardımcı olmaktır.

Köy Enstitülerinin ilk yıllarında plan ve program eksikliği eğitime ilgili önemli sorunları beraberinde getirmiş olmakla birlikte, bu sorunların çözümünde enstitülerin her birinin kendi bölgesel koşullarına göre işletilmesi yaklaşımını ortaya çıkarmıştır. Ancak bu yaklaşım da sorunları tamamen çözmeye yeterli olmamıştır. Eğitim programları açısından 1940-1943 yılları bir geçiş dönemi olan Köy Enstitülerinde, 1943 yılında Köy Enstitüleri Müfredat Programı Taslağı hazırlanarak, eğitim programları sistematik hale getirilmiştir (Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, 2004). Köy Enstitülerinin ilk resmi programı 1943 yılında geliştirilen programdır. Beş yıllık bir süreyi kapsayan programda, “kültür” dersleri 114 hafta, “ziraat” dersleri 58 hafta ve “teknik” ders ve çalışmalar için ise 58 hafta ayrılmıştır. Enstitülerde öğrenim gören öğrenciler bir haftalık zaman diliminde kültür derslerine 22 saat, ziraat dersi ve çalışmaları na 11 saat, teknik ders ve çalışmalara ise 11 saat katılmıştır. Köy Enstitülerinde eğiti programının %50’si kültür derslerine ayrılmıştır.

Köy Enstitüleri’nin bu ilk programı o dönemde yürürlükte olan müfredat programlarından derlenmiştir. Enstitü müdürlerinin geleneksel olmayan bir müfredat arayışları, müdürleri enstitüler arasında deneyimlerini değış tokuş edebilecekleri, hep birlikte yönelebilecekleri bir yol aramaya itmiştir. Hazırlanan resmi programlar 1946 yılına kadar enstitülerin bağımsız planlama gücüne ve esnekliğine göre uygulanmıştır. Köy Enstitüleri’nde müfredat programlarının esnek oluşu ve her enstitünün koşullarına göre uyarlanması enstitülerin tamamının başarılı olmasını sağlamıştır (Kirby, 2012). Enstitülerin

1943 yılında hazırlanan ilk ders programındaki ders dağılımları Tablo 2’de gösterilmiştir. Enstitülerin eğitim programı 1953 yılında gözden geçirilmiş olup bu programda da dersler kültür, ziraat ve teknik dersler olarak üç bölüme ayrılarak bir önceki programdaki anlayış tamamen değişmiştir. Bu değişikliklerden biri de karma eğitim sisteminden uzaklaşılmasına yol açmıştır (Ceylan, 2020).

Tablo 1

Köy enstitüleri 1943 yılı ders programı

Dersler	Sınıflar					Ders Saati
	1	2	3	4	5	
Türkçe	4	3	3	3	3	736
Tarih	2	2	1	1	1	322
Coğrafya	2	2	1	1	-	276
Yurttaşlık Bilgisi	-	1	1	-	-	92
Matematik	4	2	2	3	2	598
Fizik	-	2	2	1	1	276
Kimya	-	-	2	2	-	184
Tabiat ve Okul Sağlık Bilgisi	2	2	2	1	1	368
Yabancı Dil	2	2	2	2	1	414
El Yazısı	2	-	-	-	-	92
Resim-İş	1	1	1	1	1	230
Beden Eğitimi ve Ulusal Oyunlar	1	1	1	1	-	184
Müzik	2	2	2	2	2	460
Askerlik	-	2	2	2	2	368
Ev İdaresi ve Çocuk Bakımı	-	-	-	-	1	46
Öğretmenlik Bilgisi	-	-	-	2	6	368
Zirai İşletme Ekonomisi, Kooperatif	-	-	-	-	1	46
Toplam	22	22	22	22	22	5060

Kaynak. (Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, 2004).

Enstitülerde resim-iş ve el yazısı dersleri önemli gün ve haftalar temelinde ihtiyaç dahilinde özel kurslar açılarak desteklenmiştir. Bunlara ek olarak enstitülerde her sabah dersler başlamadan önce yarım saat jimnastik yaptırılmıştır. Dahası, haftada dört gün 20 şer dakikalık müzik alıştırmaları yaptırılmıştır. Enstitüdeki öğrencilere öğretmenlik mesleğinin yanında köylülere rehberlik etmeleri amacıyla ziraat işleri de öğretilmiştir (Tonguç, 2000). Enstitülerdeki ziraat derslerine ilişkin ders içerikleri Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 2

Köy enstitülerinde 1943 yılı eğitim programında yer alan ziraat ders içerikleri

Dersler	Sınıflar				
	1	2	3	4	5
I.Tarla Ziraati	-	3	4	2	1
II.Bahçe Ziraati	8	4	3	3	2
III.Sanayi Bitkileri Ziraati ve Ziraat Sanatları	-	-	1	1	2
IV.Zootekni	1	2	2	1	2
V.Kümes Hayvancılığı	2	2	-	-	-
VI.Arıcılık ve İpek Böcekçiliği	-	-	1	2	2
VII.Balıkçılık ve Su Mahsülleri	-	-	-	2	2
Toplam	11	11	11	11	11

Kaynak. (Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı, 2004).

Enstitülerdeki program süresi 1953 yılında altı yıla çıkarılarak karma eğitimden vazgeçilmiştir. Yapılan bu değişiklikle dersler, meslek dersleri, Türk dili ve edebiyatı, sosyal bilgiler, tabiat ve fen bilimleri, matematik, milli savunma, din bilgisi, beden eğitimi, müzik, resim ve yazı, iş, tarım ve serbest çalışma olarak yeniden düzenlenmiştir. Bu programda dikkat çeken husunlardan biri de tarım derslerinin sınırlandırılmasıdır (Ceylan, 2020).

Köy Enstitüleri'nde kolektif bilinci destekleyici 'küme sistemi' adı verilen bir örgütlenme anlayışı uygulanmaktaydı. Küme sistemi, öğrenci ve öğretmenlerinin bir aile birimi gibi yapılandığı bir pedagojik ilkeye dayanmaktadır. Her kümede bir öğretmen dairesi, toplanma yeri, dershane, yatakhane, tuvalet ve bazılarında da mutfak bulunmaktadır. Küme olarak adlandırılan bu binaları öğrenciler ve köylüler birlikte yaparlar, böylece öğrenciler uygulamalı olarak bir yapının nasıl yapıldığını deneyimlerler. Kümeye en yakın oturan öğretmen 'küme başı' olur, anne-baba rolünü üstlenir ve o kümenin diğer kümelerle eşgüdümünü de sağlardı. Küme başı aynı zamanda enstitülerin en belirgin özelliklerinden olan okuma ve özgürce tartışma çalışmalarını da yönetirdi. Dahası küme başı öğrencilerini rasyonel değerlendirebilmek için onları çok iyi tanımak ve her koşulda davranışlarını anlamak zorundaydı (Başaran, 1990). Enstitülerin günlük programı çok erken başlardı. İlk uyananlar ekmekçilerdi. Arkasından depo ve yemekhanelerdeki öğrenciler kalkarlar, daha sonra ise günün nöbetçileri işlerinin başına gelirlerdi. Sabah 06.00'da da enstitünün tamamı uyanır, bireysel temizlikten sonra halk oyunları ile güne başlanırdı. Kahvaltıdan sonra bir saatlik boşlukta yatakhaneler temizlendikten sonra 08.30 gibi yoklama alınırdı. Sonrasında

günlük temizlik ve giysilerin uygunluğu denetlenir ve kılık kıyafeti uygun olmayan öğrencilere onları düzeltmesi için zaman verilir. Bu denetimler çok ciddi bir şekilde uygulanırdı. Spor, müzik, edebiyat, sahne etkinlikleri ise tartışmalı okuma toplantıları gibi bilindik ders etkinliklerinden biraz daha farklı işlenirdi. Örneğin, spor dinlendirici bir etkinlik olarak algılanır ve sporun diğer değerlerini yok saymamakla birlikte eğlendirici yönü daha ön planda tutulurdu. Ayrıca spor faaliyetlerine öğretmenlerin de katıldığı bilinmektedir. Enstitülerde akşam yemekten sonra ders çalışılması için zamanı verilir ve 22.00 gibi gün sona ererdi. Enstitüler, bunun yanında müzik konusunda da halk arasında yerleşmiş bir inancı yıkmışlardır. Her öğrencinin bir müzik aleti çalarak köyüne dönmesi, köylüler arasında memnuniyetle karşılanmış ve köylerine müzik bilen öğretmen gelmesini istemeye başlamışlardır (Canbay, 2019; Aydoğan, 2007).

Enstitüler, 45 günlük yaz tatili ile birlikte 12 ay boyunca açık kalırdı. Tatillere sıra ile çıkılır, dönüşte ise köylerinden kültürel örnekler (örn., iğne oyaları, türküler, bitki ya da hayvan türlerinden örnekler) getirerek kültürel zenginliğe katkıda bulunurlardı. Enstitülerde öğrenci ve öğretmenler arasından yönetim görevlerini iyi yapanlara daha fazla yetki verilir. Enstitüsü öğrencileri 3 yıllık eğitimden sonra sağlık ya da eğitim dallarından birini seçerlerken öğretmen ya da sağlık memuru olarak kariyerlerine devam ederlerdi. Köy enstitüleri sadece öğretmen ve sağlık memuru değil, bunun yanında bir çok yazar, şair, sanat ve fikir adamı da yetiştirmiştir. Köy enstitüleri bu yönüyle Türk kültürüne birçok değer de yetiştirmiştir

2.1.4. Köy Enstitüsü Mezunu Öğretmenlerin Nitelikleri

Enstitülerin şehir merkezine uzak olmaları, burada görev yapan öğretmen ve idareciler ile onların ailelerini sosyal imkanlar açısından sınırlandırmıştır. Yeni kurulan bazı köy enstitüleri, kuruluşlarını bir okul müdürü iki-üç öğretmen ve bir memurla tamamlamışlardır (Atakul, 2008). Köy enstitülerinde görev yapacak öğretmen ve idarecilerde bulunması gereken nitelikler “3803 sayılı Köy Enstitüleri Kanunu’nun 17. Maddesi”nde şu şekilde belirtilmiştir (Ezer, 2020):

1. Yüksekokul ve fakülte mezunları,
2. Öğretmen okullarını bitirenler,
3. Ticaret Lisesi mezunları,
4. Orta dereceli ziraat okulları mezunları,
5. Erkek sanat okulları ve kız enstitüleri mezunları,
6. Köy enstitülerinden mezun olanlar,
7. İnşaat okullarından mezun olanlar,
8. Gazi Terbiye Enstitüsünden mezun olanlar,
9. Teknik ve mesleki okullar vd.'nden mezun olanlardır.

Öğretmen ve eğitimcilerin görev ve sorumlulukları, 19 Haziran 1942 tarih ve 4274 sayılı “Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilat Kanunu” ile belirlenmiştir. Kanuna göre, eğitimciler ve köy enstitüsünden mezun olan öğretmenler, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uygun görülen gezici öğretmenlik veya gezici başöğretmenlik bölgesindeki köylerdeki okullara tayin olmuşlardır. Yine kanunda köyde görev yapan eğitimci ve öğretmenlerin, öğrencilerin eğitim-öğretimleri ve sağlık durumları ile ilgili olarak gerekli tedbirleri almak ve onları donanımlı gençler olarak yetiştirme görevleri de vurgulanmıştır. Dahası, öğretmenlere milli bayramlarda törenler düzenlemek, köyü ekonomik açıdan desteklemek ve geliştirmek amacıyla ziraat, sanat ve teknik alanlarda köylülere rehberlik yapma görevleri de verilmiştir (Resmi Gazete, 1942). Ayrıca, enstitülerin yetiştireceği öğretmenlerin niteliklerinin neler olduğu “Köy Enstitüleri Yönetmeliği”nde de vurgulanmıştır. Buna göre (Çağlayan, 2014):

1. Köy Enstitüsü öğrencileri Cumhuriyet değerleri ve milli duygulara sahip gençler olarak yetiştirileceklerdir.

2. Enstitülerden mezun olan öğretmenler milli ülkü ve değerler ışığında köylerin eğitimine katkı sunacaklardır.

3. Köy öğretmenleri, Türk ulusunu bir bütün olarak kabul edecek, onların ilerlemesinde bir kültür elçisi gibi çaba gösterecektir.

Köy enstitülerinde görev yapan öğretmenlerin (n=620) büyük bir kısmı (n=229) Gazi Eğitim Enstitüsü ve Yüksek Köy Enstitüsü, öğretmen okulları (n=209), kız enstitüsünden (n=57), ziraat okulundan (n=27), sanat ve yapı usta okullarından (n=91) ve diğer meslek okullarından (n=8) mezun olmuşlardır. Bu verilere göre köy enstitülerinde görev yapmış olan öğretmenlerin yaklaşık %30'unu fakülte ve yüksekokul mezunları oluşturmuştur (Şeren, 2008). Köy enstitülerinden mezun olan ve öğretmen olarak atanmalar, atandıkları okullarda 20 yıl mecburi hizmete tabi tutulmuşlardır. Mecburi hizmetlerini tamamlamadan görevden ayrılan kişilerin yeniden devlet memurluğuna atanmaları yasaklanmıştır. Ayrıca bu durumda olan öğretmenlerin kendileri veya ona kefil olanlardan kurumda buldukları sürenin iki katı tazminat alınması kabul edilmiştir. Köy okuluna tayin edilen öğretmenler köyün sadece eğitim-öğretim işleri değil, tarım işlerinin modern bir şekilde yapılması için öğretmenin hazırlayacağı örnek arazi, bağ ve bahçe, atölye gibi tesislerle köylüye rehberlik yapılmasından da sorumlu tutulmuşlardır (Resmi Gazete, 1940).

2.1.5. Köy Enstitülerinin Topluma Etkileri

Ebeveynin aldığı eğitimin kendi çocuklarına yansımaları açık bir gerçekliktir. Köy enstitüsü öğretmenin nitelikleri dikkate alındığında, buradan mezun olan öğretmenlerin topluma etkilerinin oldukça fazla olacağı düşünülmektedir. Tarihsel süreç içinde değerlendirilen köy enstitüleri, varlıklarını sürdürdükleri kısa dönem içinde toplumsal sistemde sosyal, toplumsal, ekonomik ve siyasal olarak büyük dönüşümler ve etkiler oluşturmuştur. Köy Enstitülerinin toplum ve doğal çevre üzerinde de bazı etkileri olduğu bilinmektedir (Demirkay, Güler, 2015).

Türkiye'ye özgü eğitim modeli olan köy enstitülerinin asıl amacı, toplumsal kalkınmayı sadece enstitülerin kurulduğu bölgelerde değil, toplumun tüm kesimlerine yayılmasını sağlamıştır (Önen, 1993). Enstitülerin başarısı, çağdaş ve devrimci bir aydın kuşağının yetişmesinde ve birer köylü çocuğu olan öğretmen kökenli yazarlarda sınıf değişikliğine yol açan bir bilinçlenmenin gelişmesinde yatmaktadır (Arayıcı, 2004). Bunu yaparken de eşit eğitim fırsatlarını toplumun her kesimine ulaştırmak, köyün sosyo-ekonomik yapısına uygun düşecek şekilde, sosyal açıdan çağın şartlarına göre eğitim hizmeti vermek temel argümanı olmuştur (Türkoğlu, 1993). Köy enstitüleriyle birlikte nüfusu öğretmen gönderilmesine uygun olmayan köylere de eğitimler gönderilmiş ve bu

köylülerin okuma yazmayı, tarım ve hayvancılığı öğrenmeleri ve dokumacılık, yapıcılık gibi işlerde yetişmesi sağlanmıştır (Erçelebi, 1991).

Köy enstitülerinin, kurulduğu yıllar ülkenin ekonomik açıdan en çok zorlandığı ve okur yazarlık oranının hala çok düşük olduğu yıllardır. Dolayısıyla bir eğitim seferberliği planlamak ve başlatmak o yıllarda Türkiye gibi gelişmekte olan bir ülke için maliyetli bir eylemdir. Bu nedenle öğrencilerini kapsamlı bir eğitimle yetiştirmeyi planlayan Köy Enstitülerinin kuruluşunda ve sürdürülebilirliğinde işgücü, üretim ve bölgenin özkaynakları etkili bir şekilde kullanılmıştır (Kanar, 1990). Bu bağlamda enstitülerin ayrıca devlet bütçesine ek yük oluşturmayacak şekilde planlandığını söylemek gerekmektedir. Bu yönüyle köy enstitüleri devletçilik ilkesi temelinde planlanmış ve kendilerini finanse edebilecek şekilde planlanmış okullardır (Demirkaya-Güler, 2015).

Atatürk'ün Türk ulusunu çağdaş uygarlıkların seviyesine getirmek amacıyla başlattığı devrimler, birçok alanda (örn., Medeni Kanun, Eğitim ve Öğretim Birliği Yasası, saat ve takvim değişikliği, ölçü, uzunluk ve ağırlık birimlerinde değişiklik, Soyadı Kanunu) düzenleme getirmiştir. Bu devrimlerin yansımalarını, Köy Enstitülerinin işleyişinde görmek mümkündür (Balcı, Bucak, 1993). Laiklik ilkesiyle şekillenen karma eğitim sistemi devrimlerin en belirgin özelliğidir. Köy Enstitülerinde eğitim sistemi demokratik bir yapıdadır. Demokrasi, düşünce özgürlüğü, serbest tartışma ortamları Köy Enstitülerinin önemli demokratik özelliklerinden olup karşılaşılan sorunlar akılcı ve bilimsel yöntemlerle çözülmeye çalışılmıştır (Arslan, 2018). Enstitülerde kadın öğretmenler ve öğretmenler yetiştirilerek toplumda kadına verilen değer ve önem de yükseltilmiştir. Kadın öğretmenlerin köye girmesiyle kadınlara karşı olan bakış açısı değişmiş ve kadın öğretmenlerle birlikte köylü kadını okuma-yazma öğrenmiş, ev idaresi, sağlık bilgisi, çocuk bakımı konularında eğitim almıştır. Bu yönüyle köy enstitüleri ülkenin eğitim, kültürel ve düşünsel yapısına önemli katkılar sağlamıştır (Demirkaya-Güler, 2015).

Eğitim seferberliği ile başlatılan eğitimde değişim, köylü çocukları öğretmen olarak yetiştirerek onları yine köye göndermekle başlamıştır. Bu bağlamda köyde değişimi sağlayacak dinamiklerin köyün içinden yetiştirilmesi hedeflenmiştir. Enstitü mezunlarının eğitimleri boyunca köy ortamından ayrılmadıkları, aksine köy işlerini yapmaya devam ettikleri için diğer öğretmen okullarından mezun öğretmenler gibi köye adapte olma sorunu

yaşamamışlardır. Köyden kaçmayan ve köyü seven bu öğretmenler, köye pek çok konuda örnek olmuşlar ve köy yaşamını aktif bir şekilde desteklemişlerdir. Bu yönüyle köyden kente göçünde bir nebze olsa engellendiği düşünülmektedir (Cangızbay, 1998). Toplumda yenilikçi dönüşümler yaratması düşünülen enstitülerin köylerde modernleşme sağlamaları beklenen bir toplumsal etkidir. Köy Enstitülerinin sayılarının artması ve daha fazla mezun vermesi köylünün aydınlanması ve kalkınması hızlanmıştır (Bahadır, 2019). Bu yönüyle Enstitülü öğretmenlerin köylerde bir "rehberlik" misyonu yüklendiği düşünülebilir. Enstitülerdeki öğretmen adayları eğitilmenin yansırı yaşadığı bölgede bir "önder" özellikleri de geliştirilmektedir (Aydoğan, 2018; Cangızbay, 1998).

Köylüye örnek olan enstitü mezunu öğretmen, ideal köyün devamlılığını sağlamak amacıyla nesillerin yetiştirilmesiyle sistemin sürdürülebilirliğini desteklemiştir. Köylerde adeta bir "altyapı değişikliği" oluşturmayı hedefleyen Köy Enstitülerini başarıya götüren yöntem "iş içinde, iş aracılığıyla, iş için eğitim" anlayışıdır (Tonguç, 2019). Enstitülerdeki "iş" vurgusu, enstitü mezunları öğretmenleri vasıtası ile oluşturulacak yeni tip köylü vatandaşlarda beklenen köylü özelliklerini de betimlemektedir. Yeni köy öğretmenleri köylerde klasik eğitim faaliyetlerinin dışında, modern tarım teknikleri, marangozluk, sağlık bilgisi, müzik, spor, kültür gibi birçok alanda köylülere bilgiler aktararak köylünün çağa ayak uydurmalarını desteklemişler ve köylünün bilinçlenmesine katkı sağlamışlardır (Kafkas, 2011). Böylece, cumhuriyet eğitiminin modern ve üretici nitelikleri ile desteklenen köylünün yaşamının birçok yönden iyileştirildiği düşünülebilir (Erbil, 2016; Tonguç, 1998). Köy enstitülerinin toplumsal sisteme, a) toplumsal değişim ve dönüşüm, b) kooperatifçilik, c) sanat ve d) tiyatro gibi alanlarda önemli katkıları olduğunu söylemek gerekmektedir.

Köy Enstitülerinin Toplumsal Değişime ve Dönüşüme Etkisi: enstitü mezunu öğretmenlerden beklenen çağdaş gelişmeye ve teknolojiye uygun olarak köylülerin kalkınmalarını desteklemektir. Evindeki küçük tamiratları yapan, elektrikten, motordan ve makinelerden anlayan bu öğretmenlerin, enstitülerdeki demokratik kültür ortamını köylere taşıması beklenmekteydi. Köylerde oluşması beklenen demokratik ortamın kimsenin birbirini sömürmemesini, köyden kente düzensiz göçün olmamasını, köy nüfusunun dengeli artmasını ve artan nüfusun daha dengeli gelişmesini destekleyeceği düşünülmekteydi (Toprak, 2008).

Köy Enstitülerinde Kooperatifçilik, Köy Enstitülerinde 4274 sayılı Kanununun 62. Maddesi göre öğretmen, öğrenci ve köy halkının gereksinimlerini karşılamak amacıyla birer kooperatif kurulmuştur. Köylülerin kooperatife ortak edilmesi sağlanınca hem onların kitap, defter ve ilaç gibi ihtiyaçları karşılanmış hem de ürettikleri ürünleri kentlerde pazarlama imkanı bulmuşlardır (Tonguç, 1947; Tonguç, 1997). İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı ekonomik buhran nedeniyle yaşanan imkansızlık ve kıtlık karşısında kooperatifler, köy enstitüleri ve yakın köyler için büyük olanak sağlamış ve köylülerin bulamadıkları ya da pahalı birçok ürünü kooperatiflerden daha ucuza alabilmişlerdir (Türkoğlu, 1997).

Köy Enstitülerinde Sanat, enstitülerde resim, müzik, opera, heykel, dikiş-nakış, el sanatları, halk oyunları ve tiyatro gibi sanat dallarına ilişkin öğrencilere eğitim verilmiştir. Sanatın yaratıcılığı destekleyici yönün üzerine incelemeler Tonguç, Alman okullarındaki sanat programlarını inceleyerek bunları enstitülerde de uygulanmasını sağlamıştır (Ülkü, 2008). Esasen Tonguç'un benimsediği Bauhaus ekolü sadece enstitü öğrencilerinin değil tüm halkın sanat eğitiminden geçirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Tonguç'un güzel sanatların bireyin kişiliğini geliştirmedeki etkisine duyduğu inanç, enstitülerde etkili bir sanat eğitim modelinin oluşumuna temel oluşturmuştur (Kurtuluş, 2001). Enstitülerden mezun olan öğretmen ve sağlık memurlarının her biri en az bir enstürman çalabilirdi. Dahası bunlardan bazıları yeteneklerini daha üst düzeyde temsil etmişlerdir (Canbay, 2019).

2.1.6. Bireyin Gelişimi

Bireyin gelişimi, a) bilişsel gelişim, b) sosyal-duygusal gelişim, c) dil-konuşa ve d) fiziksel gelişim olmak üzere dört temel alan üzerinde şekillenmektedir (Senemoğlu, 2018). Her ne kadar çocukların gelişimi bu dört temel alan üzerinde şekilleniyor olsa da bireyin kişilik gelişiminde içinde bulunduğu toplumun değer yargıları ve çevrenin de etkisi büyüktür. Bu nedenle bu başlık altında bireyin gelişimi, bilişsel gelişim, sosyal-duygusal gelişim, dil-konuşma, motor gelişim, ahlaki gelişim ve ailenin çocuğun gelişimi üzerindeki rolü ve etkisi ele alınmıştır.

Bilişsel Gelişim

İnsan organizması doğumdan ölüme kadar farklı aşamalardan geçen bir değişim içerisinde (San-Bayhan ve Artan, 2004). Bireyin varlığını bağımsız bir şekilde sürdürmesinde sahip olması gereken en önemli beceri bilişsel becerisidir. Biliş, bireyin sadece öğrenmesini ve varlığını devam ettirmesini değil, aynı zamanda içinde bulunduğu sosyal yapıya uyumunu da sağlayan önemli bir yapıdır. Bireyin bu yönü, onu diğer canlı varlıklardan ayırmakla birlikte, karşılaştığı problemlerin üstesinden gelmesini ve kültürel bir değer üretmesini sağlar (Aral, vd., 2000). Farklı yaş gruplarındaki bireylerin dünyayı algılama, anlama ve öğrenme yetenekleri yaşadıkları deneyimlere ve bilişsel özelliklerine bağlı olarak farklılaşmaktadır (Fazlıoğlu, 2012).

Biliş, bireyin sahip olduğu içsel zihin süreci olarak belirtilmektedir (San-Bayhan ve Artan, 2004). Başka bir tanıma göre de biliş, insanın algılamasını, anlamasını, yorumlamasını, yargılamasını sağlayan bilgi edinme gücü ve süreci olarak tanımlanmaktadır (Başaran, 1996). Bilişsel gelişim ise bireyin dünyayı anlamasını ve öğrenmesini sağlayan aktif bir gelişim süreci olarak tanımlanmaktadır (Senemoğlu, 2000). Diğer bir deyişle bilişsel gelişim, düşünme ve anlama sisteminde meydana gelen gelişmeleri içermekte olup akıl yürütme, düşünme, bellek ve dilde oluşan değişimleri nitelendirmektedir (Fazlıoğlu, 2012). Bilişsel gelişim, analitik düşünme, kesinliği olmayan durumlar hakkında mantıksal düşünme, kuralları karmaşık ve daha fazla yapıda örgütler şeklinde nitelendirilmektedir. Bilişsel gelişimin sağlıklı olması bireyin bağımsız yaşam becerilerinin edinilmesini ve yaşama uyumunu kolaylaştırmaktadır.

Sosyal-Duygusal Gelişim

Bireyin çevreyle ve içinde yaşadığı toplumla sosyal kabulünün ve uyumunun sağlanmasında ve aldığı sorumluluklarının yerine getirilmesinde sosyal-duygusal gelişimin etkisi büyüktür. Çocuğun sosyal çevresi ailenin yakın ve uzak çevreden aldığı destekler çocuğun ne ölçüde gelişeceğini ve toplumun üretken bir üyesi haline geleceğinin belirlenmesinde önemlidir (Ahmetoğlu ve Aral, 2004).

Çocuğun yaşamının ilk yıllarındaki sosyal-duygusal gelişimi, onun daha sonraki yıllarda sergileyeceği davranışlarının da temelini oluşturmaktadır. Bebekler ihtiyaçlarını belirtmek amacıyla ebeveynleriyle veya kendilerine bakan kişilerle iletişime geçerler. Bebeğin iletişim biçimi, etrafında yer alan kişilerle ilk sosyal ilişkiler ve bağ kurması anlamına gelir. Bu sosyalleşme süreci, çocuğun yaşamındaki en önemli aşamalardan biridir. Çocuğun toplumla ilişkisindeki davranış biçimi, başkalarıyla uyumunu büyük ölçüde yaşamının ilk yıllarındaki öğrenme yaşantılarına diğer bir deyişle sosyal-duygusal gelişimine bağlıdır.

Sosyal-duygusal gelişim alanı diğer gelişim alanları içerisinde çok önemli bir yere sahiptir. Çünkü sosyal-duygusal gelişim alanı, diğer gelişim alanlarını biçimlendiren gelişim alanıdır (Kılıç, Kalkan ve Avcı, 2021). Sosyal-duygusal gelişim, bireyin diğer kişilerle olan ilişkilerini, toplumsal uyumunu kolaylaştıracak ve arttıracak sosyal becerileri, kendini yönetme becerilerini, diğer bireylerin duygularını anlama ve onlara uygun duygusal tepkide bulunma gibi becerileri kapsamaktadır (Fox, vd., 2011; Meadan ve Jegatheesan, 2010; Ocak ve Arda, 2014; Ostrosky ve Meadan, 2010). Sosyal-duygusal gelişimdeki sınırlılıklar, sosyal, akademik ve uyumsal beceri gibi beceriler ile davranışları olumsuz etkilemektedir. Sosyal-duygusal becerilerdeki yetersizliklerin, davranış problemlerine, etkinliklere sınırlı katılıma ve sınırlı iletişime neden olduğu bilinmekler birlikte akademik başarıyı da düşürdüğü belirtilmektedir (Fox ve Hemmeter, 2009; Hemmeter, vd., 2006). Özellikle, sosyal-duygusal gelişimdeki yetersizliklerin problem davranışlara yol açtığı bilinmektedir. Bu nedenle çocukların ileriki hayatlarına temel oluşturması nedeniyle sosyal-duygusal gelişimlerinin desteklenmesinin önemi büyüktür. Çocuğun sosyal gelişiminden sorumlu olan ebeveynler ve öğretmenlerin çocukların sosyal gelişimlerini desteklemeye yönelik çocuğun sosyalleşme sürecini bilmeye ihtiyaçları vardır (Yavuzer, 1996; Selçuk, 2005; Kulaksızoğlu, 2007).

Çocuğun sosyal-duygusal gelişimi, bilişsel, dil-konuşma ve motor gelişimine paralel olarak gerçekleşir. Artan bilişsel ve dil becerileri ile sosyal etkileşimleri sayesinde, çocuk kendisinin ve çevresindeki insanların duygularını anlamaya ve onlara uygun tepkide bulunmaya başlar. Bireyin duygularını tanıması birey olarak kendisinin farkına varması anlamına gelmektedir. Bireysel farkındalık bireyin hayatını kontrol altına almasını kolaylaştırır (Richburg ve Fletcher, 2002; Ulutaş, 2005).

Dil ve Konuşma Gelişimi

Çocukların dil edinimleri ve çevreyle olan ilk etkileşimleri doğdukları andan itibaren başlamaktadır. Çocuklar özellikle doğumdan üç yaşına kadar olan sürede beynin gelişiminin en üst seviyede olması ve olgunlaşmaya paralel olarak dil ve konuşma becerilerinde ivedi bir ilerleme gösterirler. İletişim ve etkileşim açısından güçlü ve etrafındaki bireylerin ses ve konuşmalarına yoğun düzeyde maruz kalan, kendi iletişim, etkileşim ve konuşma girişimlerine cevap bulabildiği sosyal çevrede büyüyen bir çocuk, bu süreçte dil ve konuşma açısından önemli kazanımlar elde eder. Dil ve konuşma doğal bağlamlarda, dinleme, taklit, pratik yapma ve geri bildirimle pekiştirilmesi sonucunda kazanılmaktadır. Çocuk çevresiyle ilk etkileşim ve iletişim girişimlerini doğal olarak dil edinimlerini en yakınındaki kişilerle yaşar ve bu genellikle çocuğun anne babasıdır. Bu nedenle anne babanın çocuk ile olan etkileşimi, nasıl bir dil kullandığı ve iletişim kurma biçimi oldukça önemlidir. (Yılmaz, 2012)

Motor Gelişim

Motor gelişim, bebeğin anne karnında başlayan, doğum ve sonrasında devam eden ilk istemsiz hareketlerine (refleksi hareketleri) ve ardından amaca uygun istemli hareketlere kadar olan tüm gelişim ile değişimi içermektedir. Adolph ve diğerleri (2003) motor gelişimi, bebeğin ilk refleksi kol hareketlerinden, emekleme, tekmeleme uzanma, yürüme ve kompleks sportif becerilere kadar, beden hareketlerini kontrol edebilme ve nitelikli bir şekilde kullanabilme becerilerindeki değişimler olarak tanımlamaktadır. Birey için motor gelişim çok önemli bir beceridir. Çünkü çevreyle etkileşimi, yeni şeyler öğrenmesi ve yeni deneyimler kazanması hareket etmeyle başlamaktadır (Başar-Şenyılmaz, 2012). Bu nedenle motor becerilerin, bireyin günlük yaşantısını devam ettirmede çok önemli deneyimler sağladığı söylenebilir. Ayrıca hareket etmenin, biyolojik olarak bedeni sağlıklı tutmada çok önemli bir faaliyet olduğu vurgulanmaktadır (Şahin, 2022).

Ahlaki Gelişim

Ahlak, bireyin içinde yaşadığı topluma uyumunu sağlamada bireyin kişiliğini de belirleyen önemli bir değer sistemidir. Tüm kültürler, bireyin toplumsallaşmasında çocuğun

iyi davranışlar edinmesini sağlamanın ve toplum tarafından kabul gören ahlak ölçütlerini çocuğa aktarmanın en temel toplumsallaşma görevlerinden biri olarak görmektedir. Bireyin yaşadığı kültürle uyumunu arttıran ve birey tarafından taşınması gerektiği düşünülen değerler ve bireyden beklenen davranışlar kültürler arasında değişiklik gösterse de hemen hemen tüm toplumlarda davranışların doğruluğunu ve yanlışlığını vurgulayan bir kurallar sistemi bulunmaktadır. Bu bağlamda bireyin içinde yaşadığı toplumun değerler sistemini ve kurallarını öğrenmesi, bu kurallara uygun davranmadığında duygusal olarak bir rahatsızlık ya da suçluluk duyması, kurallara uygun davrandığında ise duygusal olarak doyum sağlaması beklenmektedir (İnanç vd., 2004).

Ahlak gelişim, çocuğun yetişkinlikte kimliğinin önemli bir parçası ve belirleyicisi olup, erken çocukluk yıllarından itibaren çocuğun ilk sosyal çevresi olan ailesiyle olan ilk ilişkileriyle başlamaktadır (Başal, 2003). Ahlak, belli bir zaman diliminde toplumlar tarafından benimsenmiş, bu yolla bireylerin birbiriyle ilişkilerini düzenlemeyi temel alan törel davranış kuralların, yasaların ve ilkelerin toplamı olarak tanımlanmaktadır (Akarsu, 1998). Ahlaki gelişim ise, bireyin davranışlarının doğruluğunun ve yanlışlığının değerlendirmesine rehberlik eden, bireyin kendi eylemlerini yönetmelerini sağlayan ilkelerin kazanıldığı süreç olarak tanımlanmaktadır (Onur, 2000; Gander ve Gardiner, 2001). Bu süreç toplumun tüm değerlerine mutlak bir kabulleniş ve edilgen bir uyma anlamına gelmemektedir. Bu süreci, içinde yaşanılan kültüre etkin bir uyum sağlamak için bir entegrasyon ve değer üretme süreci olarak ele alınmalıdır (Senemoğlu, 2000).

Cinsel Gelişim

Cinsel gelişim, genel olarak olgunlaşmaya bağlı olarak gelişen biyolojik bir kavram olarak görülmektedir (Koç, 2004). Çocuğun cinsel gelişiminde sadece biyolojik değişim ve fiziksel olgunlaşma değil bunların ek olarak çocuğun bağımsız karar alma becerisi, kendini bedeninin farkında olması, kendini ifade edebilmesi ve kendi bedeninden bahsedebilmesi gibi beceriler de bu süreçte cinsel gelişimi tanımlayan bireye ait özelliklerdir. Cinsel gelişim, bireyin varlığının devam etmesinde önemli olan diğer gelişim alanlarından (bilişsel, motor, dil, sosyal-duygusal gelişim) çok bağımsız değildir, aksine sosyal-duygusal gelişimin önemli bir parçasıdır (Deniz ve Yıldız, 2018).

Çocuklarda cinsel gelişim, bilişsel olarak gelişmeleri ve kendi bedenlerini tanımayla başlamaktadır. Çocuklarda bu merak ediş, çevresinde gelişen olayları anlamaya yönelik soru sormalarını da beraberinde getirmiştir. Gelişimin en çabuk gerçekleştiği dönem olarak kabul edilen erken çocukluk döneminde bu sorular da daha da yoğunlaşmaktadır (Derman, 2008). Cinsellikle ilişkili soruların içeriğine bakılmaksızın çocukların sorularına yaşlarına uygun cevaplar verilmesi gerekmektedir. Çocukların sorunlarına verilen cevaplar, çocuğun daha sonraki yaşantılarında cinsellikle ilişkili sağlıklı bir iletişimin kökünü de oluşturmaktadır (Bulut, vd., 2003; San, vd., 2004).

Çocuğun Gelişimde Ailenin Rolü ve Etkisi

Aile çocuğun etkileşim kurduğu ve sosyalleşmenin başladığı ilk sosyal çevredir. Bireyin yetiştiği sosyal çevre ve bu çevredeki diğer bireylerle olan ilişkilerinin sosyalleşmesinde ve kişiliğinin gelişmesinde önemli rol oynadığı vurgulanmaktadır. Bu bağlamda çocuğun ilk sosyal çevresi olan ailenin yapısı, genişliği, sosyo-ekonomik düzeyi, kültürel yapısı ve anne-babanın çocuk yetiştirme tutumları, çocuğun sosyal gelişimini büyük oranda belirleyen faktörlerdir.

Özellikle ebeveynlerin çocuklarını büyütürken benimsedikleri tutum ve davranışlar, çocuğun gelişimini önemli düzeyde etkilemektedir (Yavuzer, 1996). Ailelerin sahip olduğu inanç, değer ve çocuk yetiştirme amaçlarındaki farklılıklar, ebeveynlik tutumlarını belirlemektedir. Ebeveynlik tutumu, ebeveynlerin çocukların davranışlarına düzenli olarak belli tepkilerde (örn., sert, koruyucu, sıcak vb.) bulunmayı gerektiren ve çocukların sosyalleşmesine ilişkin genel bir yaklaşım olarak düşünülebilir (Trawick-Smith, 2003). Ebeveynlik tutumları, a) demokratik, b) otoriter, c) aşırı hoşgörülü ve d) aşırı serbest/ilgisiz olmak üzere dört başlık altında sınıflandırılabilir (Baumrind, 1968). Ebeveynlerde hangi tutum daha hakimse çocuklarında da o tutum çerçevesinde davranışlar gözlemlenmektedir.

Çocuklar genellikle anne ve babalarının kendisi ve diğer aile üyeleriyle olan ilişkilerini sürekli gözler ve kendisiyle kıyaslama eğilimindedir. Ebeveynler, tutumlarıyla büyüttükleri çocuklarına model olacaklarından onların kişiliğinin gelişimini de önemli oranda etkilemektedirler. Çocukların gelişimlerinde sadece ebeveynlerin çocuklarına karşı tutumları değil, aynı zamanda birbirlerine karşı tutumları da etkilidir (Yavuzer, 2000).

Ebeveynlerin çocuk eğitimindeki görüş farklılıklarından (ayrılıkları, değişken davranışları) kaynaklanabilecek dengesiz ve tutarsız davranışlar, çocuğun gelişimini olumsuz etkilemektedir (Çağdaş ve Seçer-Şahin, 2002). Ebeveynlerin çocuk büyütme tutum ve davranışları, çocuğun sosyal gelişimini etkileyen en önemli değişkenlerden biridir. Ebeveynlerin çocuk büyütme yaklaşımları, birçok faktörden (örn., kendi kişilik özellikleri, yaşadıkları çevre ve öğrenim durumları) etkilenmekle birlikte, kendi anne babalarından öğrenmiş oldukları davranış kalıplarından daha çok etkilenmektedir (Aytar-Güngör, 2008).

Çocuk büyütme ebeveynleri birçok yönden (örn., çocuk ve aile psikolojisi, etkileşimi, çocuklara uygun davranma, uygun davranışlar kazandırma) gelişime zorlamıştır. Araştırmalar, ebeveynlerin bilgi birikiminin ve çocuğu anlama kapasitesinin artmasına bağlı olarak, çocuklarının gelişimlerinin de büyük oranda olumlu etkilendiğini vurgulamakta ve bu konudaki değişimleri hızlandırdığını ortaya koymaktadır (Garner ve Gardiner, 1993). Çocuk gelişiminin kendine özgü birçok dinamiği (örn., aile, çevre) bulunmakla birlikte, her gelişim evresi büyük oranda kendinden önceki evre tarafından belirlenmektedir. Araştırmalar, çocukluk yıllarında edinilen tutum ve davranışların yetişkinlikte, bireyin karakteristik (örn., kişilik yapısını, tavır, alışkanlık, inanç ve değer yargısı) yanlarını büyük oranda biçimlendirmektedir (Connell ve Prinz, 2002; Yavuzer, 2008). Çocuğun bağımsız kararlar almasını ve davranışlar sergilemesini isteyen, ona eşit fırsatlar tanıyan, düşüncelerini açıkça belirtmesine ortam hazırlayan, belli dengeleri içeren sevgi anlayışı ve hoşgörü gibi tutumlara sahip olan ebeveynlerin çocuklarının uyumlu, kendine güvenen ve sosyal olarak etkin bireyler olduğu belirtilmektedir (Kulaksızoğlu, 2003).

Köy Enstitüsü Mezunu Öğretmenlerin Kariyer Gelişimi ve Entelektüel Alt Yapıları

Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin kariyer gelişimi ve entelektüel alt yapıları esasen Cumhuriyetin ülkü ve hedefleriyle doğrudan ilişkilidir. Cumhuriyetin kurucu felsefelerinden birisi de o yıllarda nüfusunun yüzde sekseni kırsal alanlarda yaşayan köylü nüfusun eğitim seviyesini yükseltmek, toplumsal bilinci arttırmak ve toplumsal kalkınmayı sağlamaktır. Köy enstitülerin kuruluş amaçları ve enstitülerde öğrenim gören bireylerin yetiştirilme yaklaşımları, Cumhuriyetin kuruluş felsefesinden bağımsız değildir. O yılların

Türkiye'si eğitim düzeyinin oldukça düşük ve muhafazakâr anlayışın hâkim olduğu bir Türkiye'ydi (Killi, 1982).

Şehirlerdeki okullardan mezun olan öğretmenlerin köylerde yaşamaya ve çalışmaya istekli olmadıkları ifade edilmekle birlikte, köy hayatına uyum sağlamayanların ise şehir ya da kasabalara geri döndükleri vurgulanmaktadır (Dündar, 2001). Köy enstitüsü eğitim sistemi, esasen yaşanan bu sorunlara bir alternatif olarak ortaya çıkmıştır. Enstitülerde temel amaç köyün kalkınmasını ve köydeki her bireyin aydınlanmasını sağlayacak olan öğretmenler yetiştirmektir. Enstitülerde yetişen öğretmenler sadece köylüye eğitim değil, aynı zamanda köy hayatını geliştirecek ve köyü kalkındıracak üretimi destekleyici, yeni ve modern zirai teknikleri, arıcılık, marangozluk, müzik ve sağlık gibi her konuda köylüyü destekleyecektir (Erdem, 2011). Köy enstitüleri köyde yetişen çocukları eğitilerek köye öğretmen olarak göndererek köy halkını bilinçlendirme projesi olarak değerlendirilmelidir. Toplumsal kalkınmayı desteklemek ve toplumsal bilinci geliştirmek için köyde öğretmenlik yapacak bireylerin entelektüel altyapısının güçlü olması bir zorunluktur. Bu bağlamda enstitülerde eğitim gören çocuklara sanat, tarım, pedagoji, el sanatları, hayvancılık ve sağlık gibi birçok alanda eğitimler verilmiştir. Enstitülerde yetişen öğretmenlerin bazıları ise enstitülerde aldıkları eğitimle sanatın farklı dallarıyla (örn., müzik, edebiyat) profesyonel olarak ilgilenmişlerdir. Enstitülerin bu özelliği, yetiştirdiği öğretmenleri sadece bir meslek alanı olarak değil aynı zamanda onların kariyerlerini de önemli oranda desteklediğini göstermektedir (Kallımcı, 2020). Enstitülerin genel kültür ve akademik derslerin yanında eleştirel düşünme, yönetime katılma, tiyatro, müzikal becerilerin sergilenmesi gibi uygulamalar, enstitüde yetişen bireylerin entelektüel ve kariyer gelişimini büyük oranda desteklemiştir (Sandalcı, 2020). Enstitüler, halkın tamamına yakınına ulaşan bir eğitim ve kalkınma politikasıdır. Bu nedenle bahsedilen politikayı destekleyecek ve pratik hayata aktaracak bireylere ihtiyaç duyulmaktaydı. Köy enstitüsü mezunlarının sahip oldukları özellikler ve entelektüel birikimleri, onları ülkenin gelişmesinde önemli bir katalizör olarak düşündürebilir (Kartal, 2008).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada nasıl bir yol belirleneceği ve uygulamalara gidileceğine yönelik olarak araştırma modeli, evren ve örneklem, Verilerin toplanması yolları ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırmanın konu ve yapısına bağlı uygun düşeceği düşünülen, evrenin tümü ile ya da evrenin belirli bir grubu ile evren hakkında genel bir düşünceye varmak amacı ile yapılan tarama modelinin seçilmesine karar verilmiştir (Bailey, 1982). Buna bağlı olarak çalışmada, köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin sahip oldukları donanım ve yeterliliklerin, kendi aile bireyleri ve yakın çevresi üzerindeki etkileri irdelendiğinden, buna en uygun düşen, genel tarama modelinde, tekil tarama olarak desenlenmiştir. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Ayrıca değişkenlerin miktar olarak veya ayrı ayrı çeşit olarak belirlenmesi bu araştırmadaki tekil tarama modelidir (Karasar, 2011). Seçilen tekil tarama modeli ile köy enstitüsü mezunu öğretmen yakınlarının bu öğretmenler hakkındaki bilgi ve düşünceleri anlık tarama ile saptanmaya çalışılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmaya, yakını köy enstitü mezunu olan 150 birey dahil olmuştur. Çalışma grubunu, Köy Enstitüsü mezunu öğretmenlerin çocukları, kardeşi, torunları ve yeğenleri oluşturmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde, a) katılımcıların köy enstitüsü mezunu bir yakının (baba, kardeş, amca/dayı, hala/teyze ya da dede/nine) olması ve b) yaşantısının bir döneminde o kişiyle en az beş yıl bir etkileşimde bulunmuş olması kriterleri aranmıştır. Araştırmada olasılıksız örnekleme tekniklerinden kolaylı örnekleme ve kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolaylı örnekleme yöntemi, bir bölge söz konusu olmadığı durumlarda, yakın olan ve erişilmesi kolay araştırmaya katılmaya gönüllü bireyler ile çalışıldığı ve örnekleme girecek kişi sayısının istenen örneklem büyüklüğüne ulaşincaya

kadar devam edildiği bir araştırma tekniği olarak tanımlanmaktadır (Erkuş, 2011). Kartopu örnekleme yöntemi ise herhangi bir şekilde evrendeki birimlerden birisiyle bağlantının kurulduğu, bağlantı kurulan kişinin yardımıyla bir başkasıyla ve daha sonra yine aynı yolla bir başkasıyla temas kurulduğu araştırma tekniği olarak tanımlanmaktadır (Pagano, 1993). Böylelikle örneklem kartopu etkisi şeklinde, zincirleme olarak örnek büyütülür.

Bu araştırmada köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin ve yakınlarının kurduğu derneklerle iletişime geçilmiş (örn., Yeni Kuşak Köy Enstitüsü Derneği vb.) ve köy enstitüsü mezunlarının yakınlarına ulaşmak için bu derneklerden destek alınmıştır. Dernek yöneticilerinin araştırmacıya ulaştırdığı isimlerle iletişime geçilerek araştırma hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Bilgilendirme sonrasında araştırmaya katılmak isteyen bireylere katılımcı bilgi formu ve bilgilendirilmiş gönüllü onam formu gönderilmiştir. Bilgilendirilmiş gönüllü olur formunu dolduran katılımcılar araştırmaya dahil edilmiştir. Bu araştırmaya katılan katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 3
Katılımcıların demografik bilgileri

Demografik Özellikler	f	%
Cinsiyet		
Kadın	80	53,33
Erkek	70	46,66
Yaş		
40 Yaş ve Altı	27	18,00
41-50 Yaş	14	9,33
51-60 Yaş	33	22,00
61 ve Üzeri	76	50,66
Eğitim		
İlkokul	-	-
Ortaokul	-	-
Lise	8	5,33
Üniversite	101	67,33
Y.Lisans	36	24,00
Doktora	5	3,33
Meslek		
Eğitim-Öğretim	54	36,00
Mühendis-Mimar	19	12,66
Sağlık-Tıp	20	13,33

Sosyal Bilimler	35	23,33
Fen Bilimleri	5	3,33
Güzel Sanatlar	7	4,66
Edebiyat	2	1,33
Beden Eğitimi	2	1,33
Ziraat	5	3,33
Diğer	1	0,66
<hr/>		
Yakınlık Derecesi		
Oğlu	42	28,00
Kızı	59	39,33
Torunu	24	16,00
Kardeşi	1	0,66
Yeğeni	24	16,00
<hr/>		

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak bilgi formu, bilgilendirilmiş gönüllü olur formu ve Köy Enstitüleri anket formu kullanılmıştır. Köy Enstitüleri anket formu alanyazındaki bilgiler temelinde ve ilgili araştırmaların sonuçları dikkate alınarak araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Önce bir madde havuzu oluşturulmuştur. Sonra bu madde havuzunda birbirini tekrar eden ve birbiriyle aynı anlama gelen maddeler çıkartılmıştır. Sonra maddelerin anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla pilot bir uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonrasında maddelere son şekli verilerek veri formu dönüştürülmüştür. En son, anket formu geliştirildikten sonra daha önce köy enstitüleri ile ilgili çalışmalarını bulunan bir öğretim üyesi ve ölçme değerlendirme uzmanı bir öğretim üyesinin görüşü alınarak anket veri formunun düzenlenmiştir. Uzman görüşlerine bağlı olarak düzenlenen anket veri formu kullanıma hazır hale getirilmiştir.

Köy Enstitüsü anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik bilgilerinin de toplandığı toplam 19 soru bulunmaktadır. Anket formunun ikinci bölümünde beşli likert tipi olan 40 maddelik anket sorularından oluşmaktadır. Anket formunun üçüncü bölümü ise 'köy enstitüsü mezunu anne/babanız veya büyükanne/büyükbabanıza ait ya da birlikte yaşadığınız sizde iz bırakan bir anekdot var mı?' şeklinde sorulan açık uçlu tek sorudan oluşmaktadır.

3.4. Veri Toplama Süreci

Verilerin toplanması pandemi dönemine denk geldiğinden verilerin bir kısmı yüz yüze, bir kısmı ise web ortamında toplanmıştır. Verilerin web ortamında toplanabilmesi amacıyla geliştirilen anket formu öncelikle Google dijital platformuna aktarılmıştır. Verileri toplama formu web ortamında 15 dakikada cevaplanırken, yüz yüze görüşmelerde ise 20-25 dakikada cevaplandırılmıştır. Bu araştırmadaki veriler yaklaşık olarak 13 ay içerisinde toplanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Türkiye'nin çeşitli illerinden araştırmaya katılan 150 katılıcıdan anket yoluyla ulaşılan veriler için, SPSS Statistics 28.0.1.1(15)® programı kullanılmıştır. Veriler analiz edilmeden önce veri toplama araçları birer birer kontrol edilmiş ve veriler tanımlanarak SPSS Statistics 28.0.1.1(15)® programına aktarılmıştır. Normal dağılıma uygunluk Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri ile incelendi. Normal dağılan Köy Enstitüsü etki puanının cinsiyet ve çalışma durumu ile karşılaştırılmasında bağımsız örnekler t testi kullanıldı. Normal dağılan Köy Enstitüsü etki puanının katılımcıların akrabalık düzeyi, yaş ve çalışma durumu ile karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi kullanıldı ve çoklu karşılaştırmalar Tamhane's T2 testi ile incelendi. Analiz sonuçları nicel veriler için ortalama \pm standart sapma şeklinde, kategorik değişkenler için de frekans ve yüzde şeklinde sunuldu. Önem düzeyi $p < 0,050$ alındı.

3.6. Etik Beyan

Araştırmanın katılımcılarından veri toplamadan önce ÇOMÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulundan 07/06/2021 tarih ve E-84026528-050.01.04-2100080245 sayılı etik izin alınmıştır. (Ek:1)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümünde, araştırmanın amaç ve alt problemlerine dayalı olarak veri analizi sonucunda ulaşılan araştırma bulgularına yer verilmiştir.

4.1. Köy Enstitüsü Mezunu Öğretmenlerin Okul ve Öğretmenlik Yaşamındaki İlgili Alanları ve Becerilerine İlişkin Bulgular

Köy enstitüsü mezunu öğretmenler, enstitüden mezun olurken köy yaşantısına uyumlu ve oradaki yaşantıyı destekleyici birçok donanımla (örn., ziraat ve sağlık bilgisi, enstrüman çalma, sanatla uğraşma) mezun olmaktadır. Dolayısıyla köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin ilgi alanlarının sahip oldukları bu yetenek ve donanıma bağlı olarak paralellik göstermesi beklenmektedir. Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin okul ve öğretmenlik yaşamındaki ilgi alanları ve becerilerine ilişkin bulgular sırasıyla Tablo 4, Tablo 5, Tablo 6, Tablo 7, Tablo 8, Tablo 9 ve Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 4

Köy enstitüsü mezunu yakının ilgilendiği spor dalları dağılımı

Spor dalları	f	%
Spor ile İlgilenmiyordu	45	30,00
Futbol	41	27,30
Diğer	39	26,00
Masa Tenisi	30	20,00
Güreş	29	19,30
Voleybol	25	16,70
Basketbol	14	9,30
Kort Tenisi	1	0,70

Bulgular, araştırmaya dahil olan katılımcıların verdikleri cevaplar incelendiğinde katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının (örn., dedesi, babası, halası) yüzde 70,00’inin (f=105) çeşitli spor dallarıyla ilgilendikleri göstermektedir. Bu sporların başında sırasıyla futbol (% 27,30), masa tenisi (% 20,00), güreş (% 19,30), voleybol (% 16,70), basketbol (% 9,30) ve kort (% 0,70) tenisi gelmektedir. Buna karşın katılımcıların köy

enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 30,00'unun (f=45) ise herhangi bir spor dalı ile ilgilenmediği görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu, katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının büyük çoğunluğunun (%70,00) en az bir sporla ilgilendiğini göstermektedir.

Tablo 5

Köy enstitüsü mezunu yakının ilgilendiği sanat dalları dağılımı

Sanat Dalları	f	%
Müzik	92	61,30
Halk Oyunları	59	39,30
Tiyatro	45	30,00
Resim	43	28,70
Diğer	28	18,70
Koro	25	16,70
Hiçbiriyle İlgilenmiyordu	10	6,70

Bulgular, araştırmaya dahil olan katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 61,30'unun (f=92) müzik, yüzde 39,30'unun (f=59) halk oyunları, yüzde 30,00'unun (f=45) tiyatro, yüzde 28,70'sinin (f=43) resim, yüzde 18,70'sinin diğer sanat dalları ve yüzde 16,70'sinin ise koro ile ilgilendiğini göstermektedir. Araştırmaya dahil olan katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 6,70'sinin (f=10) ise hiçbir sanat dalı ile ilgilenmediği görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu, katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 93,30'unun (f=140) en az bir sanat dalı ile ilgilendiğini göstermektedir.

Tablo 6

Köy enstitüsü mezunu yakının çaldığı enstrümanlar

Enstrümanlar	f	%
Mandolin	107	71,30
Bağlama	22	14,70
Diğer	18	12,00
Hiçbiriyle İlgilenmiyordu	18	12,00
Keman	14	9,30
Piyano	2	1,30

Bulgular, araştırmaya dahil olan katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 71,30'unun (f=107) mandolin, yüzde 14,70'sinin (f=bağlama), yüzde 12,00'sinin (f=18) diğer, yüzde 9,30'unun (f=14) keman ve yüzde 1,30'unun (f=2) piyano çaldığını

göstermektedir. Bulgularda, katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 12,00'sinin (f=18) ise hiçbir enstrüman çalmadığı görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu, katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 88,00'inin (f=132) en az bir enstrüman çaldığını göstermektedir.

Tablo 7

Köy enstitüsü mezunu yakınının resim çalışmaları yapma durumu

	f	%
Evet	62	41,30
Hayır	88	58,70

Bulgular, araştırmaya dahil olan katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 58,70'sinin (f=88) resim çalışması yapmadığını göstermektedir. Buna karşın bulgularda, katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 41,30'unun (f=62) ise resim çalışması yaptığını görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yarısından fazlasının resim çalışması yapmadığını göstermektedir.

Tablo 8

Köy enstitüsü mezunu yakınının ilgilendiği el sanatları

El Sanatları	f	%
İnşaat	69	46,00
Marangozluk	59	39,30
Diğer	38	25,30
Dikiş-Nakış	36	24,00
Ağaç Oymacılığı	23	15,30
Hiçbiriyle İlgilenmiyordu	15	10,00
Kalaycılık	10	6,70
Çini-Seramik	7	4,70

Bulgular, araştırmaya dâhil olan katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 46,00'sinin (f=69) inşaat, yüzde 39,30'unun (f=59), yüzde 25,30'unun (f=38) diğer, yüzde 24,00'ünün (f=36) dikiş-nakış, yüzde 15,30'unun (f=23) ağaç oymacılığı, yüzde 6,70'sinin (f=10) kalaycılık ve yüzde 4,70'sinin (f=7) ise çini-seramik el sanatlarıyla uğraştığını göstermektedir. Dahası katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde

10,00'u (f=15) ise herhangi bir el sanatlarıyla ilgilenmediğini belirtmiştir. Araştırmanın bu bulgusu, katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 90,00'ninin (f=140) en az bir el sanatıyla ilgilendiğini göstermektedir.

Tablo 9

Köy enstitüsü mezunu yakının ilgilendiği ziraat dalları dağılımı

Ziraat Dalı	f	%
Tarım	88	58,70
Meyve-Sebzecilik	84	56,00
Bağcılık	59	39,30
Hayvancılık	45	30,00
Arıcılık	43	28,70
Diğer	14	9,30
Hiçbiriyle İlgilenmiyordu	10	6,70

Bulgular, araştırmaya dahil olan katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 58,70'sinin (f=88) tarım, yüzde 56,00'sinin (f=84) meyve-sebzecilik, yüzde 39,30'unun (f=59) bağcılık, yüzde 30,00'unun (f=45) hayvancılık, yüzde 28,70'sinin (f=43) arıcılık ve yüzde 9,30'unun (f=14) diğer ziraat dallarına ilgi duydukları görülmektedir. Bulgular, katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 6,70'sinin (f=10) ise hiçbir ziraat dallarıyla ilgilenmediğini göstermektedir. Araştırmanın bu bulgusunda katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 93,30'unun (f=140) en az birinin ziraat dallarından biri ile ilgilendiği görülmektedir.

Tablo 10

Köy enstitüsü mezunu akının hobi ya da serbest zaman uğraşları durumu

	f	%
Evet	112	74,70
Hayır	38	25,30

Bulgular, araştırmaya dahil olan katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 74,70'sinin (f=112) hobi ya da serbest zaman uğraşısında bulduklarını belirtmiştir. Katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 25,30'unun (f=38) ise herhangi bir hobi ya da serbest zaman uğraşısının olmadığı görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu,

katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının büyük bir kısmının hobi ya da serbest zaman uğraşısının olduğunu göstermektedir.

4.2. Köy Enstitüsü Mezunu Öğretmenlerin, Çocukları ve Yakın Çevresi ile İletişimlerinin Kişilik, Toplumsal, Cinsel, Kişisel, Yaşam Felsefesi, Sanatsal ve Sportif Faaliyet ve Üretim Becerilerinin Gelişimine Katkısı

Köy enstitüsü mezunu öğretmenler, enstitülerden mezun olurken birçok donanımla mezun olmaktadır. Bu donanımların yanında öğrenim süreçlerinde çok sayıda kitap okumaları, eleştirel düşünme becerilerinin enstitülerde aktif desteklenmesi, okul içinde münazaralara katılma ve demokratik tartışmaların yaşandığı haftalık faaliyetler, onların aynı zamanda entelektüel alt yapılarını da güçlendirmiştir. Bu entelektüel birikim bazı köy enstitüsü mezunlarında yazarlık, şairlik ve tiyatro sanatçısı gibi ürünlere dönüşmüştür. Enstitü mezunlarının hemen hemen her yönden kendini gerçekleştirmiş bireyler olması, sahip oldukları yetenekleri ve bilgiyi yakın çevreleriyle paylaşmaları toplumsal kalkınmayı desteklemiş ve toplumsal dönüşüme önemli oranda katkı sağlamıştır. Enstitü mezunu öğretmenlerin, özgüvenleri yüksek ve iletişim becerileri güçlü bireyler oldukları sıklıkla vurgulanmaktadır (Tekin ve Aykanat, 2018). Dolayısıyla bu özelliklerini çocuklarına ve yakın çevrelerine yansıtılmaları olası görünmektedir. Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin genel yaşam becerilerine ve karar verme süreçlerine etkileri Tablo 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17’de gösterilmiştir.

Tablo 11

Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin kişilik ve karakter gelişimine etkileri

Maddeler	1	2	3	4	5
▪ Ahlaki gelişim ve etik değerleri kazanmanız, geliştirmeniz ve güçlendirmenizde katkısı	-	1(0,7)	4(2,7)	23(15,3)	122(81,3)
▪ Doğaya karşı ilgi tutumlarınızda etkisi	-	2(1,3)	11(7,3)	25(16,7)	112(74,7)
▪ Özgüveninizin ve sorumluluk bilincinizin gelişimine katkısı	-	1(0,7)	10(6,7)	41(27,3)	98(65,3)
▪ Kişisel gelişiminize katkısı	-	3(2)	10(6,7)	44(29,3)	93(62)
▪ Sizin yaşamınızla ilgili hayatınızın şekillenmesinde etkisi	-	3(2)	25(16,7)	45(30)	77(51,3)
▪ Çocukluk, ergenlik gibi geçiş döneminizin daha rahat geçmesine katkısı	3(2)	7(4,7)	30(20)	62(41,3)	48(32)

Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin kişilik ve karakter gelişimine etkilerine ilişkin sonuçlar, köy enstitüsü mezunu olan yakınlarının katılımcıların hayatlarına ve kişisel gelişimlerine önemli katkılar sağladığını göstermektedir. Katılımcılardan 122'si köy enstitüsü mezunu yakınlarının kendilerinin ahlaki gelişimlerine katkı sağladığını, katılımcılardan 112'si doğaya karşı tutumlarını biçimlendirdiğini, katılımcılardan 98'i özgüven ve sorumluluk bilincinin gelişimine katkı sağladığı, katılımcılardan 93'ü kişisel gelişimlerine katkı sağladığı, 77'si hayatlarının şekillenmesine katkı sağladığı ve 48'i ise çocukluk ile ergenlik dönemlerini daha rahat geçirdiklerini belirtmiştir.

Tablo 12

Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin toplumsal ilişkilerin geliştirilmesine etkileri

Maddeler	1	2	3	4	5
▪ Toplumsal ilişkilerinizi güçlendirmenizde ve değerlerinizi oluşturmanızda katkısı	-	1(0,7)	10(6,7)	35(23,3)	104(69,3)
▪ Toplumda etik anlayışa dayalı ilişkiler geliştirmede ve güçlendirmede etkisi	6(4)	3(2)	9(6)	34(22,7)	98(65,3)
▪ Aile ve akraba çevrenizde güçlü ilişkiler geliştirmenizde etkisi	4(2,7)	2(1,3)	19(12,7)	37(24,7)	88(58,7)

Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin toplumsal ilişkilerin geliştirilmesine etkilerine ilişkin sonuçlar, genel olarak katılımcıların toplumsal ilişkilerinin gelişmesine katkı sağladığını göstermektedir. Araştırmaya dahil olan katılımcılardan 104'ü toplumsal değerlerini oluşturmaya, 98'i etik anlayışlarının gelişmesine ve 88'i aile ilişkilerinin güçlenmesine katkı sağladığını belirtmiştir.

Tablo 13

Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin cinsel gelişimine etkileri

Maddeler	1	2	3	4	5
▪ Cinsel gelişiminize yönelik bilgilendirme, destekleme vb. yönlerden katkısı	15(10)	18(12)	49(32,7)	44(29,3)	24(16)

Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin cinsel gelişimine etkilerine ilişkin sonuçlar, enstitü mezunu yakınlarının katılımcıların çok küçük bir kısmının cinsel gelişimlerine katkı sağladığını göstermektedir.

Tablo 14

Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin kişisel ve kariyer gelişimine etkileri

Maddeler	1	2	3	4	5
▪ Kitap okuma alışkanlığınızın oluşmasındaki etkisi	1(0,7)	2(1,3)	11(7,3)	27(18)	109(72,7)
▪ Eğitim hayatınızı destekleme ve yol gösterici olmaya yönelik katkısı	-	1(0,7)	10(6,7)	42(28)	97(64,7)
▪ Diksiyon, güzel konuşma ve hitabet alanına yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi	6(4)	4(2,7)	22(14,7)	35(23,3)	83(55,3)
▪ Mesleki çalışmalarınızda sorun çözme ve mesleki gelişiminizde ve motivasyonunuzda katkısı	2(1,3)	3(2)	12(8)	56(37,3)	77(51,3)
▪ Yakın çevrenizdeki bireylerin (akraba, komşu) ve anne/babanızın yakından ilgilendiği öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının oluşmasında etkisi	1(0,7)	7(4,7)	19(12,7)	46(30,7)	77(51,3)

▪ Yakın çevrenizdeki bireylerin (akraba, komşu) ve anne/babanızın yakından ilgilendiği öğrencilerinin meslek seçimlerinde etkisi	-	11(7,3)	20(13,3)	57(38)	62(41,3)
▪ Meslek seçiminize katkısı	2(1,3)	11(7,3)	32(21,3)	51(34)	54(36)

Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin kişisel ve kariyer gelişimine ilişkin sonuçlar, enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin kişisel ve kariyer gelişimine katkıları olduğunu göstermektedir. Araştırmaya dahil olan katılımcılardan 109'u enstitü mezunu yakınlarının kitap okuma alışkanlıklarının gelişmesine, 97'si eğitim hayatlarının gelişmesine, 83'ü diksiyon ve hitabet gibi becerilerinin gelişmesine ve 77'sinin mesleki gelişimleri ile kitap okuma alışkanlıklarına katkı sağladığını vurgulamıştır.

Tablo 15

Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin yaşam felsefesinin gelişimine etkileri

Maddeler	1	2	3	4	5
▪ Dünya görüşünüzün biçimlenmesinde etkisi	-	2(1,3)	13(8,7)	30(20)	105(70)
▪ Olayları algılama ve yorumlamada, bakış açınızın şekillenmesinde etkisi	-	3(2)	10(6,7)	51(34)	86(57,3)
▪ Ebeveynlerinizin Köy Enstitüsü mezunu olmasının sizi temsil sorumluluğuna sokma derecesi	7(4,7)	6(4)	19(12,7)	45(30)	73(48,7)
▪ Ülke ve dünyada yeni yerler keşfetme tanmanızda etkisi	1(0,7)	6(4)	26(17,3)	48(32)	69(46)

Araştırmanın bu sonucu, enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin yaşam felsefesinin gelişimine genel olarak katkılarının olduğunu göstermektedir. Araştırmaya dahil olan katılımcılardan 105'i enstitü mezunu yakınlarının dünya görüşlerinin biçimlenmesine, 86'sı bakış açılarını gelişmesine, 73'ü yakınlarının enstitü mezunu olmasının temsil sorumluluğuna ve 69'unun ise yeni yerleri keşfetme becerilerini desteklediğini vurgulamıştır.

Tablo 16

Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin sportif ve sanatsal becerilerin gelişimine etkileri

Maddeler	1	2	3	4	5
▪ Ebeveyninizin hobi vb. çalışmalarının, sizin ilginizi çekmesi ve hobi geliştirmenize etkisi	5(3,3)	8(5,3)	24(16)	62(41,3)	51(34)
▪ Hobi(ler) geliştirmenizde etkisi	2(1,3)	10(6,7)	26(17,3)	63(42)	49(32,7)
▪ Spor etkinliklerine yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi	6(4)	14(9,3)	33(22)	48(32)	49(32,7)
▪ Halk oyunlarına katılmaya yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi	24(16)	14(9,3)	25(16,7)	40(26,7)	47(31,3)
▪ Müzik aleti çalmaya yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi	9(6)	12(8)	46(30,7)	38(25,3)	45(30)
▪ Koro çalışmalarına katılmaya yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi	23(15,3)	21(14)	38(25,3)	30(20)	38(25,3)
▪ Yakın çevrenizdeki bireylerin (akraba, komşu) ve anne/babanızın yakından ilgilendiği öğrencilerinin tiyatro, koro, halk oyunları vs. sosyal faaliyetlerde yer almalarında etkisi	11(7,3)	17(11,3)	33(22)	55(36,7)	34(22,7)
▪ Tiyatro oyununda oynamaya yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi	29(19,3)	25(16,7)	35(23,3)	27(18)	34(22,7)
▪ Yakın çevrenizdeki bireylerin (akraba, komşu) ve anne/babanızın yakından ilgilendiği öğrencilerinin enstrüman çalmalarında etkisi	18(12)	14(9,3)	49(32,7)	41(27,3)	28(18,7)
▪ Ses (Şan) eğitimi almaya yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi	46(30,7)	28(18,7)	36(24)	24(16)	16(10,7)

Araştırmanın bu sonucu, enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin sportif ve sanatsal becerilerin gelişimine orta düzeyde katkılarının olduğunu göstermektedir. Araştırmaya dahil olan katılımcılardan 51'i enstitü mezunu yakınlarının hobilerini geliştirdiğini, 49'unun sportif faaliyetlere yönelmelerine katkı sağladığını, 47'si halk oyunlarına katılmalarını ve 45'i ise müzik aleti çalmaya yönelimlerine katkı sağladıklarını vurgulamıştır.

Tablo 17

Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin üretim becerilerinin gelişimine etkileri

Maddeler	1	2	3	4	5
▪ Bağ, bahçe tarla gibi tarım işlerine yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi	6(4)	9(6)	27(18)	34(22,7)	74(49,3)
▪ Hayvancılık işlerine yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi	32(21,3)	21(14)	36(24)	24(16)	37(24,7)
▪ Yakın çevrenizdeki bireylerin (akraba, komşu) ve anne/babanızın yakından ilgilendiği öğrencilerinin tarım ve hayvancılıkla uğraşmalarında etkisi	15(10)	15(10)	35(23,3)	52(34,7)	33(22)
▪ Biçki-dikiş işlerine yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi	60(40)	13(8,7)	27(18)	23(15,3)	27(18)
▪ İnşaat işlerine yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi	60(40)	18(12)	26(17,3)	24(16)	22(14,7)
▪ Marangozluk işlerine yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi	62(41,3)	19(12,7)	22(14,7)	29(19,3)	18(12)
▪ Ağaç oymacılığı işlerine yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi	70(46,7)	22(14,7)	24(16)	18(12)	16(10,7)
▪ Çini ve seramik işlerine yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi	78(52)	21(14)	33(22)	7(4,7)	11(7,3)
▪ Kalaycılık işlerine yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi	109(72,7)	19(12,7)	12(8)	2(1,3)	8(5,3)

Araştırmanın bu sonucu, enstitüsü mezunu öğretmenlerin, çocukları ve yakın çevresi ile iletişimlerinin çocuklarının ve yakın çevresinin üretim becerilerinin gelişimine düşük düzeyde katkı sağladığını göstermektedir. Katılımcılardan 74'ü sadece tarımsal işlere yönelmede enstitüsü mezunu yakınlarının katkısı olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar diğer maddelere ise düşük düzeyde katılım göstermiştir.

4.3. Köy Enstitüsü Mezunu Ebeveyn(ler)in Görev Yaptıkları Yerdeki Bireylere Katkısı

Köylüyü birçok yönden geliştirecek ve köy yaşantısını destekleyecek donanımla mezun olan köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin görev yaptıkları yerdeki bireylere birçok alanda katkı sağladıkları ve birçok kişinin hayatını değiştirdikleri bilinmektedir.

Katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının görev yaptıkları yerlerdeki bireylere katkılarına ilişkin cevapları tek tek kodlanmış ve cevaplar ekonomi, eğitim ve sosyal olmak üzere üç kategoride sınıflandırılmıştır. Katılımcıların görüşlerine göre köy enstitüsü mezunu ebeveyn(ler)in görev yaptıkları yerdeki bireylere katkısı Tablo 18’ de gösterilmiştir.

Tablo 18

Köy Enstitüsü Mezunu Ebeveyn(ler)in Görev Yaptıkları Yerdeki Bireylere Katkısı

Katkı Sağlanan Alan	Katılımcı Cevapları	f	Katılımcılar
Ekonomik Katkı	▪ Okulun çatısını onarması	▪ 4	▪ K7, K42, K49, K95
	▪ Hasta köylüye ücretsiz sağlık hizmeti vermesi	▪ 2	▪ K75, K76
	▪ Köyde kooperatifçilik ve imeceyi geliştirmesi	▪ 3	▪ K7, K142, K9
Eğitim	▪ Nitelikli mesleklere sahip birçok öğrenciyi yetiştirmesi	▪ 2	▪ K15, K42
	▪ Çevresine davranışlarıyla örnek model olması	▪ 35	▪ K6, K10, K11, K29, K30, K42, K45, K46, K48, K49, K51, K57, K60, K65, K70, K72, K81, K82, K90, K91, K94, K95, K97, K100, K107, K109, K113, K117, K118, K119, K129, K132, K138, K147, K148
	▪ Köy kahvesinde köylüye her akşam cumhuriyet tarihini anlatması	▪ 1	▪ K13
	▪ Aileleri ikna edip kız çocuklarının okula gitmesini sağlaması	▪ 11	▪ K4, K25, K32, K46, K48, K80, K90, K100, K107, K114, K140
	▪ Yakın çevresindeki insanların günlük yaşam becerilerinin desteklenmesi	▪ 27	▪ K20, K30, K39, K42, K44, K46, K48, K51, K52, K60, K62, K72, K73, K79, K83, K94, K95, K103, K106, K108, K115, K117, K118, K119, K129, K130, K146

	<ul style="list-style-type: none"> Planlı programlı çalışmada her zaman örnek olması 	10	<ul style="list-style-type: none"> K18, K30, K39, K42, K46, K51, K70, K71, K83, K95
	<ul style="list-style-type: none"> Dürüstlük, çalışkanlık, doğruluk ve zamanı etkili kullanması 	27	<ul style="list-style-type: none"> K9, K15, K17, K26, K35, K36, K39, K40, K42, K43, K44, K47, K48, K52, K53, K54, K57, K60, K70, K71, K73, K78, K79, K81, K94, K126, K138
	<ul style="list-style-type: none"> Köyde akıl danışılan kişi olması 	7	<ul style="list-style-type: none"> K11, K42, K50, K81, K100, K133, K145
	<ul style="list-style-type: none"> Köyün ağaçlandırılmasına katkı sağlaması 	5	<ul style="list-style-type: none"> K7, K11, K51, K95, K136
	<ul style="list-style-type: none"> Köylü çocukların önlüklerini dikmesi 	2	<ul style="list-style-type: none"> K13, K48
	<ul style="list-style-type: none"> Ailelerin okutmak istemediği kız çocuklarını aile ikna olana kadar evde misafir etmesi ve kız çocuklarının okulları bitene kadar çocuklara ekonomik olarak destek olması 	10	<ul style="list-style-type: none"> K4, K25, K32, K48, K80, K90, K100, K107, K114, K140
	<ul style="list-style-type: none"> Köylülerden saygı görmesi 	9	<ul style="list-style-type: none"> K13, K36, K50, K52, K73, K81, K127, K133, K145
Sosyal	<ul style="list-style-type: none"> Anne babası ayrılma noktasına gelen öğrencilerine aile ziyareti yaparak psikolojik destek olması 	13	<ul style="list-style-type: none"> K13, K22, K25, K31, K41, K52, K54, K57, K81, K100, K102, K104, K140
	<ul style="list-style-type: none"> Oturduğumuz kasabada herkesin sorunlarıyla ilgilenmesi, resmî işlemlerinde kimseyi geri çevirmeden yardımcı olması 	13	<ul style="list-style-type: none"> K25, K31, K34, K41, K50, K52, K78, K81, K96, K100, K102, K133, K140
	<ul style="list-style-type: none"> Çevresindeki insanların hayatlarını değiştirmesi; Birçok çocuğun hayatını değiştirmesi 	27	<ul style="list-style-type: none"> K13, K22, K31, K36, K39, K41, K45, K48, K50, K51, K52, K53, K54, K73, K74, K78, K81, K82, K90, K91, K100, K101, K102, K107, K133, K140, K145
	<ul style="list-style-type: none"> Köyde kooperatifçilik ve imeceyi geliştirmesi 	3	<ul style="list-style-type: none"> K7, K142, K9

Araştırmaya dâhil olan katılımcılar, köy enstitüsü mezunlarının, görev yaptıkları yerlerde yaşayan bireylere katkılarının ekonomik, eğitim ve sosyal olmak üzere üç başlık altında sınıflandırmıştır. Katılımcıların cevaplarında en göze çarpan durumlardan birisinin hem ekonomik hem de sosyal katkı olarak değerlendirilebilecek olan köylerde kooperatifçiliği geliştirmiş olmalarıdır. Katılımcılardan K9 babasının kooperatifçilikle ilgili anısını şöyle anlatıyor:

- Babam Köy Enstitüsünde kooperatif olduğunu, öğrencilerin kooperatifi yönettiğini anlatırdı. Her Köy Enstitülünün gittiği köyde halkı kooperatif kurma konusunda bilinçlendirdiğini söylerdi. Kendisi de kendi köyünde kooperatif kurulmasına önyak oldu. Köylünün aldatılmaması ve imece kültürünün yerleşmesinde faydası oldu. Köylünün kalkınmasını ben de gözlemlerdim. Öğretmenlik yaşamımda Kooperatifçilik dersine girdiğimde güncel yaşamdaki sorunları örnekleyip, çözümlerine somut önerilerle dersi kitap sayfalarından çıkardım.

Köy enstitüsü mezunlarının en belirgin özelliklerinden birisi de çevrelerinde davranışlarıyla örnek olmalarıdır. Katılımcılardan K57 ve K82 sırasıyla babalarının çevrelerine örnek olduğu bir davranışı şöyle paylaştı:

- Yıllar sonra babamın bir öğrencisi ile karşılaştım. Gözleri doldu ve beni hayatta en çok etkileyen insanlardan biridir' dedi. 'Orta birinci sınıfa girdiğimde sınıfta bize siz diye hitap ediyordu. Çocukluğumda bana ilk kez siz diye hitap eden bir öğretmenim olmuştu. Çok şaşırılmışım'. diye anlattı.

- Babam bir gün Oğuzeli'nin Hülmen köyünden İslahiye'nin İdil'i köyüne sürgün ile gönderiliyor. Köy çok tutucu olduğu için o günkü idareciler ya istifa eder ya da öldürürler, her iki durumda kurtuluruz diyorlar. Babamdan önce o köyde öğretmenin tutucu köylüler tarafından balta ile öldürüldüğü anlatılıyormuş. Annem gitmek istemiyor ama babam ısrarla gidiyor. Köylü babamı şüphe ile karşılıyor o köyde hep sağ partilere oy çıkarken köyün oylarının yarısı o zaman var olan solcu bir parti Türkiye işçi partisine çıkıyor. Annem rahmetli bir gün gece yarısı babamı kaldırıyor 'damda biri var' diyor babam önce itiraz ediyor damda kim olacak diye ama dinliyor gerçekten damda biri var dama çıkıyor. Bakıyor köylü filanca babam diyor 'sen burada ne yapıyorsun gecenin bu vakti' Adam diyor 'hocam kusura bakma seni de uyandırdım' 'ya uyandırmayı boş ver burada sen ne yapıyorsun'' hocam diyor ağa seni öldürmek için adam tuttu biz 3-4 kişi her gün birimiz seni korumak için nöbet tutuyoruz' diyor hayatımı etkileyen bir anekdottur.

Katılımcılardan K22, köy enstitüsü mezunu olan büyük babasının yakın çevresindeki insanların yaşantılarını nasıl desteklediğine dair anısını şöyle paylaştı:

- Büyükannem ve büyükbabam köy enstitüsü mezunuydu. Hayatlarının en güzel hikayelerinin köy enstitüsünde geçirdikleri yıllara ait olduklarını anlatırlardı, ne kadar zor şartlarda yaşamış olursa olsun. Tüm çocukluğum boyunca onlarla geçirdiğim her dakikadan bir şeyler öğrenerek bu hayata devam ettim. Günlük yaşam becerilerinde, eğitim öğretim hayatımda, dünya görüşümün de perspektif kazanmamda anne babamdan daha çok katkıları olmuştur. 90'lı yaşlarında kaybettik her ikisini de. Son yıllarında dahi onlarla tanışan her arkadaşım bu entelektüel seviyeye sahip insanlar neden artık yetiştirilmiyor demiştir. Okul hayatlarında kazandıkları bilinç ve çeşitlilik öğrenme serüvenleri yaşam boyu devam etmişti. Her zaman aktif ve dinamik öğreterek hayatlarını tamamladılar. 5 dakika sohbetle bile pek çok kişiye ışık oldular. Harika bir projenin Çınarlarıydılar bize bıraktıklarıyla yolumuza devam ediyoruz.

Katılımcılardan K53, K82, K101 ve K107, köy enstitüsü mezunu yakınlarının görev yaptığı yerlerdeki insanların hayatlarını değiştirecek birçok şey yaptıklarını ifade etmiştir.

- Babam ölmeden iki ay önce cumhuriyetin tapusunu ve Türk bayrağını hazırlayıp aile meclisinde torunlarına emanet etmişti. Cumhuriyete gönülden bağlıydı. Dedem Bulgaristan göçmeni eğitmedi. Rüştüye mezunu idi. Bulgaristan'da Türk bayrağı açtığı için Bulgarlar yakalıyor. Dedem de kaçmak zorunda kalıyor. Ardından eşini de getiriyor. Babaannem yanına sadece dikiş makinesini alabiliyor. Dedem sonra Türkiye'de askere alınıyor orada okuma yazma bildiği için köy enstitülerine eğitmen olarak görevlendiriliyor. Daha sonra babamı, amcamı ve köyden birçok çocuğun köy enstitüsünde eğitim görmesini sağlıyor.

- Dayım köyün doğal lideri idi. Dayım, köyün imamlığını ve muhtarlığını yapan kişiyi her konuda etkiler ve işlerini koordine ederdi.

- Benim babam her öğrencisinin gelişimini izlemek için tuttuğu bir defteri vardı, bir gün tesadüf defteri okudum, bir öğrencisinin kışlık çizmesini altının delik olduğunu yazmış ve yarın pazardan çizme alınacak diye not düşmüş ve ertesi gün kendi cebinden çizme alarak vermiştir. Babam köy okulunun bahçesine çok sayıda ağaçlar dikmiştir, bugün bile oraya gidip altında oturur serinlerim, birçok öğrencisine tiyatro ve resim çalışmaları yaptırmış, bugün edebiyatçı, yazar ve ressam olan öğrencileri ile halen görüşürüz.

- Çocuktum. Cemile abla vardı. İlkokulda annemin sınıfındaydı. Babası ile dükkânda yatıp kalmıyordu. Annesi bırakıp gitmiş. Baba da alkolik. Baba veremden öldü. Cemile abla kimsesiz kaldı. Annem babam onu alıp eve getirdiler. Giysilerini yaktılar, annem yıkadı, yeni giysi dikti ve giydirdi. İki ay bizde kaldı. Sonra babam onu İzmir'de yetiştirme

yurduna yerleştirdi. Sağlık Kolejini okudu. Hemşire oldu, evlendi. Annem ve babam onu hep takip ettiler. Okuldan mesleğini eline alıncaya kadar zor anında yanında oldular. İhtiyacı olana onurunu kırmadan el uzatmayı bize yaşayarak öğretiler.

4.4. Köy Enstitüsü Mezunu Ebeveyn(ler)in Mezun Olduktan Sonra Toplumsal Hizmet ve Sorumlulukları

Köy enstitüleri, köy başta olmak üzere kırsalın kalkınmasını desteklemek ve eğitim hizmetlerinin erişmediği bölgelere eğitim hizmetlerini götürmek amacıyla kurulmuş okullardır. Dolayısıyla enstitüler, köy hayatına uyum sağlamak, köylüyü bilinçlendirmek, onların günlük sorunlarına çözüm oluşturmak ve kalkınmalarını desteklemek için gerekli donatılara sahip öğretmen ve sağlık memurları yetiştirerek toplumsal hizmet ve sorumluluklarını yerine getiren Cumhuriyet tarihinin en önemli eğitim politikasıdır. Enstitü mezunları görev yaptıkları yerlerde sadece kamu görevlerini yerine getirmemiş aynı zamanda kooperatifçilik ve dernekleşme gibi sivil toplum çalışmalarına da öncülük etmişlerdir. Köy enstitüsü mezunu ebeveyn(ler)in mezun olduktan sonra toplumsal hizmet ve sorumluluklarına ait bulgular Tablo 19' da gösterilmiştir.

Tablo 19

Köy enstitüsü mezunu ebeveynin yakınının topluma hizmet ve sosyal sorumluluklara yönelik dernek, vakıf vb. sivil toplum örgütlü çalışmalara katılımı

Katılım Durumu	f	%
Yok	38	25,70
Var	104	70,30
Bilmiyorum	6	4,10

Bulgular, araştırmaya dahil olan katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 70,30'unun (f=104) ebeveyninin topluma hizmet ve sosyal sorumluluklara katılımının olduğunu, yüzde 25,70'inin (f=38) ise topluma hizmet ve sosyal sorumluluklara katılımının olmadığını göstermektedir. Bulgular, katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının ebeveyninin yüzde 4,10'unun (f=6) ise topluma hizmet ve sosyal sorumluluklara katılıp katılmadıklarını bilmediklerini göstermektedir. Araştırmanın bu bulgusu, katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının büyük bir kısmının topluma hizmet ve sosyal sorumluluklara katılımının olduğunu göstermektedir.

4.5. Köy Enstitüsü Mezunu Ebeveyn(ler)e İlişkin Diğer Tanımlayıcı İstatistikler

Köy enstitüsü mezunları, yetiştirilme biçimleri ve enstitülerde aldıkları dersler itibariyle, sanat, edebiyat, ziraat, sağlık ve hayata dair birçok şeyde oldukça iyi bir yeterlilikte mezun olurlardı. Enstitü mezunları, enstitülerde hem mesleki hem de iletişim ve hitabet gibi kişisel gelişimlerini destekleyici becerileri de gelişmektedir. Güçlü iletişim becerilerine sahip enstitü mezunlarının, çocukları ve yakınlarıyla oyun gibi faaliyetlerle etkileşimde bulunmaları onların sosyal gelişimlerini desteklemektedir. Katılımcıların, köy enstitüsü mezununu olan yakınlarıyla ile eğitsel oyun oynama sıklığına ait bulgular Tablo 20' de gösterilmiştir.

Tablo 20

Köy enstitüsü mezununun yakını ile eğitsel oyun oynama sıklığı

Sıklık Derecesi	f	%
Sık Sık	89	59,30
Nadiren	57	38,00
Hiç	4	2,70

Bulgular, araştırmaya dahil olan katılımcıların yüzde 59,30'unun (f=89) köy enstitüsü mezunu yakınları ile sık sık oyun oynadığını, yüzde 38,00'inin (f=57) nadiren oyun oynadığını göstermektedir. Katılımcıların, yüzde 2,70'si (f=4) ise köy enstitüsü mezunu yakınları ile hiçbir şekilde oyun oynamadıklarını belirtmiştir. Araştırmanın bu bulgusu, katılımcıların yüzde 97,30'unun (f=146) köy enstitüsü mezunu yakınlarıyla oyun oynama deneyimlerinin olduğunu göstermektedir.

Köy enstitüsü mezunları bilindiği gibi sadece öğretmenlik mesleğini icra edecek yeteneklerle mezun olmazlardı. Enstitü mezunları gittikleri bölgenin ekonomik kalkınmasını da destekleyecek nitelikte meslek becerilerine de (örn., tarım) sahiplerdi. Enstitü mezunu öğretmenlerin öğretmenlik mesleği dışında ekonomik kazanç sağlayacak ek faaliyetleri hep merak konusu olmuştur. Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin öğretmenlik mesleği dışında kazanç sağlayıcı, aile ekonomisini destekleyici faaliyetlerine ait araştırma bulguları Tablo 21' de gösterilmiştir.

Tablo 21

Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin öğretmenlik mesleği dışında kazanç sağlayıcı, aile ekonomisini destekleyici faaliyetleri

Destekleyici Faaliyetler	f	%
Yok	78	52,70
Var	69	46,60
Bilmiyorum	1	0,70

Bulgular, araştırmaya dahil olan katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 52,70'inin (f=78) köy enstitüsü mezunu yakınlarının öğretmenlik mesleği dışında kazanç sağlayıcı bir işinin olmadığını, yüzde 46,60'ının (f=69) kazanç sağlayıcı bir işinin olduğunu belirtmiştir. Bulgular, katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 0,70'inin (f=1) ise köy enstitüsü mezunu yakını kazanç sağlayıcı bir işinin olup olmadığını bilmediğini göstermektedir. Araştırmanın bu bulgusu, katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yarısından fazlasının öğretmenlik mesleği dışında kazanç sağlayıcı bir işinin olmadığını göstermekle birlikte, tek profesyonel işlerinin öğretmenlik olduğunu göstermektedir.

Özetle, katılımcıların köy enstitüsü mezunu ebeveyninin spor dalına çoğunluğu yüzde 27,30 oranla futbol ile ilgilendiği ve en az yüzde 0,70 oranla kort tenisi ile ilgilendiği olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların köy enstitüsü mezunu ebeveynlerinin sanat alanında çoğunluğu yüzde 61,30 oranla müzik ile ilgilendiği ve en az yüzde 6,70 oranla hiçbir ile ilgilenmediği gözlemlenmiştir. Katılımcıların köy enstitüsü mezunu ebeveynlerinin çoğunluğu yüzde 71,30 oranla mandolin ve en az yüzde 1,30 oranla piyano çaldığı gözlemlenmiştir. Katılımcıların yüzde 41,30'unun köy enstitüsü mezunu ebeveyninin resim çalışmaları yaptığı gözlemlenmiştir. Katılımcıların köy enstitüsü mezunu ebeveynlerinin çoğunluğu yüzde 46,00 oranla inşaat ile ve en az yüzde 4,70 oranla çini-seramik el sanatı ile ilgilendiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların köy enstitüsü mezunu ebeveynlerinin çoğunluğu yüzde 58,70 oranla tarım dalı ile ilgilendiği ve en az 6,70 oranla hiçbir ziraat dalı ile ilgilenmediği gözlemlenmiştir. Katılımcıların yüzde 74,70'inin belirtilen dışında ebeveyninin ilgilendiği bir hobisi ya da serbest zamanı olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların yüzde 46,60'ının ebeveyninin öğretmenlik mesleği dışında kazanç sağlayıcı, aile ekonomisini destekleyici bir çalışması olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların yüzde 70,30'unun ebeveyninin topluma hizmet ve sosyal sorumluluklara yönelik dernek, vakıf vb. sivil toplum örgütlü çalışmalara katılımı olduğu gözlemlenmiştir.

4.6. Araştırmada Yer Alan Bazı Değişkenlerin Etki Puanlarının Karşılaştırılması

Bu başlık altında, katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarıyla akrabalık düzeyi etki puanlarının karşılaştırılmasına, yaşlara göre etki puanlarının karşılaştırılmasına, cinsiyetine göre etki puanlarının karşılaştırılmasına ve çalışma durumlarına göre etki puanlarının karşılaştırılmasına yer verilmiştir. Bu değişkenlere göre etki puanlarının karşılaştırılmasına Tablo 22, 23, 24, 25, 26' da yer verilmiştir.

Tablo 22

Köy enstitüsü mezunu yakınınızla akrabalık düzeyiniz nedir sorusuna göre köy enstitüsü etki puanının karşılaştırılması

Madde	Oğluyum	Kızıyım	Torunuyum	Yeğeniyim	Test ist.	p*
Köy Enstitüsü Etki Puanı	3,7 ± 0,4 ^b	4 ± 0,5 ^a	3,4 ± 0,7 ^b	3,6 ± 0,7 ^{ab}	7,525	<0,001

*Tek yönlü varyans analizi, a-c: Aynı harfe ait akraba düzeyleri arasında fark yoktur.

Akrabalık durumuna göre Köy Enstitüsü etki puanı ortalama değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p < 0,001$). Bu farklılık kızılıym ile oğluyum ve torunuyum ile yeğeniyim yanıtları arasındaki farklılıktan kaynaklanmaktadır. Oğluyum yanıtı verenlerin puan ortalaması 3,7, kızılıym yanıtı verenlerin puan ortalaması 4, torunuyum yanıtı verenlerin puan ortalaması 3,4 ve yeğeniyim yanıtı verenlerin puan ortalaması 3,6 olarak elde edilmiştir.

Tablo 23

Yaşlara göre köy enstitüsü etki puanının karşılaştırılması

Madde	40 yaş ve altı	41-50 yaş	51-60 yaş	61 yaş ve üzeri	Test ist.	p*
Köy Enstitüsü Etki Puanı	3,5 ± 0,7	3,6 ± 0,8	3,9 ± 0,4	3,8 ± 0,5	2,837	0,051

*Tek yönlü varyans analizi

Yaşlara göre köy enstitüsü etki puanı ortalama değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,051$). 40 ve altında yaş grubunun puan ortalaması 3,5, 41-50 yaş grubunun puan ortalaması 3,6, 51,60 yaş grubunun puan ortalaması 3,9, 61 ve üzeri yaş grubunun puan ortalaması 3,8 olarak elde edilmiştir.

Tablo 24

Cinsiyete göre köy enstitüsü etki puanının karşılaştırılması

Madde	Kadın	Erkek	Test ist.	p*
Köy Enstitüsü Etki Puanı	3,9 ± 0,6	3,6 ± 0,5	2,99	0,003

*Bağımsız iki örnek t testi

Cinsiyete göre Köy Enstitüsü etki puanının ortalama değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p=0,003$). Kadınların puan ortalaması 3,9 iken erkeklerin maddeler ortalaması 3,6 olarak elde edilmiştir.

Tablo 25

Eğitim durumlarına göre köy enstitüsü etki puanının karşılaştırılması

Madde	Lise ve Meslek Yüksek Okul	Fakülte	Yüksek Lisans ve Doktora	Test İst.	p*
Köy Enstitüsü Etki Puanı	3,7 ± 0,5	3,8 ± 0,6	3,7 ± 0,6	0,168	0,845

*Tek yönlü varyans analizi

Eğitim durumlarına göre Köy Enstitüsü etki puanının ortalama değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p=0,845$). Lise ve meslek yüksek okul mezunu katılımcıların ortalaması 3,7, fakülte mezunu katılımcıların puan ortalaması 3,8 yüksek lisans ve doktora mezunu katılımcıların puan ortalaması 3,7 olarak elde edilmiştir.

Tablo 26

Çalışma durumlarına göre köy enstitüsü etki puanının karşılaştırılması

Madde	Evet	Hayır	Test ist.	p*
Köy Enstitüsü Etki Puanı	3,7 ± 0,7	3,8 ± 0,5	-0,531	0,597

*Bağımsız iki örnek t testi

Çalışma durumlarına göre Köy Enstitüsü etki puanının ortalama değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p=0,597$). Çalışan katılımcıların puan ortalaması 3,7 ve çalışmayan katılımcıların puan ortalaması 3,8 olarak elde edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMALAR, SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu araştırmada köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin sahip oldukları donanım ve yeterliliklerin, kendi aile bireyleri ve yakın çevresi üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bölümünde bulgular, araştırmanın amaç ve alt problemleri temelinde tartışılarak sonuçlar ortaya konulmuş ve öneriler geliştirilmiştir.

5.1. Tartışmalar

Araştırmanın bu bölümünde, enstitü mezunu öğretmenlerin ilgi alanları ve becerilerine ilişkin veriler, enstitü mezunu öğretmenlerin çocukları ve yakın çevresindeki bireylerin genel yaşam becerilerine ve karar verme süreçlerine ilişkin veriler, enstitü mezunu ebeveynlerin görev yaptığı yerdeki bireylere katkısına ilişkin veriler ile enstitü mezunu ebeveynlerin toplumsal hizmet ver sorumluluklarına ilişkin veriler tartışılmıştır.

5.1.1. Köy Enstitüsü Mezunu Öğretmenlerin İlgi Alanları ve Becerilerine İlişkin Tartışma

Köy enstitüsü mezunu öğretmenler, köylüyü bilinçlendirici, eğitimi destekleyici, köy yaşamını zenginleştirici ve kalkınmayı destekleyici birçok beceriye (örn., ziraat ve sağlık bilgisi, enstrüman çalma, sanatla uğraşma, marangozluk vb. işlerden anlama) sahip olarak mezun olurlardı (Aktan, 1999). Dolayısıyla köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin sahip oldukları ilgi alanları ve becerilerin köylüyü bilinçlendirme ve kalkındırma noktasında desteklenmesi beklenmektedir. Araştırmada, köy enstitü mezunu yakınlarının (örn., dedesi, babası, halası) ilgi alanlarının başında sportif, müzik, günlük yaşam becerileri ve ziraat faaliyetlerinin geldiği görülmektedir. Enstitülerde teorik eğitimin yansira öğrendiklerini tatbik edebilecekleri uygulamalar da yapılmaktaydı. Enstitülerde eğitim beş duyuyu temel almakla birlikte imece usulü üretime dayalı kültür ve meslek alanı derslerinin dışında müzik, spor ve halk danslarının da bulunduğu özgün ve laik bir eğitim yaklaşımı benimsenmekteydi. Enstitüler bu yönüyle köylere öğretmen ve sağlık elemanı yetiştirmenin yanında, Türkiye'nin kültürel gelişimine önemli katkılar sağlayan birçok sanatçı ve yazar yetiştirmiştir (Atasoy, vd., 2016). Ayrıca enstitülerle, taşrada yaşayanların sorunlarını ortaya

koyan ilerici bir kuşağın yetişmesi sağlanmıştır (Makal, 2005; Aysal 2005). Bu bağlamda katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 70'inin çeşitli spor dallarıyla ilgilendiği belirlenmiştir. Araştırmanın bu bulgusu, katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının büyük çoğunluğunun (%70) en az bir sporla ilgilendiğini göstermekle birlikte, ayrıca köy enstitülerinin programlarında yer alan yoğun beden eğitimi ve spor derslerinde edinilen alışkanlıkların mezun olduktan sonra da sürdürüldüğünü göstermektedir. Bunun yanında bulgular, katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 61,3'ünün müzik, yüzde 39,3'ünün halk oyunları, yüzde 30'unun tiyatro, yüzde 28,7'sinin resim, yüzde 18,7'sinin diğer sanat dalları ve yüzde 16,7'sinin ise koro ile ilgilendiğini göstermektedir. Araştırmanın bu bulgusu, katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 93,3'ünün en az bir sanat dalı ile ilgilendiğini göstermektedir. Araştırmanın bu sonucunun bu kadar yüksek çıkmasının nedeni olarak köy enstitülerinin programlarında yer alan yoğun eğitimlerinin etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada, katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 71,3'ünün mandolin, yüzde 14,7'sinin bağlama, yüzde 22,6'sının diğer enstrümanları çaldığını göstermektedir. Araştırmanın bu bulgusu, katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 98,6'sının en az bir enstrüman çaldığını göstermektedir. Araştırmanın bu bulgusu, köydeki çocukların müzikal becerilerini destekleme ve daha önce köy çocuklarının görmedikleri enstrümanlarla tanışma fırsatı sunduğu izlenimini vermektedir. Bulgular, araştırmaya dahil olan katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının sadece yüzde 41,3'nün resim çalışması yaptığını görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yarısından fazlasının resim çalışması yapmadığını göstermektedir. Araştırmanın bu bulgusu, enstitülerin programlarında diğer sanat dallarının daha yoğun işlenmesi açıklanabilir. Bulgular, araştırmaya dahil olan katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 46'sının inşaat, yüzde 39,3'ünün marangozluk, yüzde 25,3'ünün diğer, yüzde 24'ünün dikiş-nakış, yüzde 15,3'ünün ağaç oymacılığı, yüzde 6,7'sinin kalaycılık ve yüzde 4,7'sinin ise çini-seramik el sanatlarıyla uğraştığını göstermektedir. Araştırmanın bu bulgusu, katılımcıların köy enstitü mezunu yakınlarının yüzde 90'nının en az bir el sanatıyla ilgilendiğini göstermektedir. Dahası araştırmanın bu bulgusu, enstitüsü mezunlarının köylünün ve bölgenin ekonomik kalkınmasına önemli katkılar sağlayacak beceri ve donanımlara sahip olduğunu göstermektedir. Köy enstitülerindeki sanat dersleri programları bizzat İsmail Hakkı Tonguç tarafından

hazırlamıştır. Bu programların temel felsefesi, eğitimin toplum yaşamından kopuk olmamasına dayanmaktaydı (Aktan, 1999). Bu kapsamda enstitülerde, enstitülerin misyon ve eğitim anlayışı çerçevesinde yaşam şekli iş ve üretimine dayalı bir eğitim sistemi olduğu söylenebilir. Esasen Tonguç, enstitü programlarına güzel sanatları içeren etkinlikleri dahil ederek eğitimde yer almasını ve bu sayede bireyin sadece seyreden, izleyen ya da dinleyen değil, işin içine girerek, uygulayarak, çalarak, söyleyerek gerçek bir katılımcı olmasını amaçlamaktaydı (Halk Okulları Sistemi Köy Enstitüleri, 2001). Enstitülerde her öğrencinin en az bir enstrüman (keman, mandolin, akordeon veya saz gibi) çalabilmesi bir zorunluluktur. O dönemlerde sanatsal faaliyetler, zenginleştirilmiş çalışılmış ve Aşık Veysel gibi alanında uzman kişiler tarafından desteklenmiştir (Başaran, 2020).

Bulgular, araştırmaya dahil olan katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 58,7'sinin tarım, yüzde 56'sının meyve-sebzecilik, yüzde 39,3'ünün bağcılık, yüzde 30'unun hayvancılık, yüzde 28,7'sinin arıcılık ve yüzde 9,3'ünün diğer ziraat dallarına ilgi duydukları görülmektedir. Bulgular, katılımcıların köy enstitüsü mezunu yakınlarının yüzde 6,7'sinin ise hiçbir ziraat dallarıyla ilgilenmediğini göstermektedir. Araştırmanın bu bulgusunda katılımcıların köy enstitü mezunu yakınlarının yüzde 93,3'ünün en az birinin ziraat dallarından biri ile ilgilendiği görülmektedir. Araştırmanın bu sonucu köy enstitülerinin programlarında yer alan ziraat derslerinin yoğunluğuyla örtüşmekte olup enstitülerin temel misyonu olan hedefle de (köye uyumlu ve köylünün kalkınmasını destekleyici bireyler yetiştirmek) uyumluluk göstermektedir. Enstitü mezunlarının yoğun düzeyde ziraat ile ilgilenmeleri, köylünün ve bölgenin kalkınmasına önemli oranda katkı sağladıkları izlenimini vermiştir.

5.1.2. Köy Enstitüsü Mezunu Öğretmenlerin, Çocukları ve Yakın Çevresindeki Bireylerin Genel Yaşam Becerilerine ve Karar Verme Süreçlerine Etkisine İlişkin Tartışma

Enstitülerde yetişen öğretmen ve sağlık elemanları, enstitülerin misyon ve eğitim anlayışı çerçevesinde yetişmekteydi. Enstitülerde hedef davranışların kazandırılmasında şu ilkeler dikkate alınırdı: yurdunu, ulusunu, bayrağını seven, gerektiğinde bunlar için canını verebilecek, aydın düşünceli, bedensel ve ruhsal, çalışmayı seven; emeğin değerini bilen, üyesi olduğu toplumlara, topluluklara uyumlu, para kazanmanın tek yolunun çalışmak,

üretmek oluğunu bilen, atılım gücü olan, sürekli okuma alışkanlığı olan, eğitimle ilgili yayınları izleyen, kendi kendini yenileyen, yeni eğitim öğretim yöntemleri geliştiren, bedenen çalışmayı seven, tarım, yapıcılık, demircilik, marangozluk sanatlarından anlayan, bu konularda köylüye rehberlik yapabilen, köylüyü, işçiyi aşağılamayan, demokratik yönetime, sosyal devlet anlayışına bağlı, demokratik eğitimin yararına, gücüne inanan, bilgili, görgülü, yüksek düzeyde ekinli, güzel sanatları seven, temiz, yalın giyinen; giyim kuşamıyla, iyi davranışlarıyla örnek olan, toplumsal çıkarları gözeten, ırk, mezhep ayrımı yapmayan; doğal, toplumsal çevreyi koruyan, geliştiren, bilimlerin önemini bilen, bilime, teknolojiye önem veren, bilgiyi, bilgi kaynaklarını arayıp bulan, beden, ruh sağlığı yerinde; sağlıklı düşünen, sorun çözmek, yapma, yaratma gücü olan; çevre, okul, halk sağlığı konularında bilgili öğretmenler, sağlık memurları yetiştirmektedir (Saral, 2002).

Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin sahip oldukları nitelikleri dışında entelektüel kimlikleri ve pedagoji bilgileri de oldukça gelişmiştir. Enstitü öğrencilerinin öğrenimleri sırasında çok sayıda kitap okudukları ve bu konuda teşvik edildikleri, eleştirel düşünme becerilerinin enstitülerde aktif desteklendiği, okul içinde münazaralara katıldıkları ve enstitülerde demokratik tartışmaların yaşandığı haftalık faaliyetlerin gerçekleştirildiği bilinmektedir (Arslan, 2018). Bu faaliyetlerin enstitü öğrencilerinin entelektüel alt yapılarını da büyük oranda güçlendirmiştir. Köy Enstitülerinin faaliyetlerinde temel amaç üretim ile entelektüel becerileri geliştirerek cumhuriyet ve demokrasi değerlerini iyice yerleştirmekti (Tunç, 2009). Enstitülerde öğrencilere dersler ezberletilmezdi, aksine bilginin kaynağından nasıl öğrenilebileceği öğretilirdi ve bu bir yaşam biçimi olarak benimsetilirdi (Önder, 2012). Bu kapsamda enstitülerde çalışmaların genel olarak hayat ve öğrenme arasında bir bağ kurmaya dayalı olduğu söylenebilir (Susar-Kırmızı, 2015). Enstitülerde sanatın tüm dalları ilk yıllardan itibaren ısrarla teşvik edilirdi. Her öğrencinin yeteneği ve ilgi alanı dikkatle izlenerek öğrencilerin gelişimleri takip edilirdi (Ülkü, 2008; Özyüksel Ersil, 2007; Kocabaş, 2004). Enstitü mezunlarının hemen hemen her yönden kendini gerçekleştirmiş bireyler olması, gittikleri her yerde toplumsal kalkınmayı desteklemiş ve toplumsal dönüşüme neden olmuştur. Katılımcılardan yüzde 81,3'ü köy enstitüsü yakınının kendilerine ahlaki gelişim ve etik değerleri kazandırdığını ya da kazandırmada katkısı olduğunu; yüzde 69,3'ü toplumsal ilişkilerini güçlendirmede ve değerlerini oluşturmada katkısı olduğunu; yüzde 65,3'ü özgüven ve sorumluluk bilincinin gelişime katkısı olduğunu; yüzde 64,7'si hayatını destekleme ve yol gösterici olmaya yönelik katkısının olduğunu ve yüzde 37,7'si cinsel

gelişimlerine yönelik bilgilendirme konusunda katkısını olduğunu bildirmiştir. Araştırmanın bu bulguları, katılımcıların köy enstitüsü mezunu olan yakınlarının genel yaşam becerilerini desteklediğini ve karar alma süreçlerine katkı sağladığını göstermektedir.

5.1.3. Köy Enstitüsü Mezunu Ebeveyn(ler)in Görev Yaptığı Yerdeki Bireylere Katkısına İlişkin Tartışma

Köylüyü hem eğitim hem de kültür yönünden geliştirecek ve köylünün kalkınmasını sağlayacak ve köy yaşantısını destekleyecek donanımla mezun olan köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin görev yaptıkları yerlerdeki bireylere birçok alanda katkı sağladıkları ve birçok kişinin hayatını değiştirdikleri sıklıkla basılı kaynaklarda paylaşılmaktadır (Saral, 2002). Köylüyü ve köy koşullarını yeterince iyi tanıyan enstitü mezun öğretmenler, köy halkıyla kolaylıkla kaynaşarak köy koşullarının iyileştirilmesinde, köye ait sorunların çözümlenmesinde daha yararlı olmuşlardır. Öğretmenin köylüyle kaynaşması ve köy koşullarına kolaylıkla uyum sağlaması, okuldaki başarısını da arttırmıştır (Önder, 2012) Köy enstitü mezun öğretmenler, enstitülerde aldıkları eğitim anlayışına paralel olarak öğretimden çok eğitime ve iyi davranışlar kazandırmaya daha çok önem vermiştir (Önder, 2012). Kuruldukları bölgelerde köy halkı ile yakın ilişkiler içerisinde olduklarından onlara bağcılık, fidancılık gibi pek çok uğraşın nasıl yapılacağını ve bu uğraşlardan nasıl ekonomik bir kazanç elde edebileceklerini öğretmeleri, köy halkının enstitülere bakış açısında olumlu bir değişim yaratmış ve onları üretime teşvik etmiştir. Bu üretim gerçekleşirken de köy halkı kültürel anlamda bilinçlenmiş ve öğrenme ve öğretme adına istekli hale gelmiştir (Varol, 2020). Köylerde önemli değişim yaratan kişilerden biri de enstitüden mezun olan kadın öğretmenlerdir. Enstitü mezun kadın öğretmenler köylere giderek köylü kadınlara rehberlik etmiş, böylece köylü kadını bilinçlendirmiştir. Bunun yansıması, enstitü mezun kadın öğretmenler köylü kadınlara biçki-dikiş yapmayı ve dikiş makinesi kullanmayı öğretmiş, üretimi destekleyici yeni metotların kullanıldığı ziraai faaliyetler yapmak, çocuk bakımı ve ev işleri konusunda bilgiler sunmuştur (Esen ve Akandere, 2021). Enstitü mezun öğretmenler ayrıca, köye eğitim, tarım faaliyetleri, altyapı hizmetleri bakımından yeni bir anlayış getirmekle birlikte yetişkinler için okuma yazma kursları, halk evlerinde tiyatro temsilleri ve köy kahvesinde kitap dinletiler yapmışlardır (Karakuş, 2017). Araştırmanın bu bulgusu, enstitü mezun öğretmenlerin görev yaptıkları yerlerde bireylere ekonomik, eğitim ve sosyal açıdan katkı sağladığını göstermektedir. Enstitü mezunlarının davranışlarıyla her yönden

örnek bir vatandaş olması ve buldukları bölgede kooperatifçiliği geliştirmeleri ve bu anlayışı tüm ülke genelinde yaygınlaştırmaları en göze çarpan katkılar arasındadır. Bunun yanında enstitü mezunlarının görev yaptıkları bölgelerde ekonomik açıdan okuyamayacak olan çocukların öğrenimlerini desteklemeleri, köyün doğal liderleri olmaları ve köylülere kahvehanelerde ülke tarihi ile ilgili anlatılar yapmaları diğer katkıları arasındadır.

5.1.4. Köy Enstitüsü Mezunu Ebeveyn(ler)in Toplumsal Hizmet ve Sorumluluklarına İlişkin Tartışma

Köy enstitülerinin temel kuruluş amacı, köy başta olmak üzere kırsalın kalkınmasını desteklemek ve eğitim hizmetlerinin erişmediği bölgelere eğitim hizmetlerini götürerek toplumsal kalkınmayı sağlamaktır. Enstitü mezunları görev yaptıkları yerlerde sadece bir öğretmen olarak görev yapmamış, aynı zamanda kooperatifçilik, dernekleşme ve imece anlayışını yaygınlaştırma gibi sivil toplum çalışmalarına öncülük etmişlerdir (Atan, 2020). Araştırma bulguları, köy enstitü mezunlarının yüzde 70,3'ünün topluma hizmet ve sosyal sorumluluklara katılımının olduğunu göstermektedir. Araştırmanın bu bulgusu, köy enstitü mezunlarının büyük oranda topluma hizmet ve sosyal sorumluluklara katılımının olduğunu göstermekte olup araştırmanın bulgusunun köy enstitülerinin misyonuyla uyumluluk gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Köy enstitüsü mezunu öğretmenler hem gittikleri bölgenin hem de kendi ekonomik kalkınmalarını destekleyecek nitelikte mesleki becerilere (örn., tarım, marangozluk, oymacılık) sahip olarak mezun olurlardı (Atan, 2020). Kuruldukları bölgelerde köy halkı ile yakın ilişki içerisinde olduklarından onlara bağcılık, fidancılık gibi pek çok uğraşın nasıl yapılacağını ve bu uğraşlardan nasıl ekonomik bir kazanç elde edebileceklerini öğretmeleri, köy halkının enstitülere bakış açısında olumlu bir değişim yaratmış ve onları üretime teşvik etmiştir. Bu üretim gerçekleşirken de köy halkı kültürel anlamda bilinçlenmiş ve öğrenme ve öğretme adına istekli hale gelmiştir (Varol, 2020). Araştırma bulguları, köy enstitü mezunu öğretmenlerin yüzde 52,7'sinin öğretmenlik mesleği dışında kazanç sağlayıcı bir iş yapmadığını, buna karşın yüzde 46,6'sının ise kazanç sağlayıcı bir iş ile uğraştığını göstermiştir. Araştırmanın bu bulgusu, köy enstitüsü mezunlarının sahip oldukları mesleki becerileri kendi ekonomik yapılarını iyileştirmek için değil, köy halkının ekonomik

kalkınmasını desteklemek için kullandıklarını düşündürmektedir. Bulgular, yarısından fazlasının öğretmenlik mesleği dışında kazanç sağlayıcı bir işinin olmadığını göstermektedir.

Araştırmaya dahil olan katılımcılarla köy enstitüsü mezunu yakınlarının akrabalık düzeyi, cinsiyet ve çalışma durumları etki puanlarının karşılaştırıldığında, enstitü mezunları ile akrabalık düzeyleri (kızı, oğlu, torunu ve yeğeni) açısından istatistiksel olarak ($p < 0,001$) anlamlı bir fark bulunmaktadır. Araştırmanın bu bulgusu, köy enstitüsü mezunu olan öğretmenlerin yakını olarak kızı, oğlu, torunu ve yeğeni tarafından araştırma sorularına verilen cevapların farklılaştığını göstermektedir. Bunun yanında araştırmaya katılan katılımcıların yaşlarına göre araştırma sorularına verdikleri cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Katılımcıların farklı yaşlarda olsalar da sorulara verdikleri cevapların istatistiksel olarak bir fark oluşturmaması, katılımcıların araştırma kapsamında sağladıkları bilgilerin güvenilir olduğunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Buna karşın katılımcıların araştırma sorularına verdikleri cevaplarda cinsiyetlere göre istatistiksel açıdan ($p = 0,003$) farklılığın olduğu görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu, katılımcıların cinsiyet değişkenine bağlı olarak enstitü mezunu olan yakınıyla yaşadıkları deneyimlerin doğal bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Dahası, katılımcıların öğrenim gördüğü eğitim seviyesi ile araştırma sorularına verdikleri cevaplar açısından da istatistiksel açıdan ($p = 0,845$) anlamlı fark bulunmamıştır. Araştırmanın bu bulgusu, katılımcıların araştırma sorularına verdikleri cevapların nesnellığının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

5.2. Sonuçlar

Köy Enstitüleri, yalnızca Türk eğitim tarihi değil dünya eğitim tarihi için de oldukça önemli ve ayrı bir yere sahip başarılı eğitim modellerinden biridir. UNESCO'nun "yaşam boyu eğitim" ilkesini tanımlayan "öğrenmeyi öğrenmek, yaşamayı öğrenmek, farklılıkları kabul ederek birlikte yaşamayı öğrenmektir" temel eğitim ilkeleridir. Enstitülerde, kolektif çalışma ve arkadaşlarının başarısına ortak olma anlayışı hakimdir. Öğrenciler arasında rekabet olmazdı asla, aksine başarı ya da başarısızlık herkes tarafından paylaşıldı. Enstitülerde bütün çalışmalara kız-erkek öğrencilerin tamamı, herhangi gibi bir ayırım yapılmadan birlikte katılırdı.

Köy Enstitülerinde etkin alanlardan biri de sanat eğitimi ve güzel sanatlara duyulan ilgidir, diğer bir deyişle. Bu doğrultuda oluşan kültürdür. Esasen, enstitülerde bugün bile

başarısız olan “sanat yoluyla eğitim” yaşama geçirmiş olduğu söylenebilir. Araştırmalar, enstitülü öğretmenlerin kendi ailesi, yakın çevresi ve görev yaptıkları topluma önemli katkılarda bulunduğunu göstermektedir. Bunun yanında köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin aile yapılarının eşitlikçi ve özgürlükçü bir yapıda olduğu belirtilmektedir. Bu anlayış, çocuklarının düşünce ve fikirlerine önem verir ve çocuklarının kendilerini açıkça ifade etmelerine izin verirdi. Enstitülü babaların çocuklarıyla hoşgörülü oldukları, çocukları ile arkadaş gibi oldukları irdelenmiştir. Bu araştırmanın sonuçları da açık bir şekilde enstitülü öğretmenlerin toplumsal kalkınmayı destekleyici birçok katkı sağladığını göstermektedir.

Bu araştırmada sonuç itibarıyla;

1. Katılımcıların verdikleri cevaplar dikkate alındığında, köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin ilgi duyduğu alanların başında yüksek düzeyde müzik faaliyetlerine ilgi gösterdikleri görülmektedir.

2. Bunun yanı sıra köy enstitüsü mezunlarının yakınlarının ve yakın çevrelerinin kişilik ve karakter gelişimlerine,

3. Yaşam felsefeleri ile

4. Sportif ve sanatsal becerilerin gelişimine yüksek düzeyde katkısı olduğu görülmüştür.

5. Ayrıca enstitü mezunlarının görev yaptıkları yerlerdeki bireylere katkısının ise yüksek düzeyde eğitim ve sosyal konularda olduğu görülmüştür.

6. Katılımcıların verdikleri cevaplar incelendiğinde, kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla anket sorularına verdikleri cevapların ortalamalarının (etki puanları karşılaştırıldığında) daha yüksek olduğu görülmüştür. ,

7. Çalışmanın bu bulgusu, enstitü mezunu öğretmenlerin kadın yakınları üzerinde daha fazla etkiye sahip olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

5.3. Öneriler

Köy Enstitülerinin kapatıldığı 1954'den günümüze kadar geçen sürede, eğitim sisteminde, düşünce, planlama ve uygulama boyutunda bu çapta bir projenin hayata geçirilmediği söylenebilir (Ortaş, 2005). Ancak ortada olan bir gerçek var ki, o günün zor koşullarında çağdaş yöntem ve teknikler uygulamalı olarak hayata geçirilmiştir. Bugün bundan daha fazlası da elbette yapılabilir.

1. Günümüz koşullarına uyarlanmış proje tabanlı öğrenme uygulamaları eğitim fakültelerinde daha fazla yer almalıdır.

2. Eğitim Fakültelerinde derslerde işbirlikli öğrenme, drama gibi çağdaş yöntemlere daha fazla yer verilmelidir.

3. Eğitimin her kademesinde, okuma çalışmalarında köy enstitüsü modeli örnek alınmalıdır.

4. Öğrencilerde okuma alışkanlığının geliştirilmesi yalnızca derslerle sınırlı tutulmamalı yaşamın her alanına yayılmalıdır.

5. Milli Eğitim ve Üniversiteler okuma alışkanlığının geliştirilmesine yönelik olarak ortak projelere üretmeli ve bunu yaşama geçirmelidir.

6. Bilinen yöntem ve tekniklerin dışında Türk insanın yaşam biçimine ve ihtiyaçlarına yanıt verebilecek bize özgü eğitim uygulamaları (yöntem ve teknikler) geliştirilmelidir. Programlar bu durum göz önüne alınarak düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Aytar-Güngör, A. (2008). Toplumsal ve duygusal gelişim. A. Ulusoy, (Edt.), *Beyin temelli öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Adolph, K. E., Weise, I. ve Marin, L. (2003). *Motor development, Encyclopedia of Conitive Science*. London: Macmillan Reference Ltd.
- Ahmetoğlu, E. Ve Aral, N., (2004). *Zihinsel Engelli Çocukların Kardeş İlişkilerinin Anne ve Kardeş Algularına Göre Değerlendirilmesi*. Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okulu Yayın No: 6, Bilimsel Araştırmalar ve İncelemeler: 6, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Akandere, O., & Esen, S. (2021). Köy enstitülerinde iş ve üretim odaklı eğitim, küme çalışmaları ve imece. *Atatürk Yolu Dergisi*, (69), 25-49.
- Akduman, G. (2010). *Okul öncesi eğitime giriş, okul öncesi eğitimin tanımı ve önemi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Akkutay, Ü. (1996). *Millî eğitimde yabancı uzman raporları (Atatürk dönemi)*. Ankara: Avni Akyol Kültür ve Eğitim Vakfı.
- Aktan, M.A., *Köy Enstitüleriyle Canlandırıcı Eğitim Yolunda*, Etki Yayınları, İzmir, Mart-1999 s.56
- Altunya, N. (2014). Köy Enstitüleri sisteminde yönetim. *MSGSÜ Sosyal Bilimler*, (10), 28-49.
- Aral, N., Baran, G., Bulut, Ş., Çimen, S., (2000). *Çocuk Gelişimi I*. Ya-Pa Yayın Pazarlama San. Ve Tic. A.Ş. İstanbul.
- Arayıcı, A. (2004). Enstitüleri yorumlarken özden ayrılmamalı. *Eğitim Bilim ve Toplum*, 2(6), 96- 103.
- Arslan, N. (2012). Türk eğitim sisteminde köy enstitülerine bir örnek: Kars Cılavuz Köy Enstitüsü. *History Studies*, 4(1), 29-45.

- Arslan, Ö. Ö. (2018). Köy enstitülerinin toplum kalkınmasındaki rolü. *Bariş Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi*, 6(1), 84-119.
- Atakul, S. (2008). Köy Enstitülerinin Kuruluşu. *Kalem Eğitim Bilimleri Dergisi*.
- Atasoy, G., Yıldız, İ., & Çakır, Ö. (2016). Köy Enstitüsü Öğretim Programının Söyleminin Derlem Temelli İncelenmesi. *Journal of Language Education and Research*, 2(1), 1-31.
- Avcı Akçalı, A., (2015). Karanlık sokağı aydınlatan enstitü: Aksu köy enstitüsü. *Turkish Studies (Elektronik)*, 10(5), 27-56.
- Aydemir, O. (2018). Köy enstitüleri ve eğitim felsefesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aydoğan, K. (2019). *Uygarlığın tuğlası Arifiye Köy Enstitüsü*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Aydoğan, M. (2007). Köy Enstitüleri: Amaçlar. *İlkeler ve Uygulamalar*, Ankara: Çağdaş Eğitim Vakfı Yayınları.
- Aydoğan, M. (2018). *Hasan Ali Yücel köy enstitüleri ve köy eğitimi ile ilgili yazıları - konuşmaları*. Ankara: Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı
- Aykaç, M., Aykaç, N. ve Sarıkaya. H. S. (2018). Bir modernleşme öyküsü: Köy enstitüleri. *Electronic Turkish Studies*, 13(27), 183-201.
- Aysal, N. (2005). Anadolu'da aydınlanma hareketinin doğuşu: Köy enstitüleri. *Atatürk Yolu Dergisi*, 9(35), 267-282.
- Aysal, Necdet, "Anadolu'da Aydınlanma Hareketi'nin Doğuşu: Köy Enstitüleri", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, S. 35-36, Mayıs-Kasım 2005, s. 267-282.
- Bahadır, Z. (2019). Bazı toplumsal sorunlar bakımından köy enstitüleri. M. Şahin ve M. A. Başar (Eds.), *Köy enstitüleri felsefesini geleceğe taşımak içinde* (s. 11-18). Çanakkale: Rating Academy Yayınevi

- Bahadır, Z. (2019). Bazı toplumsal sorunlar bakımından köy enstitüleri. M. Şahin ve M. A. Başar (Eds.), *Köy enstitüleri felsefesini geleceğe taşımak* içinde (s. 11-18). Çanakkale: Rating Academy Yayınevi
- Balcı Bucak, E. (1993). *Türkiye'nin eğitim politikaları ve siyasi parti ödülleri*. Ankara: Adım Yayınları.
- Başal, H. A.,(2003). *Gelişim ve psikoloji. Nasıl mutlu bir çocuk yetiştirebilirim?* Morpa Kültür Yayınları, İstanbul
- Başar-Şenyılmaz, P.,(2012). Erken çocuklukta motor gelişim. Y. Fazlıoğlu (Eds.), *Erken çocukluk gelişimi ve eğitimi* içinde (s. 109-124). Ankara: Paradigma Kitabevi Yayınları
- Başaran, İ. E.,(1996). *Eğitim psikolojisi, eğitimin psikolojik temelleri*. Gül Yayınevi, Ankara.
- Başaran, M. (1990). *Özgürleşme Eylemi: Köy Enstitüleri*. Çağdaş Yayınları Çağdaş Gazetesi Kitap Basım ve Yayın Anonim Şirketi
- Başaran, M., (2020). *Özgürleşme eylemi köy enstitüleri*. İstanbul: Literatür Yayınları, 6. Basım.
- Başgöz, İ. (1995). *Türkiye'nin eğitim çıkmazı ve Atatürk*. Kültür Bakanlığı Yayınları: 1754. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Baumrind, D., (1968). Authoritarian versus authoritative parent control. *Adolescence*, 3 (11), 255-272.
- Bailey, K. D. (1982). *Methods of social research*. New York: Free Press.
- Berktaş, K. K. (2019). Köy enstitüleri deneyiminin bellek (anılar-anlatılar-söylen) üzerinden incelenmesi: Enstitülerin birey, toplum ve çevre üzerindeki etkileri (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bulut, A., Cokar, M., Eylen, B., Akalın, A., Gürşimşek, I., Hamurcu, H., Nalbant, H., Oksal, A., Ortaylı, N. (2003). *Öğretmen ve öğretmen adayları için cinsel sağlık eğitimi*. İstanbul: İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı.

- Cagdas, A., & Secer-Sahin, Z. (2002). *Cocuk ve ergende sosyal ve ahlak gelismisi*. Ankara: Nobel.
- Can, E. (2017). Kuruluşundan günümüze Aksu Köy Enstitüsü (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Canbay, A. (2019). Müzik eğitiminde örnek bir model: Köy enstitüleri. M. Şahin ve M. A. Başar (Eds.), *Köy enstitüleri felsefesini geleceğe taşımak* içinde (s. 183-200). Çanakkale: Rating Academy Yayınevi
- Cangızbay, K.(1998). *Sosyolojik praksis*. Ankara: Öteki Yayınevi.
- Ceylan, B. (2020). *Köy enstitülerinde uygulanan eğitim programlarının çoklu zeka kuramı açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Connell, C. M. And Prinz, R. J., (2002). ‘The impact of childcare and parent-child interactions on school readiness and social skills development for low-income African American children’. *Journal of School Psychology* 40 (2): 323-327
- Çağlayan, E. (2014). Köy enstitüleri’nin açılması ve dicle köy enstitüsü. *Turkish Studies*, 9(1), 124-125.
- Çoban, A. (2011). Öğretmen yetiştirme politikası olarak köy enstitüleri örneğinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 449-458.
- Demirkaya Güler, B. (2015). Köy enstitüleri bağlamında eğitim ve ideolojinin toplumsal değişme etkisinin incelenmesi: Köy enstitüleri dergisi (1945-1947) (Yayınlanmamış doktora tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirler, S. (2018). *Ekonomik ve kültürel kalkınmada köy enstitüleri modeli*. Bildiriler Kitabı, Dergi: 5. ULUSLARARASI ÖĞRENCİ KONGRESİ.
- Deniz, Ü., & Yıldız, R., (2018). Milli Eğitim Bakanlığı okul öncesi eğitim programında cinsel gelişim ve cinsel eğitim. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(2), 431-447.

- Derman, O., (2008). Ergenlerde psikososyal gelişim. *Adolesan Sağlığı II Sempozyum Dizisi*, 63(1), 19-21.
- Düğer, H. İ. ve İsgender, M. (1999). Ekonomik kalkınma stratejileri ve bazı ülke deneyimleri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(), 13-46.
- Dündar, C., (2011). *Köy Enstitüleri*, İmge Kitabevi, Ankara , s. 20
- Elpe, E. (2014). Köy enstitüleri ve sanat eğitimi. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 4(2), 17.
- Er, F. ve Gökçearslan Çiftçi, A. (2021). Toplumla sosyal hizmet uygulama modelleri perspektifinden köy enstitülerinin değerlendirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(3), 1177-1194.
- Erçelebi, H. (1991). Kuruluşunun 50. yılında köy enstitüleri ve türk eğitim sistemine katkıları (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erdem, A. R., Kıran, H. ve Kırmızı, F. S. (2011). Köy enstitüleri mezunlarının öğretmen yeterliklerine ilişkin nitel bir araştırma. *E-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 1C0308, 6, (1), 476-489.
- Erdem, A.R., (2011), Köy Enstitüleri Mezunlarının Öğretmen Yeterliklerine İlişkin Nitel Bir Araştırma. *Education Sciences*.
- Erkuş, A., (2011). *Bilimsel araştırma sarmalı*. İstanbul: Seçkin Yayıncılık
- Ertuğrul, F. (2001). *Köy enstitüleri sistemi ve düşündürdükleri*. Ankara: Güldikeni Yayınları.
- Esen, S., & Akandere, O. (2021). Köy Enstitülerinde Kız Öğrenciler (Alınma Süreçleri, Eğitimleri Ve Meslek Hayatları). *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 21(43), 807-847.
- Eser, G., (2020). Göl Köy Enstitüsü'nde Kız Öğrencilere Yönelik Mesleki Ve Teknik Eğitim: Uygulamalarıyla Köy Ev ve El Sanatları (1940-1944). *Tarih ve Gelecek Dergisi*, 6(4), 1464-1486.

- Eşme, İ. (2021). *Yarım kalan aydınlanma atılımı köy enstitüleri*. T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi
- Ezer, F. (2020). Köy enstitülerinin Türk eğitim tarihindeki yeri ve önemi. *Belgi Dergisi*, 2(19), 1786-1804.
- Fazlıoğlu, Y. (2012). *Erken çocukluk gelişimi ve eğitimi*. Ankara: Paradigma Kitabevi Yayınları
- Fox, L & Hemmeter, M. L. (2009). A program-wide model for supporting social emotional development and addressing challenging behavior in early childhood settings. W. Sailor, G. Dunlap, G. Sugai ve R. Horner (Eds.), *Handbook of positive behavior support* (s. 177–202) içinde. New York, NY: Springer.
- Fox, L., Hemmeter, M. L., Snyder, P., Binder, D. P., & Clarke, S. (2011). Coaching early childhood special educators to implement a comprehensive model for promoting young children's social competence. *Topics in Early Childhood Special Education*, 31(3), 178-192. <https://doi.org/10.1177/0271121411404440>
- Garner, M. J. And Gardiner, H. W., (1993). *Çocuk ve Ergen Gelişimi*. B. Onur (Eds.), İmge Kitabevi, Ankara.
- Gazalcı, M. (2018). *Köy Enstitüleri sistemi: Mezunları üzerine bir araştırma*. Bilgi Yayınevi.
- Güler, S. (2008). Ailede çocuğun sosyalleşmesi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Halk Okulları Sistemi KÖY ENSTİTÜLERİ, Eğt.Der. İzmir Şubesi. Emre Basımevi, İzmir, Nisan2001s.81
- Hemmeter, M. L., Ostrosky, M., & Fox, L. (2006). Social and emotional foundations for early learning: A conceptual model for intervention. *School Psychology Review*, 35(4), 583. <https://doi.org/10.1080/02796015.2006.12087963>

- Işık, B. (2006). Ailenin örgütsel ve yapısal niteliğinin 60-72 aylık çocukların sosyal-duygusal uyum düzeyine etkisi (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- İnanç, B. Y., Bilgin, M. Ve Atıcı, M. K., (2004). *Gelişim psikolojisi çocuk ve ergen gelişimi*. Nobel Kitap Dağıtım, Adana
- Kafkas, İ. (2011). *Yeniden köy enstitüleri*. İstanbul: Bs Yayın.
- Kallımcı, A.R. (2020). Köy Enstitülerinde Tarih Öğretimi. A.Ö.Türen (Eds.), *Köy Enstitüleri Dosyası Türk Rönesansı içinde* (s. 101-107). İstanbul: Destek Yayınları.
- Kanar, H. (1990). *Köy enstitüleri: Eğitimde atılım*. Ankara: Selvi Yayınları.
- Kaplan, M., (2002). Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri, T.C. Kültür Bakanlığı Kültür Eserleri, Ankara, 55-59.
- Kapluhan, E. (2012). Atatürk dönemi eğitim seferberliği ve köy enstitüleri. *Marmara Coğrafya Dergisi Sayı*, (26), 172-194.
- Karakuş, M. (2017). Toplumsal bellek bağlamında mezunların anlatımıyla köy enstitüleri deneyimi. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(33), 719-741.
- Karaman, N. (2010). *Köy enstitüsü mezunu Mahmut Makal, Fakir Baykurt ve Talip Apaydının romanlarında köyde eğitim sorunu* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kılıç, M., Kalkan, S., & Avcı, C. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin çocuklardaki problem davranışı belirleme ve davranışa müdahale stratejileri. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(1), 38-52.
- Kirby, F. (2012). *Türkiye 'de köy enstitüleri*. Yılmaz, H. (Ed.) ve Berkes, N. (Çev.) İstanbul: Tarihçi Kitabevi.
- Kocabaş, A. (2004). *Müzik eğitiminin çoklu zeka alanlarına etkisi ve Köy Enstitüleri*. Yeniden İmece. 4, 53-57.

- Koç, M., (2004). Gelişim psikolojisi açısından ergenlik dönemi ve genel özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17), 231-238.
- Koçer, H.A., (1967). *Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Problemi*, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara, 87.
- Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı (1997), Köy Enstitüleri Amaçlar, İlkeler, Uygulamalar Yayına Hazırlayan Mustafa Aydoğan, (İlkeler, Fırsat ve olanak eşitliği sağlama ilkesi, Mustafa Aydoğan s.37)
- Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı (1997), Köy Enstitüleri Amaçlar, İlkeler, Uygulamalar Yayına Hazırlayan Mustafa Aydoğan, (Köy Enstitülerinde Öğretim Programları, Yahya Özsoy s.61-68)
- Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı (2004), Köy Enstitüsü Programları, Ankara.
- Kulaksızoğlu, A., (2003). *Farklı Gelişen Çocuklar*. Epsilon Yayıncılık, İstanbul
- Kulaksızoğlu, A., (2007). *Ergenlik Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitap Evi.
- Leech, N. L., & Onwuegbuzie, A. J. (2009). A typology of mixed methods research designs. *Quality & quantity*, 43(2), 265-275.
- Mahmut Makal, *Bozkırdaki Kıvılcım Enstitüleri*, Piramit Yayıncılık, Ankara 2005, s. 207.
- Meadan, H. & Jegatheesan, B. (2010). Classroom pets and young children. *Young Children*, 65(3), 70-77.
- Ocak, Ş. & Arda, T. B. (2014). Okul öncesi dönemde önleyici müdahale edici programların karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(4), 171-188.
- Ortaş, İ. (2005). *Ülkemizin kaçırdığı en büyük eğitim projesi: Köy Enstitüleri*. Pivolka, 4,17, 3-5.
- Ortaş, İ. (2007). *Kulluktan özgür bireye: Üretken eğitim ve aydınlanma yolunda Köy Enstitüleri*. Üniversite ve Toplum, 7,1, 1-8.

- Ostrosky, M. M. & Meadan, H. (2010). *Helping children play and learn together*. Young Children, 65(1), 104- 110.
- Önder, M., (2012). Toplumsal Değişim Sürecinde Düziçi Köy Enstitüsü.Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi
- Önen, E. (1993). Köy enstitüleri ve toplum kalkınması. *Abece: Eğitim ve Ekin Dergisi*, 80, 1-3.
- Özkan, S. (2008). *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Nobel Akademik.
- Özyüksel Ersil, G. (2007). Cumhuriyet devrimimizin özgün eğitim kurumları Köy Enstitülerinde müzik eğitimi ve günümüze yansımaları. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Pagano, M. C. (1993). *Sampling Theory*. Duxbury Press.
- Resmi Gazete. (1924). 442 sayılı köy kanunu. Sayı: 68, Tertip: 3, Cilt: 5, s. 336.
- Resmi Gazetede. (1954). 6234 sayılı "Köy Enstitüleri ile İlk Öğretmen Okullarının Birleştirilmesi Hakkında Kanun".
- Richburg, M., & Fletcher, T. (2002). Emotional intelligence: Directing a child's emotional education. *Child Study Journal*, 32(1), 31-38.
- San-Bayhan, P. Ve Artan, İ.,(2004). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- Sandalcı, E. (2020). Köy Enstitülerinde Tiyatro. A.Ö.Türen (Eds.), *Köy Enstitüleri Dosyası Türk Rönesansı içinde* (s. 81-90). İstanbul: Destek Yayınları.
- Saral, M., (2002). *Karartılan Aydınlık Düziçi Köy Enstitüsü*, Hatay
- Selçuk, Z., (2005). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Senemoğlu, N., (2000). *Gelişim. Öğrenme ve öğretim*. Gazi Kitapevi Tic. Ltd. Şti., Ankara.
- Seyrek, A. (2019). *Köy enstitüleri*. Dorlion Yayınları, Eskişehir

- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2013). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Susar Kırmızı, F. (2015). Köy enstitülerinde öğretmen yetiştirmede kullanılan yöntemler. *Dumlupınar University Journal of Social Science/Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (43).
- Şahin, M., (2022). Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite ve Duygu Durumlarının İncelenmesi. *International Journal of Sport Exercise and Training Sciences-IJSETS*, 8(2), 13-23.
- Şeren, M. (2008). Köye öğretmen yetiştirme yönüyle köy enstitüleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 203-226.
- Şimşek, G., & Mercanoğlu, C. (2018). Bir “planlama örneği” olarak köy enstitüleri deneyimi. *Planlama*, 28(3), 261-281.
- Tekin, S., Aykanat Ş.,(2018). Cumhuriyet’in Aydınlanma Projelerinden Köy Enstitüleri Ve Çoklu Zekâ. *Tarihi Okul Dergisi (TOD)*,s.567
- Tonguç, E. (1997). *Bir Eğitim Devrimcisi: İsmail Hakkı Tonguç (yaşamı, öğretisi, eylemi)* (Cilt 1). Ankara: Güldiken Yayınları.
- Tonguç, İ. H. (1974). *İş ve meslek eğitimi*. TÖB-DER Yayınları.
- Tonguç, İ. H. (2000). *Kitaplaşmamış yazılar*. Ankara: Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı.
- Tonguç, İ. H. (2019). *Canlandırılacak Köy*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Tonguç, İ. H., (1997). *Köyde Eğitim (II. Baskı)*, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Yay., Ankara, s.35
- Toprak, G. N. (2008), Cumhuriyetin ilk döneminde Türk eğitim sistemi ve köy enstitüleri (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Trawick-Smith, J., (2003). *Early Childhood Development (A multicultural Perspective)* (pp.477). New York: Pearson Education Limited; 3. Edition
- Tunç, A. Z. (2009). Köy enstitülerinde sanat eğitimi ve dönemin yöneticilerinin sanata yaklaşımları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (26), 30-34.
- Tural, A. (2016). Türk eğitim tarihinde alternatif bir model: Köy enstitüleri. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 16-21.
- Türkmen, İ. (2020). Köy Enstitüleri Araştırmaları Üzerine Metodolojik Bir Yaklaşım. *History Studies*.
- Türkoğlu, P. (1993). Dünden bugüne eğitimimiz ve Köy Enstitüleri. *Abece: Eğitim ve Ekin Dergisi*, 80, 23-25.
- Türkoğlu, P. (2000). *Tonguç ve enstitüleri*. Türkiye İşbankası Yayınları.
- Ulutaş, İ. (2005). Anasınıfına devam eden altı yaş çocuklarının duygusal zekâlarına duygusal zeka eğitiminin etkisinin incelenmesi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Ülkü, C. (2008). Sanat eğitimi, sanat ve Köy Enstitüleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4,1, 37-45.
- Varol, T. A. (2020). Köy enstitüsü sisteminin tarihsel temelleri .Bursa Uludağ Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek lisans Tezi
- Vural, M. K. (2014). II. Dünya savaşı sonrası anti-komünist siyasal iklimin köy enstitülerinin kapatılmasına etkisi. *MSGSÜ Sosyal Bilimler*, (10), 166-184.
- Yavuzer, H., (1996). *Ana-baba ve çocuk: ailede çocuk eğitimi*. Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H., (2000). *Eğitim ve Gelişim Özellikleriyle Okul Çağı Çocuğu*. Remzi Kitabevi, İstanbul
- Yavuzer, H., (2008). *Çocuğunuzun ilk 6 Yılı*. Remzi Kitabevi, İstanbul.

- Yıldız, N., & Akandere, O. (2017). Köy enstitülerinin ideolojik yapısı. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 17(35), 275-316.
- Yılmaz, B. (2008). Köy enstitüleri (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yılmaz, Ş.,(2012). *Erken çocuklukta iletişim dil konuşma*. Y. Fazlıoğlu (Eds.), *Erken çocukluk gelişimi ve eğitimi içinde* (s. 59-76). Ankara: Paradigma Kitabevi Yayınları
- Arslan, Ö. Ö. (2018). Köy enstitülerinin toplum kalkınmasındaki rolü. *Barış Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi*, 6(1), 84-119.
- Atan, E., (2020). Köy Enstitülerinin Türkiye'nin Kalkınmasındaki Etkisi. A.Ö.Türen (Eds.), *Köy Enstitüleri Dosyası Türk Rönesansı içinde* (s. 150-161). İstanbul: Destek Yayınları.

EKLER

EK 1

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu

Sayı : E-84026528-050.01.04-2100080245
Konu : Başvuru İncelenmesi

07.06.2021

Sayın Eylem TOPUZ

Yürütücülüğünüzü yapmış olduğunuz 2021-YÖNP-0428 nolu projeniz ile ilgili Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'nun almış olduğu 03.06.2021 tarih ve 10/43 sayılı kararı aşağıdadır.

Bilgilerinize rica ederim.

KARAR:43- Eylem TOPUZ'un sorumlu yürütücülüğünü yaptığı "Köy Enstitüsü Mezunu Öğretmenlerin Kendi Aile Yaşamında Çocuk Ebeveyn İlişkileri Üzerindeki Etkisi" başlıklı araştırmasının, Bilimsel Araştırmalar Etik Kurul ilkelerine **uygun olduğuna** oy birliği ile karar verilmiştir.

EK 2

KÖY ENSTİTÜLERİ ANKET FORMU

Değerli Katılımcı,

Bu çalışmanın amacı, Köy Enstitülü öğretmenlerin kendi aile yaşamında çocuk, ebeveyn ilişkileri üzerindeki etkilerini belirlemektir. Aşağıdaki maddelere vereceğiniz yanıtlar, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsünü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalında yürütülen bir yüksek lisans tez çalışması kapsamında veri sağlamak amacıyla kullanılacaktır.

Katkılarınız çalışmama ışık tutucu ve yol gösterici olacaktır. Lütfen hiçbir soruyu yanıtsız bırakmayınız. Yardımınız ve içtenliğiniz için teşekkür ederiz.

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Aydın BAŞAR
Öğr. Eylem TOPUZ

Sizi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsünü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı tarafından yürütülen, 'Köy Enstitüsü mezunu öğretmenlerin kendi aile yaşamında çocuk, ebeveyn ilişkileri üzerindeki etkileri'ni belirlemeye yöneliktir. Araştırmada sizden yaklaşık 15 dakika ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 300 kişi katılacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmamak veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahiptir. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

Araştırmaya katılmayı kabul etmiyorum.

I. BÖLÜM:

1. Köy Enstitüsü Mezunu yakınınızla akrabalık düzeyiniz nedir?

a. Oğlum b. Kızım c. Torunuyum d. Yeğeniyim e. Kardeşiyim

2. Yaşınız nedir?

a. 40 ve altında yaş b. 41-50 yaş c. 51-60 yaş d. 61 ve üzerinde yaş

3. Cinsiyetiniz:

a. Kadın b. Erkek

4. Eğitim Durumunuz:

a. İlkokul b. Ortaokul c. Lise d. Üniversite e. Yüksek Lisans f. doktora

5. Halen bir işte çalışıyor musunuz?

a. Evet b. Hayır

6. Mesleğiniz hangi alanla ilgilidir?

a. Eğitim Öğretim b. Mühendislik-Mimarlık c. Sağlık Bilimleri-Tıp d. Sosyal Bilimler
e. Fen Bilimleri f. Güzel Sanatlar g. Edebiyat ğ. Beden Eğitimi-Spor h. Ziraat Bilimleri
Diğer (Yazınız)

7. Ebeveynlerinizden hangisi Köy Enstitüsü Mezunu?

a. Anne b. Baba c. Her ikisi d. Teyze-Hala e. Dayı-Amca

8. Hangi Köy Enstitüsünden Mezun?

.....

9. Köy Enstitüsü mezunu ebeveyniz herhangi bir spor dalıyla ilgileniyor muydu, hangisi? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

a. Futbol b. Basketbol c. Güreş d. Voleybol e. Masa Tenis f. Kort Tenisi g. Diğer

ğ. Spor ile ilgilenmiyordu.

10. Köy Enstitüsü mezunu ebeveyniniz hangi sanat dalı ile ilgileniyordu, hangisi? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

a. Müzik b. Resim c. Halk Oyunları d. Koro e. Tiyatro f. Diğer

11. Köy Enstitüsü mezunu ebeveyniniz hangi enstrümanı çalıyordu? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

a. Mandolin b. Keman c. Bağlama d. Piyano e. Diğer

12. Köy Enstitüsü mezunu ebeveyniz resim çalışmaları yapıyor muydu?

a. Evet b. Hayır

13. Köy Enstitüsü mezunu ebeveyniz hangi el sanatları ile ilgileniyordu? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

a. Dikiş-Nakiş b. Çini-Seramik c. Ağaç Oymacılığı d. Marangozluk e. Kalaycılık f. İnşaat g. Diğer

14. Köy Enstitüsü mezunu ebeveyniz hangi ziraat dallarından hangisi ile ilgilenmekteydi? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

- a. Meyve-Sebzecilik b. Bağcılık c. Tarım d. Arıcılık e. Hayvancılık f. Diğer

15. Bunların dışında ebeveyninizin ilgilendiği bir hobisi ya da serbest zamanlarını değerlendirme amaçlı uğraşısı var mıydı?

- a. Evet b. Hayır

16. Cevabınız evet ise, hangisi?

17. Çocukluğunuzda ebeveyniniz sizinle eğitsel oyunlar oynar mıydı?

- a. Sık sık b. Nadiren c. Hiç

18. Ebeveyninizin öğretmenlik mesleği dışında kazanç sağlayıcı, aile ekonomisini destekleyici bir çalışması var mıydı? Varsa nelerdir?

.....

19. Ebeveyninizin topluma hizmet ve sosyal sorumluluklara yönelik dernek, vakıf vb. sivil toplum örgütlü çalışmalara katılımı var mıdır? Varsa nelerdir?

.....

II. BÖLÜM:

- 5. Çok Fazla 4. Fazla 3. Kismen 2. Az 1. Çok Az**

		5	4	3	2	1
	Anne /Babamın ya da Büyükanne/Büyükbabamın					
1.	Özgüveninizin ve sorumluluk bilincinizin gelişimine katkısı					
2.	Ahlaki gelişim ve etik değerleri kazanmanız, geliştirmeniz ve güçlendirmenizde katkısı					
3.	Toplumsal ilişkilerinizi güçlendirmenizde ve değerlerinizi oluşturmanızda katkısı					
4.	Cinsel gelişiminize yönelik bilgilendirme, destekleme vb. yönlerden katkısı					
5.	Eğitim hayatınızı destekleme ve yol gösterici olmaya yönelik katkısı					
6.	Kişisel gelişiminize katkısı					
7.	Meslek seçiminize katkısı					
8.	Mesleki çalışmalarınızda sorun çözme ve mesleki gelişiminizde ve motivasyonunuzda katkısı					
9.	Sizin yaşamınızla ilgili hayatınızın şekillenmesinde etkisi					
10.	Dünya görüşünüzün biçimlenmesinde etkisi					
11.	Ebeveynlerinizin Köy Enstitüsü mezunu olmasının sizi temsil sorumluluğuna sokma derecesi					
12.	Olayları algılama ve yorumlamada, bakış açınızın şekillenmesinde etkisi					
13.	Hobi(ler) geliştirmenizde etkisi					

14.	Ebeveyninizin hobi vb. çalışmalarının, sizin ilginizi çekmesi ve hobi geliştirmenize etkisi					
15.	Doğaya karşı ilgi tutumlarınızda etkisi					
16.	Aile ve akraba çevrenizde güçlü ilişkiler geliştirmenizde etkisi					
17.	Ülke ve dünyada yeni yerler keşfetme tanınmanızda etkisi					
18.	Çocukluk, ergenlik gibi geçiş döneminizin daha rahat geçmesine katkısı					
19.	Spor etkinliklerine yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi					
20.	Müzik aleti çalmaya yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi					
21.	Ses (Şan) eğitimi almaya yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi					
22.	Tiyatro oyununda oynamaya yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi					
23.	Koro çalışmalarına katılmaya yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi					
24.	Halk oyunlarına katılmaya yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi					
25.	Diksiyon, güzel konuşma ve hitabet alanına yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi					
26.	Bağ, bahçe tarla gibi tarım işlerine yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi					
27.	Hayvancılık işlerine yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi					
28.	Biçki-dikiş işlerine yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi					
29.	Çini ve seramik işlerine yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi					
30.	Ağaç oymacılığı işlerine yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi					
31.	Marangozluk işlerine yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi					
32.	İnşaat işlerine yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi					
33.	Kalaycılık işlerine yönelmeniz ve geliştirmenizdeki etkisi					
34.	Toplumda etik anlayışa dayalı ilişkiler geliştirmede ve güçlendirmede etkisi					
35.	Kitap okuma alışkanlığınızın oluşmasındaki etkisi					
36.	Yakın çevrenizdeki bireylerin (akraba, komşu) ve anne/babanızın yakından ilgilendiği öğrencilerinin meslek seçimlerinde etkisi					
37.	Yakın çevrenizdeki bireylerin (akraba, komşu) ve anne/babanızın yakından ilgilendiği öğrencilerinin enstrüman çalmalarında etkisi					
38.	Yakın çevrenizdeki bireylerin (akraba, komşu) ve anne/babanızın yakından ilgilendiği öğrencilerinin tiyatro, koro, halk oyunları vs. sosyal faaliyetlerde yer almalarında etkisi					
39.	Yakın çevrenizdeki bireylerin (akraba, komşu) ve anne/babanızın yakından ilgilendiği öğrencilerinin tarım ve hayvancılıkla uğraşmalarında etkisi					
40.	Yakın çevrenizdeki bireylerin (akraba, komşu) ve anne/babanızın yakından ilgilendiği öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının oluşmasında etkisi					

Köy Enstitüsü mezunu anne/babanız veya büyükanne/büyükbabanıza ait ya da birlikte yaşadığınız sizde iz bırakan bir anekdot var mı?